Η ΟΔΟΣ

"Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδός καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή". (Ἰωάν. 14,6)

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΦΥΛΛΑΔΙΟ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΔΙΔΑΧΗΣ
ΕΚΔΟΣΗ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΡΟΔΟΥ
ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

ΦΥΛΛΟ 6 ΕΤΟΣ 2ο • 2007

ΑΠΡΙΛΙΟΣ
ΜΑΪΟΣ
ΙΟΥΝΙΟΣ

† Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩι ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΙΝ, ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝΔΟΞΩΣ ΑΝΑΣΤΑΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἀδελφοί συλλειτουργοί καί τέκνα εὐσεβῆ καί φιλόθεα τῆς Ἐκκλησίας, Χριστός Ἀνέστη!

Καί πάλιν ἀκούεται ὁ χαρμόσυνος αὐτός χαιρετισμός τῶν χριστιανῶν ἐντός τῶν εὐημερουσῶν κατά τό πλεῖστον χριστιανικῶν κοινωνιῶν. Ἀλλ᾽ αἱ κοινωνίαι αὗται ἀπωθοῦν τό ἐρώτημα καί τό πραγματικόν ζήτημα τοῦ θανάτου καί ζοῦν ὡς ἐάν ὁ θάνατος εἶναι ἀνύπαρκτος καί ἡ ἀνάστασις περιττή. Ἐν τούτοις, *«φοβερώτατον τό τοῦ θανάτου μυστήριον»*, ὡς λέγει ὁ ὑμνογράφος, καί καθημερινή πραγματικότης. Ὁ φόβος τοῦ θανάτου δέ, φανερός εἰς ὅσους ἀντιμετωπίζουν προβλήματα ὑγιείας ἤ μεγάλης ἡλικίας, ἀκόμη καί ὅταν ἀπωθῆται μέ διαφόρους μεθόδους, κατατρώγει τήν εἰρήνην τῶν καρδιῶν, γεμίζει τήν ψυχήν μέ ἀναιτιολόγητον ἄγχος καί πολλάς φοράς ὁδηγεῖ εἰς αὐτοχειρίαν, διότι ἡ ἀβεβαιότης παρατεινομένη γίνεται ἀφόρητος.

Εἰς αὐτήν τήν ἀβεβαιότητα ἔδωσε τέλος ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ. Ὁ θάνατος δέν εἶναι πλέον κυρίαρχος τῆς ζωῆς. Δέν εἶναι τό ἀναπόφευκτον τέλος τῆς ὑπάρξεώς μας. Ἡ πλάξ τοῦ τάφου δέν σκεπάζει αἰωνίως τήν ὕπαρξίν μας μέ μίαν αἰώνιον σιωπήν. Ὁ λίθος, ὁ ὁποῖος ἔκλειε τήν θύραν τοῦ τάφου τοῦ Χριστοῦ, ἀποκεκύλισται, μετεκινήθη, καί ὁ Χριστός ἐξῆλθε θριαμβευτής, ἀνώτερος τοῦ θανάτου, ἀνέπαφος ἀπό τό κέντρον του, πρωτότοκος τῶν νεκρῶν. Ἡ θύρα τοῦ τάφου ἔκτοτε ἔμεινεν ὄπισθέν Του ἀνοικτή δι᾽ ὅλους. Ὁ φόβος τοῦ θανάτου ἐξέλιπε δι᾽ ὅσους θέλουν νά ἀκολουθήσουν τά ἴχνη Του, τά πάντα ἐπληρώθησαν χαρᾶς καί ἐλπίδος. *«Ποῦ σου, θάνατε, τό κέντρον, ποῦ σου, Ἅδη, τό νῖκος;»*, ἐρωτᾷ θριαμβευτικῶς ὁ προκάτοχος ἡμῶν Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.

Βεβαίως, διά πολλούς ἐξακολουθοῦν νά ἠχοῦν *«ὡσεί λῆρος»*, (ὡς παραλήρημα) οἱ λόγοι μας. Οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τήν Πνύκα, ἀκούσαντες τόν Ἀπόστολον Παῦλον νά ὁμιλῇ περί Ἀναστάσεως νεκρῶν, ἐκάγχασαν καί ἀπῆλθον λέγοντες εἰρωνικῶς πρός τόν ὁμιλητήν *«ἀκουσόμεθά σου καί πάλιν»*. Ἀκόμη καί οἱ Ἀπόστολοι, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἀκούσει παρά τοῦ Κυρίου ὅτι τήν τρίτην ἡμέραν θά ἀναστηθῇ, ἐδυσκολεύθησαν νά παραδεχθοῦν τήν ἀναγγελίαν τῶν Μυροφόρων ὅτι ἀνέστη ὁ Κύριος. Ἡμεῖς ὅμως, ἀδελφοί καί τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά, ζῶμεν τόν ἐπαναλαμβανόμενον θάνατον καί τήν συνεχῆ Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου. Ὄχι μόνον ἐπί τοῦ εἰκονίζοντος τόν Γολγοθᾶν Θυσιαστηρίου ἐν τῷ Ναῷ, ἀλλά καί εἰς τούς βίους τῶν Ἁγίων, παλαιῶν τε καί συγχρόνων μας. Ὁ Κύριος ἀνέστη καί ἐχάρισε ζωήν. Ἀλλά καί ἐξακολουθεῖ νά ἀνίσταται καί νά χαρίζῃ ζωήν. Ὁ θάνατος κατέστη πλέον μία θύρα μεταβάσεως εἰς ἄλλην κατάστασιν ζωῆς. Ἔπαυσε νά εἶναι φυλακή τῶν ψυχῶν, ἀδιέξοδος μάνδρα, ἀπελπιστική κατάστασις. Οἱ φραγμοί τοῦ στρα-

Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός ὁλοκλήρωσε τή θεία Του Οἰκονομία μέ τήν Ἀνάληψή Του. Ἡ ἄνοδος τῆς ἀνθρώπινης φύσεως τοῦ Χριστοῦ στόν πνευματικό κόσμο φανέρωσε τή διαρκή ἕνωση τῆς ἀνθρώπινης φύσεως μέ τόν Θεό. Ὁ Χριστός ἀνέβασε τό κτιστό στό ἄκτιστο, ἀφθαρτοποίησε τό φθαρτό, θέωσε τό χοϊκό καί μᾶς καλεῖ ὅλους νά Τόν ἀκολουθήσουμε στό ταξίδι τῆς σωτηρίας, τῆς θέωσης, τοῦ ἁγιασμοῦ.

Ἀρχικά θά βρεῖτε ἄρθρα γιά τή θεολογία τῆς Ἀναλήψεως καί τήν ἀνάγκη ὑπέρβασης τῆς ἁμαρτίας. Ἀκολουθοῦν δυό προτάσεις ὑπέρβασης σύγχρονων κακῶν.

Τά ἑπόμενα δυό ἄρθρα συμβουλεύουν γιά ζητήματα οἰκογένειας καί ἀγωγῆς. Στή συνέχεια ἀναπτύσσονται ζητήματα ἐφηβείας καί αἱρέσεων.

Ὁ δωδεκανησιακός ἅγιος Σάββας ὁ ἐν Καλύμνῳ καί τό τοπικό προσκύνημα τοῦ ἁγίου Σουλᾶ (Σίλα) ἐνημερώνουν γιά τή θρησκευτικότητα τοῦ τόπου. Στή συνέχεια παρατίθενται οἱ ἐπικήδειοι λόγοι πού ἐξεφωνήθησαν στήν Ἐξόδιο Ἀκολουθία τοῦ Μακαριστοῦ Ἐπισκόπου Τράλλεων κυροῦ Ἰσιδώρου ἀπό τόν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Ρόδου κ. Κύριλλο, ὡς ἐκπρόσωπο τῆς Α.Θ.Π., τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου καί ἀπό τόν Πανοσιολογιώτατο Καθηγούμενο καί Πατριαρχικό Ἔξαρχο Πάτμου κ. Ἀντίπα.

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

τοπέδου τοῦ θανάτου διελύθησαν, αἱ πύλαι συνετρίβησαν, πᾶς ἀκολουθῶν τόν Χριστόν δύναται νά ἐπανέλθῃ εἰς τήν ζωήν μαζί μέ τόν Χριστόν. Πιστεύσατε, ἀδελφοί καί τέκνα, καί ἐλπίσατε. Ἀπαλλαγῆτε ἀπό τόν φόβον τοῦ θανάτου καί τά ἄγχη τῆς ζωῆς. Διά τούς πιστούς, ὅπως σεῖς, δέν ὑπάρχει πλέον θάνατος. Μόνον, καθαρίσατε τάς ψυχάς καί τά σώματα καί ἐνταχθῆτε εἰς τήν ἀκολουθίαν τοῦ Χριστοῦ, ὁ Ὁποῖος εἶναι καί ἡ ἰδική σας Ἀνάστασις. Χριστός ἀνέστη καί σεῖς εἴσθε δυνάμει ἀναστημένοι. Τό φαιδρόν καί χαρούμενον τῆς Ἀναστάσεως μήνυμα σᾶς ἀφορᾷ. Δέν εἶναι κάτι ξένον καί ἀδιάφορον διά σᾶς. Καί πρέπει νά εἶναι πλῆρες χαρᾶς τό στόμα σας ἐν τῷ λέγειν *«Ἀνέστη ὁ Κύριος»*. Διότι *«ἀληθῶς ἀνέστη»* καί ἡμεῖς μετ᾽ Αὐτοῦ συνανέστημεν. Τούτου ἡ ζωοποιός Χάρις, ἡ καί θεραπεύουσα τά ἀσθενῆ καί τά ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα, εἴη μετά πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

Ἅγιον Πάσχα 2007

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως
Βαρθολομαῖος
διάπυρος πρός Θεόν εὐχέτης
πάντων ὑμῶν.

Η ΟΔΟΣ

Κωδικός ἐντύπου ISSN 1790-6733

Τριμηνιαία ἔκδοση
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου
Τηλέφωνο: 22410 34300
Fax: 22410 23274
Internet: www.imr.gr
e-mail: imrodou@imr.gr
Συντάσσεται ἀπό ἐπιτροπή

Ἰδιοκτήτης
Ἱερά Μητρόπολις Ρόδου

Ἐκδότης
Μητροπολίτης Ρόδου
κ. Κύριλλος

Ὑπεύθυνος Σύνταξης
Ἀρχιμ. Μάξιμος Παναγιώτου

Προαιρετικές συνδρομές
Ἀριθμ. Βιβλ. Ἐθνικῆς Τραπέζης
461/296168-79

Ἐκδοτική Παραγωγή
ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.
Ἀρδηττοῦ 12-16, Ἀθήνα
Τηλ. 210-9217513, Fax: 210-9237033
www.eptalofos.gr
e-mail: info@eptalofos.gr

Ἡ Ἀποκαθήλωση τοῦ Κυρίου

Λόγος ἐκφωνηθείς ἀπό τόν Ἀρχιμ. Νεκτάριο Πόκια τή Μεγάλη Παρασκευή 06-04-2007 κατά τήν Ἀποκαθήλωση στόν Ἱερό Μητροπολιτικό Ναό Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου.

Τό μεγαλύτερο παράδοξο, Σεβασμιώτατε Πάτερ καί Δέσποτα, στήν ἱστορία τοῦ κόσμου, εἶναι ὁ Σταυρός τοῦ Χριστοῦ, ὄχι μόνο γιατί ἐπάνω του θανατώθηκε ὡς κακοῦργος ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ, ἀλλά καί γιατί στό Σταυρό θριάμβευσε ἡ δύναμη τῆς ἀδυναμίας.

Οἱ διάφοροι σταυρωτές καί διῶκτες τοῦ Χριστοῦ ἀλλά καί οἱ ἴδιοι οἱ μαθητές στήν ἀρχή εἶδαν τό Σταυρό ὡς τήν ἔσχατη ἀδυναμία. Βλέποντας τόν Ἰησοῦ καρφωμένο ἐπάνω στό ἀτιμωτικό ξύλο θά μποροῦσαν νά ἐπαναλάβουν μαζί μέ τόν προφήτη Ἡσαΐα: «καί εἴδομεν αὐτόν, καί οὐκ εἶχεν εἶδος οὐδέ κάλλος, ἀλλά τό εἶδος αὐτοῦ ἄτιμον καί ἐκλεῖπον παρά πάντας τούς υἱούς τῶν ἀνθρώπων».

Αὐτή ὅμως ἡ φαινομενική ἀδυναμία ἦταν ἡ πηγή τῆς δυνάμεως καί *«τό ξύλον τό πρώην ἐπάρατον καί θανατοποιόν εἰς εὐλογίαν ἀποτελευτᾷ καί ζωήν αἰώνιον ἀναθάλλει»*, ὅπως τονίζει ὁ Πατριάρχης Κων/πόλεως Γερμανός.

Γιατί *«τῷ μώλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν»* καί γιατί μέ τήν ἀδυναμία αὐτή παρουσιάζεται ζωντανή μία πραγματικότητα. Ἡ ταπείνωση καί ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μέχρι θυσίας, πού εἶναι πηγή δυνάμεως, ἄν καί φαίνεται ὡς ἀδυναμία.

Αὐτή ἡ ἀγαπῶσα ταπείνωσή Του εἶναι ἡ δύναμη πού μᾶς μεταμορφώνει τήν καρδιά καί τή θέληση. Μᾶς ἐλευθερώνει. Μᾶς ὁλοκληρώνει καί μᾶς χαρίζει τήν καινούρια ζωή, ἀπ᾽ τήν ὁποία ἀναβλύζει μία νέα ἀρχή. Μία ἀρχή πού στηρίζεται, ὄχι στήν ἀγάπη τῆς δυνάμεως, ἀλλά στή δύναμη τῆς ἀγάπης. Ὁ ἄνθρωπος ὅμως μένοντας ἀποκομμένος ἀπό τόν Χριστό, χωρίς τήν ἀνακαίνιση πού δημιουργεῖ ὁ Σταυρός καί τό πνεῦμα τοῦ Θεοῦ μέσα του, λησμονεῖ τήν δύναμη τῆς ἀγάπης.

Γοητεύεται ἀπό τήν ἀγάπη τῆς δυνάμεως καί ἔτσι χάνει καί τήν ἀγάπη καί τή δύναμη. Ἀποτέλεσμα: Προκύπτουν οἱ συγκρούσεις, οἱ διαιρέσεις, οἱ ἀδίστακτοι ἀνταγωνισμοί, οἱ πόλεμοι, ἡ καταπίεση, ἡ βία καί περαιτέρω ἡ τρομοκρατία, ἡ ἀναρχία, τό ἔγκλημα καί ἡ διάλυση τῶν κοινωνιῶν.

Καί ζοῦμε σήμερα, μέσα σ᾽ ἕναν κόσμο πού φέρει ὅλα τά συμπτώματα αὐτοῦ τοῦ ξέφρενου κυνηγητοῦ τῆς δυνάμεως, πού ὁδηγεῖ στήν διάλυση.

Γι᾽ αὐτό ἔχουμε ἀνάγκη κυρίως σήμερα, ἀπό τήν δύναμη τῆς ταπεινώσεως καί τῆς ἀγάπης. Γιά νά τήν ἀποκτήσουμε, ὅμως, χρειάζεται νά κάνουμε μία πορεία. Κι αὐτή τήν πορεία μόνο ὁ Σταυρός μπορεῖ νά μᾶς τήν διδάξει. Μόνο ἡ συνειδητή μετοχή μας στό μυστήριο τῆς Ἐκκλησίας μπορεῖ νά μᾶς τήν χαρίσει. Ἀντί λοιπόν νά ἀδιαφοροῦμε γιά τόν Σταυρό καί τόν Ἐσταυρωμένο, ἀντί νά χλευάζουμε τήν ἐν πολλοῖς Ἐσταυρωμένη Ἐκκλησία μας, ἀντί νά πολεμᾶμε τό Σταυρό τοῦ Χριστοῦ, ἄς τόν πλησιάσουμε.

Τούτη τή μέρα τῆς θλίψης, τῆς συγκίνησης ἀλλά καί τῆς χαρᾶς, εὐχηθεῖτε, Σεβασμιώτατε Δέσποτα, ἡ ἀδυναμία τῆς δυνάμεως τοῦ Ἐσταυρωμένου Κυρίου μας νά γίνει ἡ δύναμη τῆς δικῆς μας ἀδυναμίας. Αὐτή ἡ δύναμη οἰκοδομεῖ, ἀνακαινίζει, μεταμορφώνει, ἑνώνει, ἀνασταίνει καί τελικά σώζει τόν ἄνθρωπο. ■

Η ΘΕΙΑ ΑΝΑΛΗΨΗ

τοῦ Ἀρχιμ. Ἀντωνίου Φραγκάκη
Ἱεροκήρυκα Ι.Μ. Γορτύνης καί Ἀρκαδίας

Τήν τεσσαρακοστή ἡμέρα ἀπό τήν Ἀνάστασή Του, ὁ Χριστός ἀνελήφθη στούς οὐρανούς κατά τό λόγο τοῦ Ἰδίου πρός τούς Μαθητές Του, πρίν ἀπό τό σωτήριο πάθος Του: *«τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; Ἐάν οὖν θεωρῆτε τόν Υἱόν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τό πρότερον;»* (Ἰωάν. στ΄, 62). Ἡ Ἀνάληψη εἶναι ἀπείρως σπουδαιότερο γεγονός ἀπό ὁποιαδήποτε ἄλλη ἀνάβαση, μηδέ καί τῶν παλαιοδιαθηκικῶν ἀνυψωτικῶν μεταθέσεων, (ἐξαιρουμένων τοῦ προφήτου Ἠλιού καί τοῦ δικαίου Ἐνώχ), διότι καλύπτει στήν ὁλότητά του τό διάστημα τῆς γῆς καί τοῦ οὐρανοῦ. *«Οὐδείς ἀναβέβηκεν εἰς τόν οὐρανόν εἰ μή ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ Υἱός τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὤν ἐν τῷ οὐρανῷ»* (Ἰω. γ΄,13).

Φανερώνει ἡ θεία Ἀνάληψη, τή θεότητα τοῦ Χριστοῦ ἀλλά καί διαζωγραφίζει ἐναργῶς τήν ὑψίστη τιμή καί τήν ἀπροσδιόριστη ἀγάπη μέ τήν ὁποία περιβάλλει ὁ Δημιουργός τό εἰκονικό πλάσμα Του, τήν ἀνθρώπινη φύση, τήν ὁποία προσέλαβε ὑποστατικῶς ἀπό τά ἄχραντα σπλάχνα τῆς Θεομήτορος κατά τήν ἐνανθρώπησή Του, τήν ἐξωράϊσε μέ τό ἑκούσιο πάθος Του, τήν ἀπάλλαξε ἀπό τήν φθορά καί τό θάνατο μέ τήν Ἀνάστασή Του καί τώρα μέ τήν Ἀνάληψη τήν κατέστησε *«Πατροδεξιοκάθεδρον»* καί τήν ἐπέδειξε *«ἐπί θρόνου βασιλικοῦ ἐπηρμένην»* (Ἅγιος Ἐπιφάνιος Κύπρου).

Φυσικά, ὡς Θεός ἀληθινός, ἦταν πάντοτε ἑνωμένος μέ τόν Πατέρα Του καί τό Ἅγιο Πνεῦμα, ἀλλά ἀνέβασε τήν ἀνθρώπινη φύση, ἡ ὁποία μετά τήν πρόσληψή της ἀπό τόν Υἱό καί Λόγο τοῦ Θεοῦ, ἔγινε ὁμόθεος καί πηγή τῆς Χάριτος, τῆς ἀκτίστου δηλαδή ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτό, ὡς καί πάλι ὁ Ἅγιος Ἐπιφάνιος Κωνσταντίας λέγει, ἡ ἑορτή τῆς Ἀναλήψεως εἶναι τό πλήρωμα τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν, εἶναι τό στόλισμα καί ἡ ἀτίμητη διακόσμηση ὁλοκλήρου τῆς ἐνσάρκου Θείας Οἰκονομίας, ὅπως ἡ κεφαλή εἶναι τό κόσμημα τοῦ σώματος καί τό ἐκφραστικότερο δεῖγμα τῆς ἀνθρωπίνης ὀντολογίας.

Τό ὅτι κάθισε στά δεξιά τοῦ Πατρός δέν νοεῖται τοπικά, γιατί τό δεξιά καί ἀριστερά εἶναι γνωρίσματα τῶν περιγραφομένων, ἐνῶ ὁ Θεός εἶναι ἐπέκεινα κάθε περιγραφῆς. Ὀνομάζουμε δεξιά τοῦ Πατρός, τήν δόξα καί τήν τιμή τῆς θεότητος, τήν ὁποία ἀϊδίως εἶχε ὁ Λόγος ὡς ὁμοούσιος μέ τόν Πατέρα, ἀλλά μετά τήν ἐνανθρώπηση κάθεται συνδοξασθείσης καί τῆς σαρκός Αὐτοῦ. Προσκυνεῖται στό ἑξῆς ἀπ' ὅλη τήν κτίση ὡς Θεάνθρωπος, μαζί δηλαδή μέ τή σάρκα Του, τήν ὁποία προσέλαβε ὑποστατικῶς καί εἶναι «ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀχωρίστως καί ἀδιαιρέτως» ἑνωμένη μέ τή θεότητά Του κατά τόν ὅρο τῆς Δ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Τήν Ἀνάληψη τοῦ Κυρίου, τή θαύμασαν οἱ ἐπουράνιες ἀγγελικές ταξιαρχίες, περισσότερο ἀπό τήν ἐνανθρώπησή Του, γιατί ἔβλεπαν σῶμα νά διαπερνᾶ ἐξουσιαστικά τίς ἀγγελικές φυλακές καί νά ἀναλαμβάνεται καί μάλιστα σῶμα πού εἶχε πάνω του τά στίγματα καί τίς πληγές τοῦ Σταυροῦ. Τήν ἔκπληξη αὐτή καί τόν ὑπερβάλλοντα θαυμασμό τῶν ἀγγέλων τή διατύπωσε προφητικά ὁ μεγαλοφωνότατος Ἡσαΐας: *«Τίς οὗτος ὁ παραγενόμενος ἐξ Ἐδώμ, ἐρύθημα ἱματίων ἐκ Βοσόρ, οὕτως ὡραῖος ἐν στολῇ βίᾳ μετά ἰσχύος;... διατί σου ἐρυθρά τά ἱμάτια καί τά ἐνδύματά σου*

ὡς ἀπό πατητοῦ ληνοῦ;» (Ἡσαΐας ξγ΄, 1-2). Ἐδώμ εἶναι τά γήινα. Βοσόρ σημαίνει τή σάρκα καί μαζί μέ τό ἐρύθημα τῶν ἱματίων δηλώνεται τό βαμμένο κόκκινο ἱμάτιο. Τό ἔνδυμα στήν περίπτωση αὐτή εἶναι ἡ ἀνθρωπότητα τοῦ Χριστοῦ, τό ἐρύθημα εἶναι τό χρῶμα τοῦ αἵματος τό ὁποῖο ἔρρευσε ἀπό τήν πλευρά τοῦ Χριστοῦ. Ἔτσι, τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ εἶναι κόκκινο σάν τά ἱμάτια ἐκείνου πού πατάει σταφύλια στό πατητήρι. Τά στίγματα τοῦ πάθους, ὁ Χριστός δέν τά θεράπευσε γιά πέντε λόγους κατά τούς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Τά φέρει μαζί Του στόν οὐρανό φανερώνοντας εἰς τό διηνεκές τήν μεγάλη Του ἀγάπη γιά τόν ἄνθρωπο, ἀφοῦ ἔπαθε γι' αὐτόν, γιά νά καταφεύγουμε σ' αὐτές τίς πληγές καί νά σωζόμαστε, ὅταν μᾶς κυνηγοῦν τά γαμψώνυχα γεράκια τῆς ἁμαρτίας, γιά τόν καλλωπισμό καί τήν ὡραιότητα τοῦ σώματος, γιά νά θεολογήσει ὁ ψηλαφήσας Θωμᾶς καί νά ἐπικυρώσει τήν Ἀνάσταση καί τέλος γιά νά τόν ἀναγνωρίσουν οἱ Ἰουδαῖοι κατά τήν ἡμέρα τῆς κρίσεως. *«Ἰδού ἔρχεται μετά νεφελῶν καί ὄψεται αὐτόν πᾶς ὀφθαλμός καί οἵτινες αὐτόν ἐξεκέντησαν»* (Ἀποκ. α΄, 7).

Σωτηριολογικά τό γεγονός τῆς Ἀναλήψεως ἔχει μεγίστη σημασία, γιατί, ἐνῶ ἡ Ἀνάσταση συνδέεται μέ ὅλους τούς ἀνθρώπους, ἡ Ἀνάληψη, ὅμως, μόνο μέ τούς ἁγίους. (Ἅγ. Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς). Ὅλοι θά ἀναστηθοῦν κατά τήν ἡμέρα τῆς Δευτέρας Παρουσίας τοῦ Χριστοῦ, καί δίκαιοι καί ἁμαρτωλοί, ἀλλά, ὅμως, δέν θά ἀναληφθοῦν ὅλοι. Μόνον οἱ δίκαιοι θά ἀξιωθοῦν αὐτῆς τῆς μεγάλης ἐμπειρίας. Λέγει ἐπ' αὐτοῦ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος: *«καί οἱ νεκροί ἀναστήσονται πρῶτον, ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι ἅμα σύν αὐτοῖς ἁρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου εἰς ἀέρα»* (Α΄ Θεσ. δ΄, 16-17).

Αὐτό λοιπόν τό γεγονός ἀποδεικνύει γιατί ἀπό σωτηριολογική ἄποψη ἡ ἑορτή τῆς Ἀναλήψεως θεωρεῖται τό ἐπιστέγασμα καί τό κορυφαῖο γεγονός τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Κυρίου. Ἄνοιξε δρόμο γιά μᾶς ὁ Κύριος, ἀναλαμβανόμενος στούς Οὐρανούς. Ὅποιος Τόν ἀκολουθήσει μετά τήν κοινή ἀνάσταση δείχνει μεγαλύτερη κοινωνία καί ἑνότητα μαζί Του. Γιατί ὅποιος μετέχει τῆς Ἀναλήψεως, μετέχει τοῦ ἁγιασμοῦ καί τῆς θεώσεως. Αὐτός γενικά γίνεται κληρονόμος τῆς ἀκτίστου Βασιλείας. ■

Ἡ Ἀνάληψη τοῦ Κυρίου καί ἡ δική μας

τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου Νεκταρίου Κάνια

«Ἀφοῦ τελείωσες τό ἔργο γιά τή σωτηρία μας καί ἕνωσες ὅσα βρίσκονται στή γῆ μέ τόν οὐρανό, ἀναλήφθηκες ἔνδοξα, Χριστέ καί Θεέ μας, χωρίς καθόλου νά χωριστεῖς ἀπό ἐμᾶς, ἀλλά μένοντας κοντά μας καί φωνάζοντας πρός ὅσους σέ ἀγαποῦν: Ἐγώ εἶμαι μαζί σας καί ἑπομένως κανείς δέν εἶναι ἐναντίον σας».

Ἀπό αὐτά τά λόγια τοῦ κοντακίου τῆς ἑορτῆς τῆς Ἀναλήψεως μᾶς δίνεται ἡ δυνατότητα νά κατανοήσουμε καί νά νιώσουμε καί νά βιώσουμε τό γεγονός τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Κυρίου μας, ὡς χαρά καί εὐλογία, ὡς ἐλπίδα, ὡς δύναμη, ὡς προτροπή.

Χαρά γιατί ὁ Κύριος ὑποσχέθηκε πώς θά εἶναι ἀληθινά μαζί μας μέχρι τό τέλος τοῦ χρόνου. Αὐτό τόν λόγο οἱ πιστοί σάν ἄγκυρα ἐλπίδας τόν κρατᾶμε καί πλημμυρίζουμε ἀπό χαρά. *«Ἰδού ἐγώ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τάς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος»* (Ματθ. 28,20).

Ὡς εὐλογία καί ἐλπίδα γιατί, ὅπως λέγει ὁ Νικόλαος ὁ Καβάσιλας, μεγάλος Θεολόγος τοῦ 14ου αἰῶνα, *«ὁ Χριστός ἐρχόμενος στόν κόσμο μᾶς ἄνοιξε τῆς αἰώνιας ζωῆς τήν πόρτα. Μετά τήν Ἀνάληψή Του πρός τόν Πατέρα δέν τήν ἔκλεισε πίσω Του, ἀλλά τήν ἄφησε ἀνοιχτή γιά νά τήν διαβοῦμε κι ἐμεῖς».*

Εἶναι ποιά γεγονός. Ὁ δρόμος πρός τόν οὐρανό ἀνοίχτηκε γιά ἐμᾶς τούς ἀνθρώπους. Τόν ἄνοιξε ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς Χριστός. Καί τώρα ὅλοι οἱ ἄνθρωποι μποροῦμε νά διαβοῦμε τήν πόρτα τῆς σωτηρίας. Ἀνοίχθηκαν γιά ἐμᾶς οἱ οὐρανοί.

Νά λοιπόν καί ἡ προτροπή πρός ὅλους μας. Ἄς μήν μᾶς ἀπορροφοῦν τά ὑλικά καί οἱ βιοτικές μέριμνες, ἄς μήν πνιγόμαστε ἀπό τόν καταναλωτισμό, τόν εὐδαιμονισμό, τήν ζωή γεμάτη ἄγχος καί χωρίς πίστη, ἀλλά νά μάθουμε νά κοιτᾶμε ψηλά. Δηλαδή νά προσπαθήσουμε μέ τήν βοήθεια τοῦ Θεανθρώπου νά πράττουμε ὅσα ἀνήκουν στόν οὐρανό, ὅσα καί Αὐτός ἔπραξε καί εἶπε στήν γῆ. Ἐμπρός λοιπόν ἄς ἀγωνιστοῦμε μέ τήν δική Του δύναμη νά ξεπεράσουμε τά πάθη μας πού μᾶς κρατοῦν καθηλωμένους στό χῶμα καί στήν λάσπη καί

ἄς ἁρπάξουμε τό χέρι τοῦ Ἀναληφθέντος Χριστοῦ μας γιά νά μᾶς ὁδηγήσει στήν πραγματική πατρίδα μας, τήν μόνιμη καί αἰώνια, κοντά στόν θρόνο τῆς δόξας Του.

Τί εὐλογία καί πόσο μᾶς γεμίζει τήν ψυχή μέ ἐλπίδα ἡ σκέψη καί μόνο ὅτι, ἄν θελήσουμε καί ἀγωνιστοῦμε, θά ἀξιωθοῦμε αὐτῆς τῆς μεγάλης τιμῆς, αὐτῆς τῆς μεγάλης δόξας πού κέρδισε γιά ἐμᾶς ὁ Χριστός. Ἀλλά καί τό ἴδιο τό γεγονός τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτι δηλαδή ὁ Χριστός ἀναλήφθηκε στούς οὐρανούς καί κάθισε ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρός, σημαίνει ὅτι ἔλαβε καί ὡς ἄνθρωπος πού ἦταν θεία δόξα καί δύναμη.

Τό γεγονός ὅτι ὁ Κύριός μας, προσέλαβε τήν ἀνθρώπινη φύση, τήν θέωσε καί ἀναλήφθηκε μαζί της στούς οὐρανούς εἶναι ἕνα γεγονός πού ὁ ἄνθρωπος μένει μπροστά του ἐκστατικός καί γεμᾶτος θαυμασμό καί διάθεση εὐγνωμοσύνης γιά τήν ἄπειρη φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ μας. Ἀκόμη καί οἱ Ἄγγελοι ἀποροῦν γιά τό φαινόμενο: πῶς δηλαδή κατόρθωσε ἡ ἀνθρώπινη φύση (πού εἶχε πέσει) νά ὑψώνεται τώρα καί νά φθάνει μέχρι τό θρόνο τοῦ Θεοῦ! Βλέπουμε λοιπόν ὅτι ὁ Χριστός μας ὄχι μόνο ἔσωσε τόν ἄνθρωπο, ἀλλά καί τόν ἀνύψωσε σέ οὐράνια δόξα.

Θά ἔρθει ὅμως ἡ πραγματικότητα νά μᾶς ὑπενθυμίσει ὅτι οἱ ἄνθρωποι πολλές φορές ξεχνᾶμε τά οὐράνια, μᾶς νικοῦν τά πάθη μας καί ἀντί νά πηγαίνουμε πρός τά πάνω, πρός τά ἀνώτερα καί πνευματικότερα, ὀλισθαίνουμε πρός τά μικρά καί τά τιποτένια. Πρός αὐτά πού δέν ἀξίζουν στόν ἄνθρωπο, γιατί δέν πλάσθηκε γι' αὐτά.

Γνώριζε ὁ Θεός τήν ἀδυναμία τῶν ἀνθρώπων, γι' αὐτό καί πρῶτον μᾶς ὑποσχέθηκε ὁ Θεάνθρωπος ὅτι θά εἶναι γιά πάντα μαζί μας, καί ὅτι ὅποτε θελήσουμε τήν βοήθειά Του καί Τοῦ τήν ζητήσουμε θά στέργει νά μᾶς σηκώσει πρός τά ἄνω, νά δώσει τή μάχη καί νά νικήσει γιά ἐμᾶς, γιατί Αὐτός εἶναι ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ, ὁ λυτρωτής, ὁ ἐλευθερωτής τοῦ κόσμου. Ἀλλά καί δεύτερον μᾶς ὑποσχέθηκε ὅτι θά στείλει τό Πνεῦμα τό Ἅγιο, ὅπως καί τό ἔστειλε, γιά νά συνεχίσει τό ἔργο Του μέσα ἀπό τήν Ἐκκλησία.

Στήν ἴδια τήν εἰκόνα τῆς Ἀναλήψεως βλέπουμε σχηματισμένη καί ἱδρυμένη τήν Ἐκκλησία.

Ὁ Χριστός βρίσκεται μέσα στή δόξα Του συνοδευόμενος ἀπό δυό Ἀγγέλους. Μέ τό δεξί Του χέρι εὐλογεῖ καί μέ τό ἀριστερό κρατάει εἰλητάριο πού γράφει: *«Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καί ἐπί γῆς»*. Ὁ Χριστός λοιπόν εἶναι παρών, σύμφωνα μέ τήν ὑπόσχεσή Του.

Ἡ Θεοτόκος, ἄν καί τό σχετικό ἁγιογραφικό κείμενο δέν τό ἀναφέρει, ἦταν παροῦσα κατά τήν Ἀνάληψη. Ἡ Θεοτόκος εἰκονίζεται σέ στάση προσευχῆς καί φανερώνει τό ρόλο της μέσα στήν Ἐκκλησία, διότι εἶναι αὐτή πού πρεσβεύει καί προσεύχεται γιά τούς πιστούς. Στήν εἰκόνα ἡ Θεοτόκος συμβολίζει ὁλόκληρη τήν Ἐκκλησία πού, μέ κεφαλή της τόν Χριστό καί μαζί μέ τούς Ἀποστόλους, ἀγκαλιάζει καί ἑνώνει ὁλόκληρο τόν κόσμο, τά ἐπίγεια καί τά οὐράνια. Ἔτσι λοιπόν ἡ εἰκόνα τῆς Ἐκκλησίας κατέχει κεντρική θέση. Τοποθετεῖται ἀκριβῶς κάτω ἀπό τό Χριστό καί εἶναι ὁ ἄξονας πού ἑνώνει τόν ἀγγελικό καί τόν ἀνθρώπινο κόσμο.

Γι' αὐτό στήν εἰκόνα ἔχουμε καί τόν Ἀπόστολο Παῦλο πού δέν ἦταν ἀκόμη Ἀπόστολος, γιά νά δείξει ὅτι ὁ κύκλος τῆς Ἐκκλησίας δέν ἔκλεισε στούς ἕνδεκα Ἀποστόλους, ἀλλά διευρύνεται καί ἀγκαλιάζει ὅλους τους ἀνθρώπους ὅλων τῶν ἐποχῶν.

Ἐμεῖς πού σήμερα βλέπουμε αὐτή τήν εἰκόνα νιώθουμε ὅτι καί ἐμεῖς εἴμαστε σέ αὐτό τόν κύκλο τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως καί ὁ Ἀπόστολος τήν στιγμή πού συνέβαινε τό θεῖο γεγονός. Νά λοιπόν πού ἄν προσπαθοῦμε νά εἴμαστε ζωντανά μέλη αὐτῆς τῆς Ἐκκλησίας συμμετέχοντας συχνά στή θεία Εὐχαριστία πού εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Κύριός μας, στήν μετάνοια καί τήν ἐξομολόγηση, στήν προσευχή καί στήν ἐγκράτεια, μαζί μέ τόν Χριστό μας, θά μπορέσουμε νά ἀνυψώσουμε τό πνεῦμα καί τό σῶμα μας πρός τά ἄνω.

Ἄς μεταφερθοῦμε νοητά στήν σκηνή, πού, ὅπως λέγει τό Εὐαγγέλιο, ὁ Χριστός μας σήκωσε τά χέρια Του καί εὐλόγησε τήν Παναγία καί τούς Ἀποστόλους. Καί καθώς τούς εὐλογοῦσε, ἄρχισε νά ἀπομακρύνεται ἀπό αὐτούς καί νά ἀνεβαίνει στόν οὐρανό. *«Σηκώνοντας τά χέρια εὐλόγησε. Τά χέρια πού ἔκαναν τόν κόσμο καί τά πάντα. Τά χέρια μέ τά ὁποῖα πλασθήκαμε πρίν καί μέ τά ὁποία μετά ἀναπλασθήκαμε. Τά χέρια πού ἅπλωσε ἀπό ἀγάπη πρός τούς ἀνθρώπους πάνω στό Σταυρό, Αὐτά πού ποτέ δέν ἔπαψαν νά μᾶς εὐλογοῦν»*.

Ἄς μήν χάνουμε λοιπόν τήν ἐλπίδα καί τήν πίστη μας, ὅσο χαμηλά καί νά εἴμαστε. Ἔχουμε τήν εὐλογία καί τήν δύναμη τοῦ Χριστοῦ μας. Ἄς ἀκούσουμε τό μήνυμα τῆς Ἐκκλησίας *«ὅλα τά ἔθνη χειροκροτεῖστε, χαρεῖτε μπροστά στό Θεό μέ κραυγές χαρᾶς. Διότι, ἀφοῦ ἑνώθηκε ἡ γῆ καί ὁ οὐρανός, ὁ Χριστός λέει σέ αὐτούς πού Τόν ἀγαποῦν: «Ἐγώ εἶμαι μαζί σας καί κανείς δέν θά μπορέσει νά σᾶς νικήσει»*. Στήν εἰκόνα τῆς Ἀναλήψεως ὅλα, ἄνθρωποι, ἄγγελοι, βουνά, δένδρα, ὁδηγοῦν πρός τά ψηλά, ἐκεῖ ὅπου ἀνεβαίνει ὁ Κύριος. Ὁλόκληρος ὁ κόσμος πηγαίνει νά συναντήσει τόν βασιλέα τῆς Κτίσεως.

Ἄς ἀξιωθοῦμε καί ἐμεῖς νά Τόν συναντήσουμε. Νά Τόν συναντήσουμε πρῶτα ἐδῶ στή γῆ, ἀγωνιζόμενοι μέσα στήν Ἁγία Ἐκκλησία μας, μέ πίστη, χαρά καί ἐλπίδα, μέ τήν δύναμη καί τήν εὐλογία τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ μας, οὕτως ὥστε νά ἀξιωθοῦμε νά Τόν συναντήσουμε καί ἐκεῖ στήν Οὐράνια Βασιλεία Του, μέσα στό ἀπερίγραπτο φῶς καί τήν ζεστασιά τῆς Ἀγάπης Του. ■

ΗΘΙΚΟΣ ΜΙΘΡΙΔΑΤΙΣΜΟΣ

τοῦ Πρωτ. Εὐαγγέλου Παχυγιαννάκη

Ἂν κάποιος ρωτήσει τὸν καθένα μας χωριστά, ποιὸ νομίζει πὼς εἶναι τὸ μεγαλύτερο κακό, ὁ καθένας θὰ δώσει διαφορετικὴ ἀπάντηση. Θὰ ἐπιλέξει ἐκεῖνο ποὺ τὴ στιγμὴ αὐτὴ τὸν πονάει περισσότερο, ἔστω καὶ ἂν αὐτὸ γιὰ τὸν ἄλλο δὲν σημαίνει τίποτα. Ἄλλος θὰ πεῖ γιὰ τὴν ἀρρώστια ποὺ τὸν βρῆκε, χωρὶς νὰ τὴ συγκρίνει μὲ τὴν ἀρρώστια τοῦ ἄλλου, ποὺ ἐνδεχομένως εἶναι ἀσυγκρίτως ὀδυνηρότερη ἢ καὶ ἀνίατη, ἀπὸ ἕνα ἐνοχλητικὸ πονοκέφαλο, ἄλλος θὰ προβάλλει τὴν οἰκονομική του ἀνέχεια, ἄλλος τὴν ἐπαγγελματικὴ ἢ τὴν... ἐρωτική του ἀποτυχία καὶ ἄλλος ἄλλα, ὁ καθένας, καθὼς λέμε, τὸν πόνο του. Γι' αὐτὰ ὅλα τὰ *«νομιζόμενα»* κακὰ κάνει λόγο καὶ ὁ μέγας της Ἐκκλησίας Πατέρας Βασίλειος, ἀλλὰ μιλάει καὶ γιὰ τὰ ὄντως κακά, τὰ φύσει κακά, ποὺ εἶναι οἱ ἁμαρτίες μας. *«Τὸ κυρίως κακὸν ἡ ἁμαρτία»*, λέει, *«ὅπερ μάλιστα ἐστὶ τῆς τοῦ κακοῦ προσηγορίας ἄξιον. Τοῦτο ἐκ τῆς ἡμετέρας προαιρέσεως ἤρτηται»*. Σὲ μετάφραση τὰ λόγια αὐτὰ σημαίνουν: Ἕνα εἶναι τὸ κυρίως κακό, ποὺ ταιριάζει νὰ λέγεται κακό, ἡ ἁμαρτία. Καὶ αὐτὴ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴ δική μας προαίρεση. Τὴ δική μας βούληση. Γιατὶ οἱ ποικίλες δοκιμασίες τῆς ζωῆς, ποὺ συνήθως τὶς θεωροῦμε κακὸ καὶ στεναχωρούμαστε καὶ θρηνοῦμε γι' αὐτές, συνήθως εἶναι σωτήριες, γιατὶ παράγουν καρποὺς μετανοίας, ὡριμότητας, εὐσπλαχνίας καὶ ἀγάπης, ποὺ ὅλα αὐτὰ μαζὶ προάγουν τὸν ἀνθρώπινο βίο καὶ μᾶς ὁδηγοῦνε στὴ σωτηρία.

Ἀντίθετα, λέει ὁ Μέγας Βασίλειος: *«τὸ ὄντως κακὸν ἡ ἁμαρτία, ἧς τὸ τέλος ἀπώλεια Τὸ δοκοῦν κακὸν διὰ τὸ τῆς αἰσθήσεως ἀλγεινόν, ἀγαθοῦ δὲ δύναμιν ἔχει, ὡς αἱ κακώσεις, αἱ πρὸς ἀποχὴν τῆς ἁμαρτίας ἐπαγόμεναι, ὧν οἱ καρποὶ σωτηρία ψυχῶν αἰώνιοι»*. Δηλαδή: Τὸ πραγματικὸ κακὸ εἶναι ἡ ἁμαρτία. Τὸ τέλος της εἶναι ἡ καταστροφή. Αὐτό, ποὺ φαίνεται κακό, λόγω τοῦ πόνου ποὺ προκαλεῖ, ὅπως εἶναι οἱ σωματικὲς κακώσεις, μᾶς ἀποτρέπει ἀπὸ τὴν ἁμαρτία. Καρπὸς τῶν σωματικῶν πόνων καὶ θλίψεων εἶναι ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς.

Καὶ ὅμως! Δὲν εἶναι τόσο ἡ ἁμαρτία ποὺ μᾶς τρομάζει, γιατί ἡ ροπὴ πρὸς τὴν ἁμαρτία εἶναι σύμφυτη μὲ τὸν πτωτικὸ ἄνθρωπο. Καὶ ἂν μία μόνο μέρα εἶναι ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου, λέει ἡ Ἁγία Γραφή, κι αὐτὴ ἡ μέρα κουβαλάει τὴν ἁμαρτία της. Ἐκεῖνο ποὺ μᾶς τρομάζει εἶναι ὁ ἐθισμὸς στὴν ἁμαρτία. Εἶναι ἡ ἀσύστολη διάπραξη τῆς ἁμαρτίας, ἡ ἐπανάληψη ἑνὸς κακοῦ, ποὺ τοξινώνει τὴν ἠθικὴ διάσταση τῆς ψυχῆς καὶ τὴν καθιστᾶ ἀνάλγητη καὶ πωρωμένη. Νὰ φτάνει δηλαδὴ ὁ ἄνθρωπος σὲ τέτοιο ἠθικὸ ξεπεσμό, διαπράττοντας τὸ κακό, ὥστε νὰ μὴ συναισθάνεται τὴν πτώση του, οὔτε νὰ ἔχει τὴν ἐπίσκεψη τύψεων τῆς συνειδήσεώς του, ἀλλὰ τὴ διάπραξη τῆς ἁμαρτίας καὶ τὴν παραμονή του στὸ βοῦρκο τῆς ἀσυδοσίας καὶ τοῦ κακοῦ νὰ τὰ θεωρεῖ ὡς φυσικὴ κατάσταση. Αὐτὸ τὸ φαινόμενο ὀνομάζεται στὴ γλῶσσα τῆς ἠθικῆς, ἠθικὸς μιθριδατισμός.

Αὐτὸ εἶναι τὸ μεγάλο πρόβλημα κάθε ἐποχῆς, ἑπομένως καὶ τῆς δικῆς μας. Ἡ θέση, δηλαδή, ποὺ παίρνει ὁ ἄνθρωπος ἀπέναντι στὴν ἁμαρτία καὶ ὄχι αὐτὴ καθ' ἑαυτήν ἡ ἁμαρτία καὶ ἡ διάπραξη τῆς ἁμαρτίας. Ἡ ἁμαρτία εἶναι φαινόμενο κάθε ἐποχῆς. Εἶναι δηλητήριο καί, ὅπως ὅλα τὰ δηλητήρια σκοτώνουν, ἔτσι καὶ ἡ ἁμαρτία σκοτώνει τὸν ἄνθρωπο, μὲ τὴ διαφορὰ ὅτι αὐτὸ τὸ δηλητήριο τῆς ἁμαρτίας δὲν τοῦ στερεῖ μόνο τὴν παροῦσα ζωὴ ἀλλὰ τὴν αἰώνια.

Ὁ ὅρος *«μιθριδατισμός»* προέρχεται ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ βασιλιᾶ τοῦ Πόντου Μιθριδάτη καὶ σημαίνει τὸν ἐθισμὸ καὶ τὴν ἐξοικείωση μὲ τὰ δηλητήρια. Ὁ Μιθριδάτης, ὡς βασιλιάς, ὅπως ὅλοι οἱ βασιλιάδες καὶ οἱ ἀσκοῦντες ἐξουσία, δυνάστες τῶν λαῶν, ἦταν καχύποπτος. Φοβόταν μήπως τὸν δηλητηριάσουν, γι' αὐτὸ ἔπαιρνε κάθε μέρα γιὰ πολὺ χρονικὸ διάστημα

μικρὲς δόσεις ἀπὸ ὁρισμένα δηλητήρια. Ἔτσι, σιγά-σιγὰ μὲ τὸν ἐθισμό, τὸ δηλητήριο ἔγινε γι' αὐτὸν ἀκίνδυνο. Κι ὕστερα, ὅταν ὁ γιὸς του ἐπαναστάτησε ἐναντίον του καὶ προσπάθησε νὰ τὸν δηλητηριάσει, ἀπέτυχε. Ὁ ὀργανισμὸς του εἶχε πιὰ συνηθίσει τὸ δηλητήριο.

Τὸ ἴδιο καὶ ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος πάσχει ἀπὸ πνευματικὸ μιθριδατισμό! Συνηθίζει στὰ δηλητήρια. Προκειμένου νὰ ἀπαλλαγεῖ ἀπὸ τοὺς φόβους του καὶ τὸν βραχνᾶ τῆς ἀνασφάλειας, τῆς ἀγωνίας καὶ τοῦ ἄγχους, τῆς ἀβεβαιότητας γιὰ τὸ μέλλον, ποὺ διαγράφεται στὸν ὁρίζοντα ζοφερό, προσπαθεῖ νὰ θωρακισθεῖ πίσω ἀπὸ τὴ λήψη δηλητηρίων, ἔτσι ποὺ σιγὰ - σιγὰ ὁδηγεῖται στὴν ἀναλγησία, τὸν ἐθισμό, τὴν πώρωση, τὸν ἠθικὸ ἀμοραλισμό. Εἴδη τοῦ σύγχρονου μιθριδατισμοῦ εἶναι οἱ μάστιγες τῆς χρήσεως τῶν ποικίλων ναρκωτικῶν οὐσιῶν, ἡρωίνης, μορφίνης, κοκαΐνης, χασίς, μαριχουάνας, L.S.D. κ.λπ., καθὼς καὶ τὰ ποικίλα πνευματικὰ ναρκωτικὰ καὶ ἰδεολογίες ποὺ ὁδηγοῦν στὸν φανατισμὸ καὶ τὴ βία.

Τὸ νὰ ἁμαρτάνει ὁ ἄνθρωπος εἶναι πράγματι κακό, ὅμως τὸ νὰ ἁμαρτάνει χωρὶς ντροπὴ καὶ νὰ θεωρεῖ τὴν κάθε διαστροφικὴ πράξη του ὡς πράξη ἐλευθερίας χωρὶς νὰ ὁμολογεῖ ἢ νὰ συναισθάνεται τὴν ἐνοχή του, αὐτὸ εἶναι τραγικό. Ἐκεῖ ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπο ὁ ἠθικὸς μιθριδατισμός: στὴν πλήρη ἀντιστροφὴ τῆς ἠθικῆς τάξεως καὶ τῶν ἀξιῶν τοῦ πολιτισμοῦ. Νὰ διαπράττει τὴν ἁμαρτία καὶ νὰ τὴ θεωρεῖ ὡς φυσικὴ κατάσταση καὶ συνέπεια τῆς ζωῆς, μὲ τὰ ἐρωτικὰ κοινόβια, τὸν ὑπὸ δοκιμὴν γάμο, τὶς οἰκογενειακὲς κολλεκτίβες, τὴν ἀτέλειωτη ἁλυσίδα τῶν πλέον διαστρόφων ἠθικῶν παρεκτροπῶν, ποὺ προβάλλονται ὡς *«νέα ἠθική»*. Αὐτὸ εἶναι τὸ πρόβλημα τοῦ λεγόμενου ἠθικοῦ μιθριδατισμοῦ, φαινόμενο κάθε ἐποχῆς, πού ὅμως συνεχῶς κατακτᾶ ἔδαφος καὶ εἶναι πιὸ ἐπικίνδυνο καὶ πιὸ ἀνησυχητικὸ ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν ἁμαρτία. ■

Χαριτωμένες διδαχές

Γέροντος Παϊσίου Ἁγιορείτου

Τά παιδιά πού δέ θηλάζουν

Τά παιδιά, πού δέ θηλάζουν καί δέ μεγαλώνουν στήν ἀγκαλιά τῆς μάνας τους, γίνονται βλαμμένα, δέ στέκουν σταθερά στή ζωή τους καί, ὅταν μεγαλώσουν, μετά τό μπουκάλι τοῦ γάλακτος πιάνουν τό μπουκάλι τῆς μπύρας.

Ἡ ἐγκράτεια τῶν νέων

Τή γενετήσια ὁρμή πρέπει νά τή βάζουμε στό ψυγεῖο μέχρι τό γάμο καί νά κάνουμε τίμιο ἀγῶνα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, γιά τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Καί μόνο ἔτσι θά βροῦμε λύση στό πρόβλημα αὐτό.

Σέ διαφορετική συχνότητα

Σέ ἐπισκέπτη πού εἶχε μαλώσει μέ τούς γονεῖς του.

– Οἱ γονεῖς σου σέ ἀγαπᾶνε πολύ, ἀλλά ποῦ νά συνεννοηθεῖτε! Ἐσύ ἔχεις τό ραδιόφωνο στά ξένα, ὁ μπαμπάς σου στά λαϊκά, ἡ μαμά σου στήν κλασσική, ἡ ἀδελφή σου ἀλλοῦ... Ὁ καθένας εἶχε τή δική του «συχνότητα». Ἂν δέ γυρίσετε ὅλοι σας τό κουμπί στήν Ἐκκλησία, δέν πρόκειται νά συνεννοηθεῖτε...

Τά αὐθάδη παιδιά δέχονται δαιμονικές ἐπιδράσεις;

Τά παιδιά πρέπει νά προσέχουν πάρα πολύ τό θέμα τοῦ σεβασμοῦ πρός τούς γονεῖς. Ὅταν τά παιδιά ἀντιμιλοῦν καί ἀσεβοῦν, γίνονται πρῶτον αἰτία νά φύγει ἡ χάρη ἀπό αὐτά καί δεύτερον γίνονται δεκτικά τῶν δαιμονικῶν ἐπιδράσεων καί ἐνεργειῶν.

Οἱ ἀντιλέγοντες ἔχουν γέροντα τόν Διάβολο

– Γέροντα, πῶς γίνεται μερικοί σέ κάθε λόγο νά βρίσκουν ἀντίλογο;

– Ὦ! Εἶναι φοβερό νά συζητᾶς μέ ἕναν ἄνθρωπο πού συνήθισε νά δικαιολογεῖται! Εἶναι σάν νά μιλᾶς μέ ἕναν δαιμονισμένο! Ὅσοι δικαιολογοῦνται -ὁ Θεός νά μέ συγχωρέσει- ἔχουν γέροντα τό Διάβολο. Εἶναι βασανισμένοι ἄνθρωποι. Δέν ἔχουν μέσα τους εἰρήνη. Τό ἔχουν κάνει ἐπιστήμη αὐτό.

Ἡ ἀνατροφή τοῦ παιδιοῦ

Ἡ ἀνατροφή τοῦ παιδιοῦ ἀρχίζει ἀπό τήν ἐγκυμοσύνη. Ἂν ἡ μητέρα πού κυοφορεῖ συγχύζεται καί στενοχωριέται, τό ἔμβρυο μέσα στήν κοιλιά της ταράζεται. Ἐνῶ ὅταν ἡ μάνα προσεύχεται καί ζεῖ πνευματικά, τό παιδάκι στήν κοιλιά τῆς μάνας ἁγιάζεται.

Προσευχή πρίν τό φαγητό

(Ὁ Γέροντας θυμᾶται τά παιδικά του χρόνια).

Στό τραπέζι καθόμασταν ὅλοι μαζί. Κάναμε πρῶτα προσευχή καί ὕστερα ἀρχίζαμε νά τρῶμε. Ἂν ἄρχιζε κανείς νά τρώει, πρίν εὐλογηθεῖ τό τραπέζι, λέγαμε: «αὐτός πόρνευσε». Τήν ἔλλειψη ἐγκράτειας τήν θεωρούσαμε πορνεία. Εἶναι διάλυση τῆς οἰκογενείας νά ἔρχεται ὁ καθένας στό σπίτι, ὅποια ὥρα θέλει καί νά τρώει μόνος του, χωρίς νά ὑπάρχει λόγος.

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ (4)

Ὁμοψυχία συζύγων

τοῦ Χαράλαμπου Μελεούνη, συνταξιούχου θεολόγου

Ὁ γάμος δὲν εἶναι μία φιλία μεταξὺ δυὸ προσώπων. Δὲν εἶναι μία σύμβαση συνεργασίας ἢ ἀμοιβαίας ἐξυπηρέτησης. Εἶναι κάτι εὐρύτερο καὶ ὑψηλότερο ἀπὸ αὐτά. Εἶναι ἕνωση ἄνδρα καὶ γυναίκας. «*Συγκλήρωση ὁλόκληρης τῆς ζωῆς τους καὶ κοινωνία θεσπισμένη ἀπὸ θεῖο καὶ ἀνθρώπινο δίκαιο*», καθὼς τὸν ὁρίζει ὁ Μοδεστῖνος, Ρωμαῖος νομοδιδάσκαλος τοῦ 3ου μ.Χ. αἰῶνα.

Ἡ πραγματοποίηση ὅμως τῆς παντοτινῆς αὐτῆς ἕνωσης καὶ κοινωνίας, στὴν πλήρη μορφή της, δὲν εἶναι πρᾶγμα εὔκολο. Χρειάζεται δύναμη, προσπάθεια καὶ προπαντὸς σωστὴ καθοδήγηση. Καὶ τὴν καθοδήγηση αὐτή μᾶς τὴν προσφέρει τόσο τέλεια ὁ αἰώνιος λόγος τοῦ Θεοῦ.

Ἀπὸ τὴν αὐγὴ τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας, ὅταν ὁ Θεὸς ἀντιμετωπίζοντας τὴ μοναξιὰ τοῦ πρώτου ἀνθρώπου, χάρισε σ' αὐτὸν γιὰ σύντροφό του τὴ γυναῖκα, τοῦ ἔδωσε καὶ τὴν κατεύθυνση γιὰ τὴν πραγματοποίηση τῆς παντοτινῆς αὐτῆς κοινωνίας καὶ ἕνωσης. «*Διὰ τοῦτο*» λέγει, «*ὁ ἄνθρωπος θὰ ἐγκαταλείψει τὸν πατέρα του καὶ τὴ μητέρα του καὶ θὰ προσκολληθεῖ στὴ γυναῖκα του καὶ θὰ γίνουν οἱ δυὸ ἕνα σῶμα*» (Γεν. 2,24, Ματθ. 19,5, Ἐφεσ. 5,31).

Στὰ λόγια αὐτά, καθὼς παρατηροῦμε, διακρίνουμε δυὸ στοιχεῖα: α′) τὴν ἐγκατάλειψη τῶν γονιῶν καὶ β′) τὴν προσκόλληση καὶ θαυμαστὴ ἕνωση μὲ τὸ/τὴ σύζυγο.

Ἂς ἐμβαθύνουμε, λοιπόν, στὰ δυὸ αὐτὰ στοιχεῖα, γιὰ νὰ ἀνακαλύψουμε τὰ μυστικὰ γιὰ τὴν πραγματοποίηση τῆς θαυμαστῆς αὐτῆς ἕνωσης καὶ συζυγίας.

Α΄. Ἡ ἐγκατάλειψη τῶν γονιῶν.

Ἀπαραίτητη προϋπόθεση τῆς συζυγικῆς ζωῆς εἶναι ἡ ὁριστικὴ ἀπόσταση ἀπὸ τοὺς γονιοὺς καὶ ἡ προσκόλληση στὸν ἕτερο ἀπὸ τοὺς συζύγους. Τοῦτο βέβαια δὲ σημαίνει πὼς θὰ κόψει κάθε σχέση καὶ σύνδεσμο μὲ τοὺς γονιοὺς γιὰ τοὺς ὁποίους ἀπαιτεῖται τιμὴ καὶ συμπαράσταση (Δευτερ. 5,16), ἀλλὰ ἀποκοπὴ ἀπὸ κάθε ἐπιρροὴ ἢ ψυχολογικὴ ἐξάρτηση. Ὁποιαδήποτε ὅμως ἀπροσωπόληπτη καὶ ἐποικοδομητικὴ συμβουλή τους σὲ κάποιο σοβαρὸ ζήτημα, καλὸ εἶναι νὰ προβληματίζει τὸ ἀνδρόγυνο.

Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς συζύγους ἐξακολουθοῦν καὶ μετὰ τὸ γάμο τους νὰ εἶναι τόσο προσκολλημένοι στὴν παλιὰ οἰκογένειά τους, γεγονὸς ποὺ ἐμποδίζει τὴ σύσφιγξη τῶν σχέσεων μὲ τὴν καινούργια. Ἡ συνέχιση τῆς προσκόλλησης αὐτῆς καὶ μάλιστα ἡ ἀνοχὴ ἀνάμιξης τῶν πεθερικῶν στὰ ἐσωτερικὰ τῆς οἰκογένειας θέτει σὲ κίνδυνο τὴν οἰκογενειακὴ γαλήνη κι αὐτὰ τὰ θεμέλια του γάμου. Πολὺ καταστρεπτικὲς συνέπειες ἔχει στὸ σημεῖο αὐτὸ καὶ ἡ τακτικὴ πολλῶν συζύγων νὰ ἀρχίζουν τὶς ἐριστικὲς φραστικὲς ἐπιθέσεις τους μὲ τοὺς διαιρετικοὺς ὅρους «*ἡ οἰκογένειά μου...*» ἢ «*ἡ οἰκογένειά σου...*», ποὺ σηματοδοτοῦν ὑπαινιγμούς, συγκρούσεις, ρήγματα ἢ χάσματα ἀγεφύρωτα, τὰ ὁποῖα ναρκοθετοῦν τὰ θεμέλια τῆς συζυγικῆς ἑνότητας. Ὁ σύζυγος καὶ ἡ σύζυγος μὲ ἀλληλοκατανόηση καὶ ἄρρηκτο ψυχικὸ δεσμὸ πρέπει νὰ ξεκινοῦν τὸ διάλογό τους μὲ τὸν ἑνωτικὸ ὅρο «*ἡ οἰκογένειά μας .....*».

Ἡ ἀνωτέρω θεϊκὴ αὐτὴ ἐντολὴ ποὺ προαναφέραμε ἔχει καὶ τὴν ἀναγκαία προέκτασή της. Ἂν οἱ γονιοὶ ποὺ εἶναι τὰ ἱερότερα μετὰ τὸ Θεὸ πρόσωπα, καθὼς φαίνεται ἀπὸ τὴ σειρὰ καθηκοντολογίας τοῦ Δεκαλόγου (Δευτερ. 5,16), δὲ θὰ πρέπει νὰ γίνονται ἐμπόδιο στὴ σχέση τῶν συζύγων, πολὺ περισσότερο δὲ θὰ πρέπει νὰ γίνονται πρόσκομμα οἱ φίλοι, τὸ ἐπάγγελμα, τὸ χόμπυ κι ὁποιοδήποτε ἄλλο πρόσωπο, πρᾶγμα ἢ ἐπιδίωξη.

Βέβαια,

α′) θὰ ἔχουν τοὺς φίλους ἢ τὶς φίλες τους, μὲ τοὺς ὁποίους θὰ ἀνταλλάσσουν σκέψεις, ἐξυπηρετήσεις κ.ἄ., ἀλλὰ δὲ θὰ παίρνουν πολὺ ἀπὸ τὸ χρόνο ποὺ ἀνήκει στὸν ἕτερο τῶν συζύγων καὶ πολὺ περισσότερο δὲν θὰ κατευθύνονται ἐναντίον του.

Ἂν οἱ ἰδιαίτερες συζητήσεις ἀρχίζουν νὰ γίνο-

νται ἀπαραίτητες, καὶ πολὺ περισσότερο, ἂν δὲν μπορεῖ νὰ μιλήσει ἐλεύθερα στὸ ἢ στὴ σύζυγό του γιὰ τὸν ἄλλο, τότε ὁ κίνδυνος εἶναι ἀναπόφευκτος καὶ θὰ πρέπει νὰ δοθεῖ τέρμα σὲ τέτοια φιλία.

β') Θὰ ἀσκεῖ τὸ ἐπάγγελμά του μὲ ἐνθουσιασμό, γιατὶ χωρὶς ἐνθουσιασμό, οὔτε νὰ τὸ προαγάγει θὰ μπορέσει, ἀλλ' οὔτε τὴν οἰκογένειά του καὶ τὴν κοινωνία νὰ ἐξυπηρετήσει καὶ νὰ παραδειγματίσει. Ἂν ὅμως τὸν ἀπορροφᾶ τόσο πολύ, ὥστε ἐλάχιστο μόνο χρόνο νὰ ἀφιερώνει στὴ σύζυγό του, τότε δὲ βρίσκεται σὲ σωστὴ κατεύθυνση.

γ') Θὰ ἔχει τὸ χόμπυ του, γιὰ νὰ διασκεδάζει ἴσως τὴν πλήξη του σὲ στιγμὲς ἀνίας. Ἂν ὅμως φθάνει σὲ τέτοιο βαθμό, ὥστε γιὰ τὴν ἱκανοποίησή του νὰ παραλείψει τὴν ψυχαγωγία, τὴ συντροφιὰ καὶ τὴ διάθεση τοῦ ἀπαραίτητου χρόνου γιὰ τὴ σύζυγό του, τότε καταντᾶ ἀνησυχητικὸ καὶ ἐπικίνδυνο. Στὸ σημεῖο αὐτὸ εἶναι ἀξιοπρόσεχτη ἡ διαπίστωση, πὼς εἶναι πολὺ πιὸ σημαντικὸ νὰ διαθέτει κανεὶς χρόνο παρὰ χρήματα γιὰ τὴ σύζυγό του.

Βέβαια ἡ προσκόλληση αὐτὴ δὲ θὰ πρέπει νὰ φθάνει στὸ ἄλλο ἄκρο, ὥστε καθένας νὰ μὴν μπορεῖ νὰ κάμει χωρὶς τὸν ἄλλο. Δὲ θὰ πρέπει νὰ φθάνει σὲ σημεῖο ζήλιας, γιατὶ κι αὐτὸ ἀποτελεῖ καταλυτικὸ παράγοντα στὴ συζυγικὴ εὐτυχία. Στὴν περίπτωση αὐτὴ ἔχει τὴ θέση του τὸ ἀρχαῖο γνωμικὸ *«Μηδὲν ἄγαν»*. Τίποτε δηλαδὴ νὰ μὴ φθάνει σὲ ὑπερβολές.

Καὶ τώρα, ὕστερα ἀπὸ τὴ σύντομη αὐτὴ ἐξέταση τοῦ πρώτου στοιχείου, προχωροῦμε στὸ δεύτερο ποὺ εἶναι :

Β΄. Ἡ προσκόλληση στὸ / στὴ σύζυγο.

Ἡ προσκόλληση αὐτὴ δὲν εἶναι ἐξωτερική, ἀλλὰ ἐσωτερική, οὐσιαστική. Ἄριστα διατυπώνει ὁ Ἀπ. Παῦλος τὸ βαθμὸ τῆς προσκόλλησης αὐτῆς, τονίζοντας *«καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν»* (Ἐφεσ. 5,31).

Ὅπως στὴ γονιμοποίηση τὸ πατρικὸ καὶ μητρικὸ κύτταρο, ὅταν ἑνωθοῦν, παραιτοῦνται ἀπὸ τὴν ἀτομικότητά τους, πεθαίνουν ὡς ξεχωριστὰ κύτταρα, κι ἀπὸ τὴν παραίτηση αὐτὴ ἀναπτύσσεται μία νέα ὕπαρξη, ἔτσι καὶ στὸ γάμο. Παραιτοῦνται ἀπὸ τὴν ἀτομικότητά τους, κι ἀπὸ τὴν παραίτηση αὐτὴ ἀναπτύσσεται μία νέα συνύπαρξη, ἡ συζυγία.

«Ὁ ἄντρας καὶ ἡ γυναῖκα, - ἐξηγεῖ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος - ἐγκαταλείποντας τοὺς γονεῖς τους, ἑνώνονται μεταξύ τους καὶ ἡ τυχαία αὐτὴ συνάντηση ἀσκεῖ μεγαλύτερη ἐπιρροὴ πάνω τους παρ' ὅσον ἡ μακροχρόνια πρὶν ἀπὸ τὸ γάμο συνήθεια. Κι αὐτὸ δὲν εἶναι ἀνθρώπινο, ἀλλὰ ὁ Θεὸς ἔβαλε τὴν ἀγάπη μέσα τους».

Τοῦτο σημαίνει, πὼς καθένας ἀπὸ τοὺς συζύγους δὲ νιώθει εὐχάριστα, ὅταν ἀπολάβει κάτι μόνος του, παρὰ μόνο ὅταν τὸ μοιράζεται μὲ τὸν ἄλλο. Τὶς χαρές, τὶς διασκεδάσεις, τὶς ἀπολαύσεις, τότε τὶς νιώθουν ζωηρά, ὅταν τὶς χαίρονται κι οἱ δυὸ μαζί. Καμιὰ συντροφιὰ δὲν τοὺς εἶναι τόσο εὐχάριστη, ὅσο ἡ συντροφιὰ τοῦ ἄλλου συζύγου. Σὲ θέματα μάλιστα καὶ προβλήματα οἰκογενειακὰ σὲ κανένα ἄλλο πρόσωπο δὲ νιώθει τόση σιγουριὰ καὶ δὲν ἔχει τόση ἐμπιστοσύνη, ὅσο στὸν ἕτερο ἀπὸ τοὺς συζύγους.

Ὑπάρχει, λοιπόν, μεταξὺ τῶν συζύγων:

1. Ἐπικοινωνία: Ὅταν λέμε ἐπικοινωνία, ἐννοοῦμε πλήρη ἐπαφή, συνεννόηση, ἄνοιγμα καρδιᾶς: νὰ λέγει ὁ ἕνας στὸν ἄλλο αὐτὸ ποὺ νιώθει καὶ ἐπιθυμεῖ.

Πολλοὶ φθάνουν σὲ παρεξηγήσεις, γιατὶ δὲν ἐκδηλώνει ὁ ἕνας στὸν ἄλλο ἐκεῖνο ποὺ θέλει. Νομίζουν πὼς θὰ 'πρεπε νὰ τὸ 'ξερε ὁ ἄλλος, νὰ τὸ εἶχε μαντέψει κατὰ κάποιο τρόπο, καὶ στενοχωριοῦνται, ὅταν δὲν τὸ διαπιστώνουν. Δὲν ἔχουν τὸ θάρρος νὰ ποῦν στὸν ἄλλο ἐκεῖνο ποὺ θέλουν. Καθένας μπορεῖ νὰ ἔχει ὅλη τὴ θέληση νὰ εὐχαριστήσει τὸ σύντροφό του, δὲν ξέρει ὅμως πῶς νὰ τὸ πετύχει, γιατί δὲν ἐκδηλώνεται. Ἔτσι στενοχωριέται ἢ παραπονιέται ἄδικα.

2. Ἀντοχὴ στὶς ἐλλείψεις καὶ ἀδυναμίες: Πολλοί, ἐνῶ εἶναι κοντόφθαλμοι στὶς δικές τους ἀδυναμίες κι ἀνοιχτομάτηδες στὰ προτερήματά τους,

κάνουν τὸ ἀντίθετο γιὰ τὸ σύντροφό τους. Στὴν περίπτωση τοῦ συντρόφου τους χάνονται ἀπὸ τὸ ὀπτικὸ πεδίο τους τὰ προσόντα καὶ μεγεθύνονται τὰ ἐλαττώματα. Ὅταν ὅμως ὑπάρχει ὁμοψυχία πραγματική, τέτοιες περιπτώσεις δὲν παρατηροῦνται. Ἐκεῖ ὑπάρχει κατανόηση. Καθένας γνωρίζει πὼς ἡ τελειότητα καὶ ἡ πλήρης ἀγαθότητα ὑπάρχει μονάχα στὸ Θεὸ (Ματθ. 19,17) κι ἔτσι καθένας φροντίζει νὰ ἀνέχεται τὶς ἐλλείψεις τοῦ ἄλλου, πειθαρχῶντας στὴν ἀποστολικὴ ἐντολὴ *«ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε»* (Γαλ. 6,2).

3. Ἐμπιστοσύνη: Καθένας δὲ διστάζει νὰ λέγει στὸν ἄλλο μικρολεπτομέρειες ἀπὸ τὴ ζωή του, τὶς ἐπιδιώξεις, ἐπιθυμίες κι ἀδυναμίες του, καὶ νὰ ζητᾶ ὁ ἕνας τὴ συμπαράσταση τοῦ ἄλλου. Ὅπου δὲν ὑπάρχει ἡ ἐμπιστοσύνη αὐτὴ καὶ καθένας ἀποκρύπτει ἀπὸ τὸν ἄλλο ἐνέργειες, ἐπιδιώξεις καὶ ἀδυναμίες, δὲν μπορεῖ νὰ γίνει λόγος γιὰ σύμπνοια κι ἀληθινὴ συζυγία.

4. Ἀναγνώριση προσφορᾶς: Καθένας οὔτε ὑπερτιμᾶ τὴ δική του προσφορά, οὔτε ὑποτιμᾶ τὴν προσφορὰ τοῦ ἄλλου. Προπαντὸς κανένας δὲν παραπονιέται σὲ φίλους καὶ γνωστοὺς γιὰ δῆθεν μειωμένη προσφορὰ τοῦ ἄλλου.

Πολλοὶ ἄντρες, ὅταν ἡ σύζυγός τους δὲν ἐργάζεται, παραγνωρίζουν τὴν προσφορά της στὸ σπίτι καὶ τὴν πληγώνουν μὲ ἀνάρμοστες ἐκφράσεις, ὅπως: *«ἐγὼ δουλεύω»*, *«μὲ τὰ δικά μου λεφτὰ ζεῖς...»*, οἱ γυναῖκες πάλι, ποὺ δὲν ἐργάζονται, ὑποτιμοῦν τὴν προσφορά τους καὶ διστάζουν νὰ ζητήσουν χρήματα ἀπὸ τὸ σύζυγο, γιατὶ δὲν τὰ θεωροῦν δικά τους ἢ παίρνουν τὴν ἀντίθετη στάση, ἂν τύχει νὰ πῆραν ἀρκετὴ προῖκα ἀπὸ τοὺς γονεῖς τους. Ὅλα αὐτὰ ταράζουν τὴν ἤρεμη ἀτμόσφαιρα τῆς συζυγικῆς ζωῆς καὶ τὴν κλονίζουν. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ ἀποφεύγονται μὲ ἐπιμέλεια.

5. Ἀνταπόκριση στὶς ἰδιαίτερες συζυγικὲς σχέσεις: Πολλοὶ ἀπὸ νοσηρὴ θρησκευτικότητα, ἀποστεροῦν τὴν ἢ τὸ σύντροφό τους ἀπὸ τὶς ἰδιαίτερες αὐτὲς σχέσεις ὁρισμένες τακτὲς ἡμέρες (γιορτές, νηστεῖες κ.ἄ.), μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ὠθοῦν τὸν ἕτερο ἀπὸ τοὺς συζύγους σὲ ἐξώγαμες σχέσεις καὶ σ' αὐτὴ ἀκόμη τὴ μοιχεία, ποὺ εἶναι ὁ μεγαλύτερος ἐχθρός του συζυγικοῦ οἰκοδομήματος κι ὁ μοναδικὸς λόγος καταρρεύσεως τοῦ γάμου (Ματθ. 5,32). Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ὅμως μόνο σὲ μία περίπτωση συνηγορεῖ γιὰ μία τέτοια τακτική. Ἐφόσον τὸ θέλουν καὶ οἱ δυό τους . Σαφέστατα εἶναι τὰ λόγια του Ἀπ. Παύλου: *«Ἡ γυναῖκα, λέγει, δὲν ἐξουσιάζει τὸ δικό της σῶμα, τὸ ἐξουσιάζει ὁ ἄνδρας. Ὁμοίως καὶ ὁ ἄνδρας δὲν ἐξουσιάζει τὸ δικό του σῶμα, τὸ ἐξουσιάζει ἡ γυναῖκα. Μὴ στερεῖτε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο, ἐκτὸς ἂν γίνει ἀπὸ συμφώνου προσωρινά, γιὰ νὰ ἀφιερωθεῖτε στὴ νηστεία καὶ τὴν προσευχή, καὶ πάλι νὰ σμίγετε μαζί, γιὰ νὰ μὴ σᾶς πειράζει ὁ σατανᾶς, ἕνεκα τῆς ἀδυναμίας σας νὰ συγκρατηθεῖτε»* (Α' Κορ. 7, 4-5) .

Καλὴ λοιπὸν κατ' ἀρχὴν ἡ ἐπιλογὴ αὐτὴ τῆς ἐγκράτειας, μὲ τὴν ἀπαραίτητη ὅμως προϋπόθεση, ὅτι θὰ πρέπει νὰ συμφωνοῦν καὶ οἱ δυὸ καὶ στὶς περιπτώσεις ποὺ μποροῦν καὶ οἱ δυό.

6. Ἡ ἀγάπη ποὺ εἶναι ὁ βασικότερος ὅρος κι ὁ σημαντικότερος κρίκος ὅλων τῶν προηγούμενων γνωρισμάτων. Ὅπως παρατηρεῖ πάλι ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος *«Ἡ ἀγάπη ἀποτελεῖ τὴ λυδία λίθο τῆς "ἐν Χριστῷ" ἠθικῆς. Μεγάλα ἔχει τὰ φτερά, τέμνει τὸν ἀέρα, περνᾶ τὴ σελήνη, ξεπερνᾶ τὶς ἀχτίνες τοῦ ἥλιου καὶ φθάνει καὶ σ' αὐτὲς τὶς ἁψῖδες τῶν οὐρανῶν. Ἀλλὰ οὔτε κι ἐκεῖ σταματᾶ, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανὸ προσπερνᾶ»*.

Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο, ὅμως, καθένας γνωρίζει πὼς ἡ ἀγάπη δὲν εἶναι ἡ ἴδια σ' ὅλο τὸ διάστημα τῆς συζυγικῆς ζωῆς, καθὼς νομίζουν καὶ ἀπαιτοῦν πολλοί, ἕνεκα τοῦ ὁποίου καὶ δοκιμάζουν ἀπογοητεύσεις.

Ἡ ἀγάπη αὐτὴ ξεκινᾶ κατὰ τὰ χρόνια τοῦ ἀρραβῶνα καὶ τὸ πρῶτο στάδιο τῆς συζυγικῆς ζωῆς μὲ τὴν ὑλικῆς μορφῆς τρυφερότητα, προχωρεῖ σιγὰ-σιγά, σὲ πνευματικῆς μορφῆς τρυφερότητα, ὡς εὐγνωμοσύνη γιὰ τὴ βοήθεια ποὺ καθένας τους προσφέρει στὸν ἄλλο, γιὰ νὰ φθάσει πιὰ κατὰ τὰ γηρατειὰ στὴν πνευματικότερη μορφή της, σὲ σεβασμὸ γιὰ τὴν ὑπηρεσία ποὺ προσέφερε καθένας τους στὴν εὐτυχία τοῦ ἄλλου καὶ τὴν πραγματοποίηση τοῦ προορισμοῦ του (Α' Κορ. 7,3).

Αὐτὰ εἶναι τὰ σπουδαιότερα ἀπὸ τὰ γνωρίσματα τῆς πραγματικῆς συζυγίας, στὴν ὁποία ὁ ἕνας ἀφιερώνεται στὸν ἄλλο. Βέβαια μία τέτοια ὁμοψυχία δὲν εἶναι πρᾶγμα εὔκολο. Ὁ ἐγωισμὸς εἶναι δύναμη ποὺ δύσκολα μπορεῖ νὰ παραιτηθεῖ, ὥστε νὰ ὑπάρξει πραγματικὴ ὁμοψυχία.

Ὅταν ὅμως ὑπάρχει θέληση, ἀγωνιστικὴ διάθεση καὶ πάνω ἀπ' ὅλα πίστη κι ἀφοσίωση στὸ Θεὸ καὶ τὸ θέλημά Του, τότε ὅλα γίνονται δυνατά.

Ἂς μή μᾶς διαφεύγει στὴν περίπτωση αὐτὴ ἡ διακήρυξη τοῦ Ἀπ. Παύλου: *«Ὅλα τὰ κατορθώνω χάρη στὴ δύναμη πού μοῦ χαρίζει ὁ Χριστός»* (Φιλιπ. 4,13). ■

Τακτικές γιά τήν ἐφαρμογή τῆς συναισθηματικῆς ἀγωγῆς

τῆς Παρασκευῆς Μαντικοῦ, ἐκπαιδευτικοῦ

Ἀποφυγή τῶν ὑπερβολικῶν ἐπικρίσεων, τῶν ταπεινωτικῶν σχολίων ἤ τῶν χλευασμῶν

Οἱ προσβολές εἶναι ἰδιαίτερα ἐπιβλαβεῖς γιά τήν ἐπικοινωνία μεταξύ γονέων καί παιδιοῦ. Τά παιδιά πού βιώνουν τήν ἔλλειψη σεβασμοῦ καί τήν περιφρονητική συμπεριφορά τῶν γονιῶν τους χάνουν τήν αὐτοεκτίμησή τους καί ἐμφανίζουν προβλήματα συμπεριφορᾶς. Ὁ ἀρνητικός, ὑποτιμητικός τρόπος διαπαιδαγώγησης ὑποσκάπτει τήν αὐτοπεποίθηση τῶν παιδιῶν. Κανένα παιδί δέν εἶναι φτιαγμένο ἀπό πέτρα. Ἄν οἱ γονεῖς διορθώνουν συνεχῶς τή συμπεριφορά του, εἰρωνεύονται τά λάθη του, ἀστειεύονται μέ ἄλλους ἐνήλικες σέ βάρος του, περιγελοῦν τή θλίψη του, παρεμβαίνουν, δίχως νά ὑπάρχει ἀνάγκη τήν ὥρα πού τό παιδί τους προσπαθεῖ νά ἐκτελέσει ἕνα ἁπλό καθῆκον, προβαίνουν σέ χαρακτηρισμούς πού συνδέονται ἄμεσα μέ τήν αὐτοαντίληψή του (π. χ. ὁ Πέτρος εἶναι *«τεμπέλης»*), τότε τό παιδί θά πάψει νά τούς ἐμπιστεύεται. Ἡ συμπεριφορά ἐπιτρέπεται νά σχολιάζεται χωρίς νά γίνονται ἀνεπίτρεπτες γενικεύσεις γιά τό χαρακτῆρα τοῦ παιδιοῦ. Ἀντί: *«Εἶσαι ἀμελής καί ἀκατάστατος»*, πεῖτε: *«Ὑπάρχουν παιχνίδια σκορπισμένα σέ ὅλο τό δωμάτιο»*. Οἱ γονεῖς πρέπει νά βρίσκονται κάθε στιγμή σέ ἐγρήγορση καί νά μήν ὑποκύπτουν σέ ὕπουλες συνήθειες ὅπως οἱ ἐπικρίσεις, ὁ σαρκασμός, ἡ γελοιοποίηση. Τό παιδί ἔχει τήν τάση νά πιστεύει ὅ,τι κι ἄν λένε αὐτοί γιά τό ἄτομό του. Κερδίζοντας τήν ἐμπιστοσύνη του, ἡ ἀκρόαση καί ἡ προσοχή αὐξάνονται καί ἡ ἀπό κοινοῦ ἐπίλυση τῶν προβλημάτων γίνεται δυνατή.

Χρησιμοποίηση τῆς «κλιμάκωσης» καί τοῦ ἐπαίνου

Οἱ γονεῖς πού ἐφαρμόζουν τή συναισθηματική ἀγωγή μιλοῦν ἀργά καί ἤρεμα δίνοντας στά παιδιά τους τήν ἀπαιτούμενη πληροφόρηση γιά νά ξεκινήσουν μία ἐργασία. Κατόπιν περιμένουν ἀπό τό παιδί νά κάνει κάτι σωστό καί τό ἐπαινοῦν γιά τή συγκεκριμένη ἐνέργεια, ὄχι γενικά. (Γιά παράδειγμα, ὁ γονιός θά πεῖ: *«Μπράβο, χρησιμοποίησες τήν κατάλληλη λέξη»*.) Στή συνέχεια καί μετά τόν ἔπαινο, δίνουν κάποια ἀκόμη ὁδηγία στό παιδί καί ἡ ἐργασία ὁλοκληρώνεται σταδιακά. Γονεῖς ἀλλά καί ἐκπαιδευτικοί, χρησιμοποιῶντας τίς μικρές ἐπιτυχίες τῶν παιδιῶν, τονώνουν τήν αὐτοεκτίμησή τους καί τά βοηθοῦν νά προχωρήσουν μέ βήματα ἀργά καί σταθερά στό ἑπόμενο στάδιο. Ἡ παραπάνω τεχνική διδασκαλίας ὀνομάζεται *«κλιμάκωση»* καί εἶναι ἀποτελεσματική.

Δημιουργία «χάρτη» τοῦ συναισθηματικοῦ κόσμου τοῦ παιδιοῦ

Οἱ γονεῖς εἶναι χρήσιμο νά ἔχουν ἕνα ἐπαρκές *«ἀπόθεμα»* γνώσεων καί πληροφοριῶν σχετικά μέ τούς ἀνθρώπους, τούς χώρους καί τά γεγονότα τῆς ζωῆς τοῦ παιδιοῦ. Εἶναι ἀπαραίτητο νά γνωρίζουν τόν κόσμο τοῦ παιδιοῦ τους καί τούς ἀνθρώπους, πού τόν κατοικοῦν. Χρειάζεται νά περνοῦν μαζί του κάποιες ὧρες στόν παιδικό σταθμό, στό σχολεῖο καί στίς ἐξωσχολικές δραστηριότητές τους. Ἔτσι θά γνωρίζουν ποῦ νιώθει πιό ἄνετα τό παιδί τους, τί τό ἐνδιαφέρει καί τί τό ἐνοχλεῖ. Ὁ χάρτης τῆς καθημερινῆς ζωῆς ἑνός παιδιοῦ χρειάζεται ἐνημέρωση. Ὁ κόσμος του εἶναι σημαντικός καί οἱ γονεῖς πού διατηροῦν τέτοιους χάρτες ἔχουν κοινό ἔδαφος γιά συζήτηση οὐσιαστική μ' αὐτό.

Ἀποφυγή «σύνταξης μέ τόν ἐχθρό»

Εἶναι φορές πού τά παιδιά νιώθουν θύματα ἄδικης μεταχείρισης καί ἀπόρριψης. Στρέφονται τότε στούς γονεῖς τους ἀναζητῶντας συμπόνια καί ὑποστήριξη. Κάποιοι γονεῖς εὐθυγραμμίζονται μέ τίς ἀπόψεις προσώπων κύρους καί ἐξουσίας (π.χ. δάσκαλοι, γονεῖς ἄλλων παιδιῶν), στά ὁποῖα τά παιδιά συνήθως ἐναντιώνονται. Σέ περιπτώσεις πού οἱ γονεῖς κρίνουν ὅτι τό παιδί τους ἔχει δίκιο, εἶναι λάθος νά παίρνουν τό μέρος τοῦ ἐχθροῦ. Τί γίνεται ὅμως στήν περίπτωση πού ὁ στόχος τῆς ὀργῆς τῶν παιδιῶν εἶναι οἱ ἴδιοι; Στήν περίπτωση αὐτή ἡ εἰλικρίνεια καί ἡ εὐθεία ἀντιμετώπιση τῶν πραγμάτων κατά τή διάρκεια μίας σύγκρουσης, θά βοηθήσει τό παιδί νά δεῖ ὅτι οἱ γονεῖς εἶναι δίκαιοι καί πρόθυμοι

νά τό ἀκούσουν. Ὅταν ἕνα παιδί δηλώνει ὅτι «οἱ κρίκοι στή μύτη ὁμορφαίνουν», οἱ γονεῖς μποροῦν ν' ἀπαντήσουν μέ τρόπο πού ἀνοίγουν τήν προοπτική τοῦ διαλόγου: *«Προσωπικά δέ μ' ἐνδιαφέρουν τά σκουλαρίκια στή μύτη, ἀλλά ἐσένα γιατί σοῦ ἀρέσουν;»*. Ὁ πατέρας καί ἡ μητέρα, ἔντιμοι στίς ἀπόψεις τους, ἐνθαρρύνουν τό παιδί τους νά ἐκφράσει αὐτό πού αἰσθάνεται καί μέσα ἀπό τό διάλογο εἶναι πιθανό νά πετύχουν καλύτερα ἀποτελέσματα.

Σύγκριση ἐμπειριῶν τῶν παιδιῶν μέ παρόμοιες ἐμπειρίες ἐνηλίκων

Εἶναι φορές πού οἱ γονεῖς ἀγνοοῦν τίς ἀνησυχίες τῶν παιδιῶν τους ἤ τίς ἀντιμετωπίζουν ὡς ἀσήμαντες. Ἕνας τρόπος δημιουργίας μίας πιό συμπαθητικῆς εἰκόνας στό μυαλό τῶν γονέων, εἶναι ἡ ἐξομοίωση τῆς κατάστασης πού βιώνει τό παιδί τους μέ μία ἀντίστοιχη πού θά μποροῦσε νά ἔχει ζήσει ἕνας ἐνήλικας. Ἡ τεχνική αὐτή θά βοηθήσει τό παιδί νά ξεπεράσει τίς ἀνησυχίες του. Ἡ πρώτη μέρα στό σχολεῖο, ἕνα καινούριο ἀδελφάκι στό σπίτι, εἶναι καταστάσεις πού ἔχουν βιώσει οἱ περισσότεροι ἐνήλικες.

Ἀποφυγή ἐπιβολῆς λύσεων στό πρόβλημα τοῦ παιδιοῦ

Ὅταν οἱ γονεῖς προτείνουν λύσεις στό πρόβλημα τοῦ παιδιοῦ τους, πρίν δείξουν σ' αὐτό τήν ἐνσυναίσθησή τους, εἶναι σάν νά προσπαθοῦν νά χτίσουν ἕνα σπίτι χωρίς θεμέλια. Τά παιδιά δέ μαθαίνουν μέ μία ἄμεση καί πρόχειρη συμβουλή. Αἰσθάνονται ἀνόητα, ἀφοῦ δέν κατάφεραν νά βροῦν μία λύση μόνα τους, ἐνῶ οἱ γονεῖς τους τόσο ἁπλά ἔλυσαν τό πρόβλημα. Ἄν οἱ γονεῖς τά παροτρύνουν νά περιγράψουν τό πρόβλημα καί τά αἰσθήματά τους γι' αὐτό μέ κάθε λεπτομέρεια, εἶναι σίγουρο ὅτι τά παιδιά θά ἀρχίσουν νά βρίσκουν μέ εὐκολία τίς δικές τους λύσεις. Οἱ ὑπεύθυνοι γονεῖς προσφέρουν τή δυνατότητα στά παιδιά τους νά ἔχουν τήν ἐμπειρία καί τά ἀποτελέσματα τῶν ἀποφάσεών τους[1].

Προσφορά ἐπιλογῶν καί σεβασμός τῶν ἐπιθυμιῶν τοῦ παιδιοῦ

Ἡ κοινωνία μας δίνει μεγάλη ἔμφαση στή συμμόρφωση καί τή συνεργασία τῶν παιδιῶν μέ τούς ἐνήλικες. Γιά τήν ἀσφάλεια, τήν ὑγεία τους, ἀλλά καί γιά τή δική μας ψυχική ἠρεμία, ἀπαιτεῖται ἀπό τά παιδιά νά ὑπακούουν καί νά συνεργάζονται. Ἀποτέλεσμα τοῦ ἄγχους καί τῆς μόνιμης βιασύνης τῶν ἐνηλίκων εἶναι ἡ ἀγνόηση τῶν ἐπιθυμιῶν καί τῶν προτιμήσεων τῶν παιδιῶν. Δέ δίνεται σ' αὐτά ἡ εὐκαιρία νά ἐπιλέξουν (πῶς θά διαθέσουν τόν ἐλεύθερο χρόνο τους), μέ ἀποτέλεσμα νά περιορίζεται ἡ ἱκανότητά τους νά ἐνεργοῦν ὑπεύθυνα. Στήν περίοδο τῆς ἐφηβείας, ὅταν τά ἄτομα διαθέτουν αὐξημένη ἐλευθερία ἀλλά διατρέχουν περισσότερους κινδύνους, ἡ λήψη ἀνεύθυνων ἀποφάσεων μπορεῖ νά ἀποδειχθεῖ ἐπικίνδυνη. Ἡ εὐχέρεια καί ἡ δυνατότητα ἐπιλογῶν καθώς καί ὁ σεβασμός τῶν ἐπιθυμιῶν τῶν παιδιῶν, ἀπαιτοῦν χρόνο καί ὑπομονή. Τά ἀποτελέσματα μπορεῖ νά εἶναι εὐεργετικά γιά τό παιδί, πού μέσα ἀπό τήν ἐπικοινωνία μέ τούς γονεῖς του ἀναπτύσσει τήν αὐτογνωσία του.

Ἀνοιχτή γραμμή ἐπικοινωνίας

Τά περισσότερα παιδιά ἀντιλαμβάνονται πότε οἱ γονεῖς εἶναι εἰλικρινεῖς μαζί τους. Τά λόγια τῶν ἐνηλίκων πρέπει νά βγαίνουν ἀπ' τήν καρδιά. Οἱ ἐπινοήσεις καί τά τεχνάσματα μπορεῖ νά ἔχουν ὡς ἀποτέλεσμα νά χαθεῖ ἡ ἀξιοπιστία τῶν γονιῶν στά μάτια τοῦ παιδιοῦ τους. Ἡ προσποίηση γίνεται ἀγκάθι στή σχέση γονέα-παιδιοῦ καί ἡ γραμμή ἐπικοινωνίας διακόπτεται.

Παιδική λογοτεχνία

Τά καλά βιβλία παιδικῆς λογοτεχνίας εἶναι ἕνας θαυμάσιος τρόπος μελέτης καί ἀνάλυσης τῶν συναισθημάτων τόσο γιά τούς γονεῖς, ὅσο καί γιά τά παιδιά. Οἱ ἱστορίες βοηθοῦν τά παιδιά ν' ἀναπτύξουν πλούσιο λεξιλόγιο τό ὁποῖο θά χρησιμοποιήσουν γιά νά μιλήσουν γιά τά συναισθήματά τους ἀλλά καί γιά τούς διαφορετικούς τρόπους μέ τούς ὁποίους οἱ ἥρωες μίας ἱστορίας ἀντιμετωπίζουν τό θυμό, τό φόβο καί τή λύπη τους. Καθώς προσεγγίζεται ἕνα βιβλίο, ὁ ἀναγνώστης ἤ ὁ ἀκροατής μπορεῖ νά σταματήσει σέ ὁποιοδήποτε σημεῖο καί νά συζητήσει καθετί πού συντελεῖ στήν πλοκή. Ἡ καλή παιδική λογοτεχνία μπορεῖ νά βοηθήσει τούς ἐνήλικες νά ἔρθουν σέ ἐπαφή μέ τό συναισθηματικό κόσμο τῶν νέων ἀτόμων.

Ὑπομονή, κατανόηση, πίστη στή θετική φύση τῆς ἀνάπτυξης τοῦ ἀτόμου

Τά λόγια δέν εἶναι πάντοτε ἀπαραίτητα γιά τήν ἐπικοινωνία καί τήν κατανόηση. Ἕνα ἀγκάλιασμα ἤ ἕνα χάδι εἶναι συχνά πολύ πιό εὔγλωττα ἀπό ὁποιεσδήποτε λέξεις, ἰδίως ὅταν ἕνα παιδί παλεύει μέ τή λύπη ἤ τό φόβο. Ὁ σεβασμός καί ἡ στοργή, πού οἱ γονεῖς δείχνουν στό παιδί τους, γίνονται ὁ βασικός μοχλός γιά τή θέσπιση ὁρίων. Ὅλα τά παιδιά ἐπιθυμοῦν καί χρειάζονται ὅρια. Αὐτά δέν τίθενται μέ ἀπειλές, ταπεινώσεις καί σωματικές τιμωρίες. Ὅταν οἱ γονεῖς εἶναι συναισθηματικά δεμένοι μέ τό παιδί τους, ἡ θέσπιση ὁρίων προκύπτει ἀπό τίς γνήσιες ἀντιδράσεις τους ἀπέναντι στήν κακή συμπεριφορά του. Χρειάζεται ἀναθεώρηση τῶν πεπαλαιω-

1. Δρ. Ντόν Ντίνκμεγιερ-Γκάρυ Μακκαίη, Σχολεῖο γιά γονεῖς, ἐκδόσεις Θυμάρι, σελ. 34.

μένων προτύπων πειθαρχημένης συμπεριφορᾶς. Μέ ὑπομονή καί σκληρή προσπάθεια μπορεῖ νά οἰκοδομηθεῖ μία σχέση πού θά βασίζεται στήν ἐμπιστοσύνη καί ὄχι στόν ἐκφοβισμό. Τά παιδιά ἀπό τή φύση τους ἀναζητοῦν ἀσφάλεια, ἀγάπη γνώση καί κατανόηση. Θέλουν νά εἶναι στοργικά, τρυφερά καί νά δείχνουν τήν ἀνυστερόβουλη ἀγάπη καί φροντίδα τους γιά τούς ἄλλους. Θέλουν νά μαθαίνουν, νά κάνουν τό σωστό, νά ξέρουν τούς κινδύνους πού παραμονεύουν καί πῶς νά τούς ἀποφεύγουν. Θέλουν νά γίνουν ἄνθρωποι πού θά θαυμάζουν καί θ ἀγαποῦν οἱ γονεῖς τους. Χρησιμοποιῶντας κατάλληλα τίς παραπάνω φυσικές δυνάμεις τῶν παιδιῶν οἰκοδομοῦνται σχέσεις οἰκειότητας στήν οἰκογένεια. Τά παιδιά μαθαίνουν νά συμβιώνουν μέ τούς ἄλλους καί ἀποκτοῦν δεξιότητες ἐπίλυσης προβλημάτων. ■

ΝΟΥΘΕΣΙΕΣ π. ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ

Περί τῆς ἀγωγῆς τῶν παιδιῶν

Γέροντος Πορφυρίου, Βίος καί Λόγοι σελ. 430-432

Ἡ ἁγιότητα τῶν γονέων εἶναι ἡ καλύτερη ἐν Κυρίῳ ἀγωγή

Νά βλέπομε τό Θεό στό πρόσωπο τῶν παιδιῶν καί νά δώσομε τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ στά παιδιά. Νά μάθουν καί τά παιδιά νά προσεύχονται. Γιά νά προσεύχονται τά παιδιά, πρέπει νά ἔχουν αἷμα προσευχομένων γονέων. Ἐδῶ πέφτουν ἔξω μερικοί καί λένε: *«Ἐφόσον οἱ γονεῖς προσεύχονται, εἶναι εὐσεβεῖς, μελετοῦν τήν Ἁγία Γραφή καί τά παιδιά τά ἀνέθρεψαν “ἐν παιδείᾳ καί νουθεσίᾳ Κυρίου”* (Ἐφ. 6,4), *ἐπόμενο εἶναι νά γίνουν καλά παιδιά».* Ὁρίστε, ὅμως, πού βλέπομε ἀντίθετα ἀποτελέσματα λόγῳ τῆς καταπιέσεως.

Δέν εἶναι ἀρκετό νά εἶναι οἱ γονεῖς εὐσεβεῖς. Πρέπει νά μήν καταπιέζουν τά παιδιά, γιά νά τά κάνουν καλά μέ τή βία. Εἶναι δυνατό νά διώξομε τά παιδιά ἀπ’ τόν Χριστό, ὅταν ἀκολουθοῦμε τά τῆς θρησκείας μέ ἐγωισμό. Τά παιδιά δέν θέλουν καταπίεση. Μήν τά ἐξαναγκάζετε νά σᾶς ἀκολουθήσουν στήν ἐκκλησία. Μπορεῖτε νά πεῖτε: *«Ὅποιος θέλει, μπορεῖ νά ἔλθει τώρα μαζί μου ἤ ἀργότερα».* Ἀφῆστε νά μιλήσει στίς ψυχές τους ὁ Θεός. Ἡ αἰτία πού μερικῶν εὐσεβῶν γονέων τά παιδιά, ὅταν μεγαλώσουν, γίνονται ἀτίθασα κι ἀφήνουν καί τήν Ἐκκλησία κι ὅλα καί τρέχουν ἀλλοῦ νά ἱκανοποιηθοῦν, εἶναι αὐτή ἡ καταπίεση πού τούς ἀσκοῦν οἱ *«καλοί»* γονεῖς. Οἱ τάχα *«εὐσεβεῖς»* γονεῖς, πού εἶχαν τή φροντίδα νά κάνουν τά παιδιά τους *«καλούς χριστιανούς»*, μ’ αὐτή τήν ἀγάπη τους, τήν ἀνθρώπινη, τά καταπίεσαν κι ἔγινε τό ἀντίθετο. Πιέζονται, δηλαδή, ὅταν εἶναι μικρά τά παιδιά κι ὅταν γίνουν δεκαέξι χρονῶ, δεκαεφτά ἤ δεκαοχτώ, φθάνουν στό ἀντίθετο ἀποτέλεσμα. Ἀρχίζουν ἀπό ἀντίδραση νά πηγαίνουν μέ παλιοπαρέες καί νά λένε παλιόλογα.

Ἐνῶ, ὅταν ἀναπτύσσονται μέσα στήν ἐλευθερία, βλέποντας συγχρόνως τό καλό παράδειγμα τῶν μεγάλων, χαιρόμαστε νά τά βλέπομε. Αὐτό εἶναι τό μυστικό, νά εἶσαι καλός, νά εἶσαι ἅγιος, γιά νά ἐμπνέεις, νά ἀκτινοβολεῖς. Ἡ ζωή τῶν παιδιῶν φαίνεται νά ἐπηρεάζεται ἀπ’ τήν ἀκτινοβολία τῶν γονέων. Ἐπιμένουν οἱ γονεῖς: *«Ἄντε νά ἐξομολογηθεῖς, ἄντε νά μεταλάβεις, ἄντε νά κάνεις ἐκεῖνο...».* Τίποτα δέν γίνεται. Ἐνῶ βλέπει ἐσένανε; Αὐτό πού ζεῖς, αὐτό καί ἀκτινοβολεῖς. Ἀκτινοβολεῖ ὁ Χριστός μέσα σου; Αὐτό πηγαίνει στό παιδί σου. Ἐκεῖ βρίσκεται τό μυστικό.

Κι ἄν γίνει αὐτό, ὅταν τό παιδί εἶναι μικρό στήν ἡλικία, δέν θά χρειασθεῖ νά κοπιάσει πολύ, ὅταν μεγαλώσει. Πάνω σ’ αὐτό τό θέμα ἀκριβῶς ὁ σοφός Σολομῶν χρησιμοποιεῖ μία ὡραιότατη εἰκόνα, τονίζοντας τή σημασία πού ἔχει τό καλό ξεκίνημα, ἡ καλή ἀρχή, τό καλό θεμέλιο. Λέγει σ’ ἕνα σημεῖο: *«Ὁ ὀρθρίσας πρός αὐτήν (τήν σοφίαν) οὐ κοπιάσει· πάρεδρον γάρ εὑρήσει τῶν πυλῶν αὐτοῦ»* (Σοφ. Σολ. 6,14). Ὁ *«ὄρθρος πρός αὐτήν»* εἶναι ἡ ἀπό νεαρά ἡλικία ἀπασχόλησις μέ αὐτή, τή σοφία. Σοφία εἶναι ὁ Χριστός. Ἡ λέξη *«πάρεδρος»* σημαίνει *«βρίσκεται πλησίον».*

Ὅταν οἱ γονεῖς εἶναι ἅγιοι καί τό μεταδώσουν αὐτό στό παιδί καί τοῦ δώσουν ἀγωγή ἐν Κυρίῳ, τότε τό παιδί, ὅ,τι ἐπιδράσεις κακές κι ἄν ἔχει ἀπ’ τό περιβάλλον του, δέν ἐπηρεάζεται, διότι ἔξω ἀπ’ τήν πόρτα του θά βρίσκεται ἡ Σοφία, ὁ Χριστός. Δέν θά κοπιάσει, γιά νά τήν ἀποκτήσει. Φαίνεται πολύ δύσκολο νά γίνεις καλός, ἀλλά στήν πραγματικότητα εἶναι πολύ εὔκολο, ὅταν ἀπό μικρός ξεκινήσεις μέ καλά βιώματα. Μεγαλώνοντας δέν χρειάζεται κόπος, τό ἔχεις μέσα σου τό καλό, τό ζεῖς. Δέν κοπιάζεις, τό ἔχεις ζήσει, εἶναι περιουσία σου, πού τή διατηρεῖς, ἄν προσέξεις, σέ ὅλη σου τή ζωή.

Συζήτηση μέ ἕναν ἔφηβο:
Ἡ Ἁγία Γραφή

τοῦ Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου

Ἀπό ποῦ γνωρίζουμε ὅτι ἡ Ἁγία Γραφή εἶναι θεόπνευστη;

Ἡ θεοπνευστία τῆς Ἁγίας Γραφῆς στηρίζεται στήν ἐκπλήρωση τῶν προφητειῶν καί στήν ἐπιβεβαίωση τῆς περιγραφῆς τῆς Δημιουργίας ἀπό τήν ἐπιστήμη. Ὁ προφήτης Ἡσαΐας, ἄν καί ἔζησε ὀκτώ αἰῶνες πρό Χριστοῦ, εἶχε προφητεύσει γιά τήν ἐκ Παρθένου γέννηση τοῦ Μεσσία, γιά τή θυσία Του καί γιά πολλά ἄλλα γεγονότα τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ. Ἡ σύγχρονη ἐπιστήμη ἐρευνῶντας τήν ἀρχή τοῦ κόσμου, ὁμιλεῖ γιά τήν ἐμφάνιση τῶν εἰδῶν, ὅπως τήν περιγράφει ἡ Ἁγία Γραφή.

Οἱ συγγραφεῖς τῆς Βίβλου φωτίζονταν ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα γιά τό τί νά γράφουν. Ὁ φωτισμός ἀφοροῦσε τό περιεχόμενο κι ὄχι τόν τρόπο συγγραφῆς του. Ὁ κάθε συγγραφέας ἔγραφε ἀνάλογα μέ τίς γραμματικές του γνώσεις καί τό συγγραφικό του ταλέντο. Δέν ἔπιανε ὁ Θεός τό χέρι τοῦ κάθε συγγραφέα γιά νά γραφτοῦν οἱ ἐμπνεύσεις Του. Ἔτσι ὁ Παῦλος κι ὁ Λουκᾶς, γνῶστες τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας, ἔγραφαν τά κείμενά τους σέ καλύτερη γλῶσσα ἀπό τούς ἄλλους συγγραφεῖς τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Εἴμαστε σίγουροι ὅτι οἱ συγγραφεῖς τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἔγραφαν τήν ἀλήθεια;

Τά εὐαγγέλια γράφτηκαν, ἐνῶ ὑπῆρχαν ἀκόμη αὐτόπτες καί αὐτήκοοι μάρτυρες τοῦ Χριστοῦ. Δέν μποροῦσαν νά γράφουν φέματα καί γιά τό λόγο ὅτι θά ἐλέγχονταν ἀπό τούς συγχρόνους τους.

Ἐπιπλέον οἱ εὐαγγελιστές ἔγραφαν μέ εἰλικρίνεια καί ἁπλότητα. Ἀναφέρουν μάλιστα λεπτομέρειες καί γεγονότα, πού δείχνουν ὅτι δέν εἶχαν προσχεδιάσει τίποτα. Ἄν εἶχαν πονηριά, δέ θά ἔγραφε ὁ εὐαγγελιστής Μᾶρκος γιά τό νέο πού, ὅταν συνέλαβαν τό Χριστό οἱ στρατιῶτες, συνέλαβαν καί αὐτόν οἱ νεαροί τοῦ ἀποσπάσματος καί, καθώς ἦταν τυλιγμένος μόνο μ' ἕνα σεντόνι, τό ἄφησε κι ἔφυγε γυμνός. Πιθανόν νά ἦταν ὁ ἴδιος ὁ εὐαγγελιστής σέ νεαρή ἡλικία.

Ὁ Λουκᾶς ἦταν συνοδός καί γιατρός τοῦ Παύλου (Κολ. 4,14) καί γι' αὐτό γνωρίζει καλά τά γεγονότα τῶν περιοδειῶν τοῦ Παύλου καί τά περιγράφει στό βιβλίο του *«Πράξεις τῶν ἀποστόλων»*. Πιθανόν τούς λόγους τοῦ ἀποστόλου Παύλου νά τούς ὑπαγόρευσε ὁ ἴδιος ὁ ἀπόστολος σ' αὐτόν, ὅπως ὑπαγόρευε τίς ἐπιστολές του στούς γραμματεῖς του.

Τί εἶναι ἡ παράδοση καί τί σχέση ἔχει μέ τήν Ἁγία Γραφή;

Παράδοση εἶναι τό σύνολο τῶν κειμένων, στά ὁποῖα ἔχουμε τήν καταγραφή τῆς προφορικῆς λατρείας τῆς πρώτης Ἐκκλησίας (τρόπος βαπτίσματος, χειροτονίας, θείας λειτουργίας...), τή λύση προβλημάτων τῆς Ἐκκλησίας μέ τήν ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (ἀπάντηση στίς αἱρέσεις) καί τή διασάφηση σημείων τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἀπό τούς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ παράδοση ἑρμηνεύει τήν Ἁγία Γραφή καί συμπληρώνει ὅσα οἱ Ἀπόστολοι δέν ἔγραφαν ἀπό τή διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ καί τή δική τους. Ὑπῆρχαν πολλά πού δέν ἔγραφαν οἱ εὐαγγελιστές (Ἰω. 21,25). Ὅπως οἱ ἀπόστολοι νομοθέτησαν γιά θέματα πού δέ μίλησε ὁ Κύριος (Α΄ Κορ. 7, 12 καί 25), ἔτσι καί οἱ ἅγιοι Πατέρες στίς Συνόδους ἤ στά κείμενά τους νομοθέτησαν γιά νέα ζητήματα, ἔτσι ὥστε νά περιφρουρήσουν τήν ὀρθόδοξη πίστη καί ζωή. Οἱ ἀπόστολοι π.χ. δέν ὅρισαν πῶς νά γίνεται ἡ ἐκλογή τῶν ἐπισκόπων ἀπό τίς τοπικές Ἐκκλησίες. Ἦρθαν ὅμως οἱ Οἰκουμενικές Σύνοδοι τῆς ὀργανωμένης Ἐκκλησίας καί ὅρισαν κανόνες, δηλ. νόμους. Οἱ ἀπόστολοι δέν ἀνέλυσαν τή διδασκαλία περί τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἦρθαν ἀργότερα οἱ Οἰκουμενικές Σύνοδοι (Α΄ καί Β΄) καί ἀναιρῶντας τούς αἱρετικούς ἔγραφαν τό *«Πιστεύω»*. Ὅ,τι νέο ἔγραφαν οἱ Πατέρες, γιά νά ἀνήκει στήν Ἱερά Παράδοση, ἔπρεπε νά συμφωνεῖ μέ τήν Ἁγία Γραφή καί νά ἐκφράζει τόν τρόπο πού βίωναν οἱ ἅγιοι τά λόγια τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ἡ παράδοση στήν οὐσία εἶναι τά πλαίσια καί ὁ τρόπος τοῦ ἐξαγιασμοῦ τῶν ἀνθρώπων κάθε ἐποχῆς.

Ὁ Χριστός εἶχε πεῖ στούς μαθητές Του ὅτι τό Ἅγιο Πνεῦμα θά τούς ὁδηγήσει σ' ὅλη τήν ἀλήθεια (Ἰω16,13). Αὐτός ὁ φωτισμός συνεχίσθηκε καί στούς διαδόχους τους.

Παράδοση λοιπόν εἶναι ὅ,τι καταγράφτηκε στήν ὀρθόδοξη ἐκκλησία ἐμπνευσμένο ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα.

Οἱ ἅγιοι Πατέρες παρέδωσαν στίς ἐπόμενες γενιές τό φωτισμό τους ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα. Αὐτός ὁ φωτισμός ἔγινε ἀποδεκτός ἀπό τό σύνολο τῶν πιστῶν ὡς σύμφωνος μέ τήν κοινή ἐμπειρία καί τό ὀρθόδοξο βίωμα.

Γιατί ὁ Θεός διάλεξε τόν ἰσραηλιτικό λαό γιά νά ἀποκαλυφθεῖ;

Ὁ Θεός εἶχε πολλές δυνατότητες ἐπιλογῆς λαοῦ γιά τήν ἐνανθρώπησή Του. Τό ὅτι διάλεξε αὐτόν, δημιουργῶντας τον ἀπό τόν Ἀβραάμ, σημαίνει ὅτι ἦταν ἡ καλύτερη ἐκδοχή. Δέν μποροῦμε καί δέν ἐπιτρέπεται νά ἐλέγχουμε τό Θεό γιά τίς πράξεις Του.

Τόν ἰσραηλιτικό λαό ὁ Θεός, ἄν καί ἀποτελοῦσε τόν περιούσιο λαό Του, ὅταν Τόν ἀρνήθηκε καί λάτρευσε τά εἴδωλα, τόν ἐγκατέλειψε καί τόν ἄφησε νά ὑποδουλωθεῖ σέ ξένους λαούς. Κι ὅταν οἱ πολιτικοί καί θρησκευτικοί ἀρχηγοί μαζί μέ τόν ὄχλο τῶν Ἱεροσολύμων καταδίκασαν καί σταύρωσαν τό Μεσσία, ὁ Θεός πῆρε ἀπ' αὐτόν τήν ἰδιαίτερη εὐλογία Του καί τήν ἔδωσε σέ κάθε λαό, πού θά τηρεῖ τό θέλημά Του. Σήμερα κάθε ἄνθρωπος πού ζεῖ κατά Θεό ἀνήκει στόν περιούσιο λαό τοῦ Θεοῦ.

Κάθε λαός εἶναι παιδί τοῦ Θεοῦ καί ἔχει τό ρόλο του στό θεῖο σχέδιο γιά τόν κόσμο. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος στό λόγο του στόν Ἄρειο Πάγο εἶπε ὅτι ἀπό ἕνα αἷμα δημιούργησε ὅλα τά ἔθνη τῆς γῆς καί ὅρισε ἐποχή ἐμφάνισης καί χῶρο ἐξάπλωσης τοῦ καθενός ἔθνους (Πράξ. 17,26).

Οἱ Ἕλληνες μέ τήν καλλιέργεια τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας καί τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας βοήθησαν στή διατύπωση καί στή δογματική θεμελίωση τῆς ἀλήθειας τοῦ Εὐαγγελίου.

Κι ἄν ὁ Θεός διάλεγε κάποιον ἄλλο λαό καί αὐτός Τόν σταύρωνε, ποιό τό ὄφελος γι' αὐτόν; Σημασία ἔχει ἡ εἴσοδος κάθε λαοῦ στήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, στήν κιβωτό τῆς σωτηρίας.

Ὁ ἰσραηλιτικός λαός, εἶπε ὁ Χριστός, θά δεχθεῖ κάποτε ὅτι Αὐτός εἶναι ὁ Μεσσίας καί θά τόν δοξολογήσει (Ματθ. 23,39). Τήν εἴσοδο τοῦ Ἰσραήλ στό χριστιανισμό τήν ἐπαναλαμβάνει καί ὁ ἀπόστολος Παῦλος (Ρωμ. 11,25-36).

Γιατί κάποιοι πολεμοῦν τήν Παλαιά Διαθήκη;

Ὁ πόλεμος αὐτός ἔχει πολλές πηγές. Μπορεῖ νά προέρχεται ἀπό τήν ἀθεΐα, πού ἀμφισβητεῖ ὁλόκληρη τήν Ἁγία Γραφή, ἀπό τόν ἀντισημιτισμό, πού πολεμάει τό λαό καί τή θρησκεία τῶν Ἑβραίων, ἤ ἀκόμη καί ἀπό τήν νεοειδωλολατρία πού πολεμᾶ καθετί χριστιανικό.

Οἱ ἄθεοι δέ δέχονται τήν ὕπαρξη τοῦ Θεοῦ καί συνακόλουθα τήν ἀποκάλυψή Του. Θεωροῦν τήν Παλαιά Διαθήκη ὡς ἕνα ἀνθρώπινο κατασκεύασμα γιά χειραγώγηση τῶν λαῶν. Κάποιοι ὑποστηρίζουν ὅτι στήν Παλαιά Διαθήκη ἔχουμε θεοκρατία. Ἔτσι ταυτίζουν τόν Ἰσραήλ μέ τίς ἀπεχθεῖς θεοκρατίες, ὅπου καταπιέζονται οἱ πολῖτες. Στήν Παλαιά Διαθήκη οἱ βασιλεῖς δέν ἦταν ἱερεῖς, οὔτε οἱ ἱερεῖς γίνονταν βασιλεῖς. Οἱ δυό ἐξουσίες ἦταν ξεχωριστές, καί μάλιστα οἱ περισσότεροι βασιλεῖς ἀλλαξοπιστοῦσαν καί δίωκαν τούς προφῆτες τοῦ Θεοῦ. Εἶχαν ἰδιαίτερο ρόλο οἱ ἱερεῖς ὡς δικαστές, ἐπειδή ὁ νόμος τοῦ Μωυσῆ, τό σύνταγμα τοῦ Ἰσραήλ, εἶχε θεία προέλευση. Ὁ νόμος δέν ἦταν καταπιεστικός ἀλλά φιλάνθρωπος. Ἀκόμα καί ἡ δικαστική διάταξη *«ὀφθαλμόν ἀντί ὀφθαλμοῦ»* (Ἐξ. 21,24/ Λευιτ. 24,20/ Δευτ. 19,21) εἶναι φιλάνθρωπη, γιατί πιό πρίν τό πρόστιμο τοῦ δικαζομένου ἦταν μεγαλύτερο τῆς ἀξίας τοῦ σφάλματος. Ἔτσι π.χ. ἕνας ἔκλεβε πέντε πρόβατα, τοῦ ἔπαιρναν παραπάνω στό δικαστήριο ἤ τά ἔδιναν στό ζημιωμένο γιά δικαίωσή του. Σπουδαῖες ἦταν οἱ διατάξεις γιά τούς δούλους. Τούς ἐλευθέρωναν σέ τακτά διαστήματα, δέν τούς ὑποδούλωναν ἰσόβια. Ἄν κάποιος ἔβγαζε τό μάτι ἤ ἔσπαζε τό δόντι τοῦ δούλου του, τοῦ ἔδινε ὡς ἀποζημίωση τήν ἐλευθερία του (Ἐξ. 21,26-27). Οἱ ἄθεοι πολεμοῦν ἐπίσης τήν Παλαιά Διαθήκη καί γιά τό ὅτι οἱ μεσσιανικές προφητεῖες της ἐκπληρώθηκαν μέ τόν ἐρχομό τοῦ Χριστοῦ καί ἀποτελοῦν ἕνα ἀδιασάλευτο ἐπιχείρημα τῆς θεότητάς Του.

Ὑπάρχουν ἀντισημῖτες πού ἀφελῶς θεωροῦν τό ἑβραϊκό ἔθνος ὡς αἰτία κάθε κακοῦ στόν κόσμο. Αὐτοί ὑποκριτικά λένε ὅτι ἄλλο εἶναι ὁ Χριστός κι ἄλλο ἡ ἑβραϊκή θρησκεία. Ξεχνοῦν ὅτι ὁ Χριστός εἶπε πῶς συνεχίζει καί βελτιώνει τήν ἀποκάλυψη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Τό ὅτι οἱ Ἑβραῖοι τῆς ἐποχῆς τοῦ Χριστοῦ ἀρνήθηκαν καί σταύρωσαν τό Χριστό, αὐτό δέ σημαίνει ὅτι οἱ σημερινοί Ἑβραῖοι παύουν νά εἶναι παιδιά τοῦ Θεοῦ καί ἀδέλφια ὅλων τῶν λαῶν τῆς γῆς. Ἐπειδή ἡ Παλαιά καί ἡ Καινή Διαθήκη ἀποτελοῦν γιά τό χριστιανισμό μία ἄρρηκτη συνέχεια, ὅποιος πολεμᾶ τήν Παλαιά Διαθήκη, πολεμᾶ συγχρόνως ὁλόκληρη τήν Ἁγία Γραφή. Οἱ ἴδιοι δέ θρησκεύουν σωστά, γιατί τό μῖσος δέν μπορεῖ νά συνυπάρχει μέ τή σωστή πίστη.

Σήμερα συνδυάζεται παράξενα ὁ ἀντισημιτισμός μέ τή νεοφανῆ νεοειδωλολατρία. Οἱ νεοειδωλολάτρες καλοῦν τούς ὀπαδούς τους νά ἐπιστρέψουν στίς ἐθνικές θρησκεῖες καί νά ἀπαρνηθοῦν τήν ἑβραϊκή θρησκεία. Ἐπίσης ἰσχυρίζονται ἐσφαλμένα ὅτι ἡ φιλοσοφία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ὀφείλει τήν ἀνάπτυξή της στήν ἀνωτερότητα τῆς θρησκείας τους. Ἡ ἐκλεπτυσμένη φιλοσοφία, ὅμως, πολέμησε τήν χονδροειδῆ καί ἁπλοϊκή θρησκευτικότητα τοῦ λαοῦ.

Πῶς στή Βαβέλ ἀναφέρεται ὅτι δημιουργήθηκαν οἱ γλῶσσες;

Ἡ ἱστορία τῆς Βαβέλ εἶναι μεταφορική καί συμβολική. Ὁ ἐγωισμός τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων ἔναντι τοῦ Θεοῦ προξένησε καί τή μεταξύ τους ἀντιπαράθεση. Ὅποιος δέ σέβεται τό Θεό καί δέ ζεῖ μέ τήν αἴσθηση ὅτι βρίσκεται κάτω ἀπό τήν πρόνοιά Του, αὐτός βλέπει καί τό συνάνθρω-

πό του ὡς ἀντίπαλο καί ἐχθρό. Χωρίς Θεό πατέρα δέν ὑπάρχει καί ἀδελφός συνάνθρωπος. Ἡ ἄρνηση τοῦ Θεοῦ εἶχε ὡς συνέπεια τό μεταξύ τῶν ἀνθρώπων μῖσος, τό ὁποῖο τούς ἀπομόνωσε καί τούς ἀποξένωσε μεταξύ τους. Αὐτή ἡ ἀπόσταση δημιούργησε τίς γλῶσσες. Ὡς συνέπεια, λοιπόν, τῆς ἀπομάκρυνσης καί τῆς ἔλλειψης ἐπικοινωνίας τῶν ἀνθρώπων ἐπῆλθε καί ἡ διαφοροποίηση τῶν γλωσσῶν. Ἡ διαδικασία δημιουργίας τῶν γλωσσῶν πρέπει νά κράτησε αἰῶνες.

Σήμερα στίς ἴδιες γλῶσσες ἔχουμε διαφοροποιήσεις ἀπό τόπο σέ τόπο. Διαφορετικά μιλοῦν τήν ἑλληνική στήν Κρήτη, καί διαφορετικά στήν Κέρκυρα. Τά ἑλληνικά της Μεγάλης Ἑλλάδας, ὅπως καί τοῦ Πόντου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας εἶναι πολύ διαφοροποιημένα ἀπό τόν κορμό τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας. Ἡ ἀπομόνωση ἔφερε καί τή διαφορετικότητα τῆς γλώσσας.

Γιατί στά Εὐαγγέλια ὑπάρχουν διαφορές στό κείμενό τους;

Οἱ διαφορές φανερώνουν ὅτι οἱ Εὐαγγελιστές δέν εἶχαν προσυνεννοηθεῖ γιά τό περιεχόμενο τῶν Εὐαγγελίων τους. Ἑπομένως γράφουν μέ εἰλικρίνεια. Οἱ διαφορές εἶναι δευτερεύουσας σημασίας.

Ἄλλοι Εὐαγγελιστές μιλοῦν γιά ἕναν ἄγγελο στήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ καί ἄλλοι γιά δυό. Προφανῶς ἕνας ἐμφανίσθηκε ἀρχικά στίς πρῶτες μυροφόρες καί ἀργότερα στίς ἑπόμενες μυροφόρες παραβρέθηκε καί δεύτερος.

Ὁ Ἰωάννης γράφει κάποια θαύματα πού δέν τά ἔγραψαν οἱ ἄλλοι, γιατί πιθανόν νά κινδύνευαν οἱ θεραπευμένοι ἀπό τή μανία τῶν ἀρνητῶν τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Λάζαρος π. χ. ἴσως νά κινδύνευε. Ὅταν διαλύθηκε ἡ δύναμη τοῦ Συνεδρίου μέ τήν καταστροφή τῶν Ἱεροσολύμων τό 70 μ.Χ., ὁ Ἰωάννης ἀναφέρει καί γιά τήν ἀνάσταση τοῦ Λαζάρου καί τή θεραπεία τοῦ τυφλοῦ.

Μία φαινομενική διαφορά εἶναι καί ἡ περιγραφή τῆς κλήσης τῶν μαθητῶν. Ὁ Ματθαῖος καί ὁ Μᾶρκος γράφουν ὅτι ἀμέσως μετά τούς πειρασμούς, καθώς περπατοῦσε στίς ὄχθες τῆς λίμνης Γεννησαρέτ, εἶδε τόν Πέτρο καί τόν Ἀνδρέα νά ρίχνουν τά δίχτυά τους καί παραπέρα τόν Ἰάκωβο καί τόν Ἰωάννη νά τακτοποιοῦν τά δίχτυά τους. Ἐκεῖ τούς κάλεσε νά γίνουν ἁλιεῖς ἀνθρώπων, καί Τόν ἀκολούθησαν. Κατά τό Λουκᾶ, μετά τή βάπτιση ὁ Χριστός πῆγε στήν Καπερναούμ καί ἔκανε διάφορα θαύματα (Λουκᾶ 4,23). Μετά πῆγε στή Ναζαρέτ ὅπου δέν τόν δέχθηκαν οἱ Ναζαρηνοί. Ὕστερα κατέβηκε πάλι στήν Καπερναούμ καί συνέχισε τίς θεραπεῖες. Τότε κάλεσε τελεσίδικα τούς μαθητές κοντά Του μέ τή θαυμαστή ἁλιεία (Λουκᾶ 5,1-11). Ὁ Ἰωάννης, μαθητής τοῦ Προδρόμου, γράφει γιά τήν πρώτη γνωριμία τῶν μαθητῶν μέ τό Χριστό. Ὁ Πρόδρομος ἔδειξε σέ δυό μαθητές του τό Μεσσία (Ἰωάν. 1,36-37), ὁ ὁποῖος μετά τούς πειρασμούς ξαναπῆγε στόν Ἰορδάνη. Ὁ Ἰωάννης πού ἀγαπᾶ νά κρύβει τόν ἑαυτό του (*«ὁ μαθητής πού ἀγαποῦσε ὁ Ἰησοῦς»*) ἀναφέρει τό ὄνομά τοῦ ἑνός, τοῦ Ἀνδρέα, πού φώναξε τόν ἀδελφό του Πέτρο. Γιά τόν δεύτερο δέ γράφει, ἐννοεῖται. Ὁ Ἰωάννης προφανῶς ἔπεισε κι αὐτός τόν ἀδελφό του τόν Ἰάκωβο γιά τή μεσσιανικότητα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀναφέρει μάλιστα ὅτι οἱ δυό μαθητές τοῦ Προδρόμου κάθισαν μέχρι τή δέκατη ὥρα κοντά στό Χριστό τήν πρώτη ἡμέρα τῆς γνωριμίας. Ἦταν ἑπομένως κι αὐτός ἐκεῖ καί πρόσεξε τήν ὥρα πού ἔφυγαν ἀπό τό κατάλυμα τοῦ Χριστοῦ.

Μέ τούς πρώτους μαθητές ὁ Χριστός ἀνέβηκε στή Γαλιλαία στό Γάμο τῆς Κανᾶ. Ἐκεῖ ἔκανε τό πρῶτο θαῦμα ὑπακούοντας στήν παράκληση τῆς μητέρας Του, ἐνῶ δέν εἶχε ἔλθει ἡ ὥρα Του (Ἰωάν. 2,4). Μετά πῆγε στά Ἱεροσόλυμα γιά τή γιορτή τοῦ Πάσχα ὅπου πρώτη φορά ἔδιωξε τούς ἐμπόρους κι ἔκανε θαύματα. Μετά ξαναπῆγε στόν Ἰορδάνη ὅπου σέ κάποιο ἄλλο σημεῖο βάπτιζε ὁ Πρόδρομος. Δέν εἶχε φυλακισθεῖ ἀκόμα (Ἰωάν. 3, 22-24). Μετά τή σύλληψη καί φυλάκιση τοῦ Ἰωάννου (Μάρκ. 1,14, Ματθ.4,12) καί γιά τό φθόνο τῶν φαρισαίων (Ἰωάν. 4,1-3) ἀνέβηκε στή Γαλιλαία. Ἀνεβαίνοντας στή Γαλιλαία συνάντησε καί συζήτησε μέ τή Σαμαρείτισσα. Μετά ἄφησε τούς μαθητές Του γιά λίγο διάστημα νά ἐργασθοῦν καί τούς κάλεσε σύντομα κοντά Του μέ τή θαυμαστή ἁλιεία. Ὁ Πέτρος, γιά νά δώσει τό πλοιάριο νά διδάξει ὁ Χριστός Τόν εἶχε ξανακούσει καί γιά νά ρίξει τά δίχτυα στό νερό τήν ἡμέρα, ὥρα ἀκατάλληλη γιά ψάρεμα, γνώριζε τή θαυματουργική δύναμη τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Ματθαῖος πού ἔγινε μαθητής ἀργότερα, καί ὁ Μᾶρκος, πού δέν ἦταν μαθητής τοῦ Χριστοῦ, δέ δικαιολογοῦν τό πῶς οἱ πρῶτοι μαθητές ἐγκατέλειψαν τά πάντα καί ἀκολούθησαν τό Χριστό. Ὁ Λουκᾶς ὅμως πρίν τήν κλήση τους ἀναφέρει διάφορα θαύματα καί τή θαυμαστή ἁλιεία. Ὁ Ἰωάννης ἐπίσης, πού ἀνήκει στούς πρώτους μαθητές καί ἑπομένως εἶναι ἐγκυρότερος, ἀναφέρει τήν πρώτη γνωριμία, τίς πρῶτες ἀνεπίσημες συνοδοιπορίες μέ τό Χριστό καί παραλείπει τή μόνιμη καί τελεσίδικη κλήση τῶν μαθητῶν πού τήν ἔγραψε ὁ Λουκᾶς. Οἱ διαφορές εἶναι φαινομενικές καί δικαιολογημένες. ■

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΑΙΡΕΣΗ (Δ΄)

Δεῖξτε μας τοὺς ἐπισκοπικούς σας καταλόγους

τοῦ Ἀρχιμ. Αὐγουστίνου Γ. Μύρου, Δρ. Θ.

Ἕνα ἀπὸ τὰ ἐγγυημένα κριτήρια γιὰ τὴν ἀνίχνευση τῆς ἀληθινῆς μίας, ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ ἀδιάκοπη Ἀποστολικὴ Διαδοχή.

Μᾶς εἶναι γνωστὸ ἀπὸ τὶς Ἅγιες Γραφὲς καὶ ἀπὸ τοὺς πρώτους ἀκόμη ἁγίους πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἔδωκε στοὺς ἀποστόλους του ἕνα ἀξίωμα, ποὺ τοὺς ξεχώριζε ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα μέλη τῆς Ἐκκλησίας του. Τοὺς τοποθέτησε σὲ τέτοια θέση, ὥστε νὰ ἐπιτελοῦν ἕνα μοναδικὸ ἐξουσιαστικὸ ἔργο: νὰ ποιμαίνουν τὰ ἄλλα μέλη τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ τὰ συνδέουν μὲ τὸν Θεό. Ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ὁ εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἐξέλεξε ἀπὸ τοὺς μαθητές του *«δώδεκα, οὕς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασε»* (Λκ 6,13). Σ' αὐτοὺς ἀνέθεσε νὰ συνεχίσουν τὸ δικό του μοναδικὸ ἔργο, αὐτὸ γιὰ τὸ ὁποῖο τὸν ἀπέστειλε ὁ Θεὸς Πατήρ. Ὁ ἴδιος τοὺς ἀποκάλυψε ὅτι *«καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ Πατήρ κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς»* (Ἰω. 20,21). Συγχρόνως δὲ τοὺς ἐφοδίασε μὲ τὴν ἐξουσία, ποὺ δικαιωματικὰ ἀνήκει μόνον στὸν Θεό, δηλαδὴ νὰ μποροῦν νὰ συγχωροῦν ἁμαρτίες (Ἰω. 20,23).

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος βλέπει τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους ἀπὸ μία ἄλλη ὀπτικὴ γωνία. Ἀξιοποιεῖ τὴν εἰκόνα τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος καὶ γράφει στοὺς Κορινθίους: *«Ὑμεῖς ἐστε σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους. Καὶ οὕς μὲν ἔθετο ὁ Θεός ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους»* (Α΄ Κορ. 12,27-28). Ὁ ἅγιος Χρυσόστομος, ποὺ ἑρμηνεύει αὐτὴν τὴν εἰκόνα τοῦ ἀποστόλου, ὀνομάζει τοὺς ἀποστόλους *«τὰ καιριώτερα ἀγγεῖα»* τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος (Εἰς Ἐφεσίους 11,4).

Πράγματι οἱ Ἀπόστολοι εἶναι τὰ νεῦρα καὶ οἱ ἀρτηρίες τοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας, αὐτοὶ ποὺ συνδέουν τὸ Χριστὸ μὲ ὅλα τὰ μέλη· αὐτοὶ ποὺ μεταφέρουν ἀπὸ τὸν Χριστὸ τὰ μηνύματα καὶ τὴ χάρη του στὰ διάφορα μέλη τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ τὰ αἰτήματα καὶ τὶς εὐχαριστίες τῶν μελῶν πρὸς τὸν Ἰησοῦ Χριστό. Μὲ ἄλλους λόγους, οἱ Ἀπόστολοι εἶναι οἱ αὐθεντικοὶ ἀντιπρόσωποι τοῦ Χριστοῦ, ποὺ διωρίσθηκαν ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἴδιο καὶ εἶναι τοποθετημένοι σὲ καίρια θέση στὴ δομὴ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ Ἐκκλησία ὀνομάζεται ἀποστολική.

Μαζὶ μὲ τὴν ἐξουσία καὶ τὴ χάρη νὰ ἐπιτελοῦν κατ' ἀνάθεση τὸ ἔργο τοῦ Χριστοῦ, οἱ Ἀπόστολοι παρέλαβαν καὶ τὴν ἐντολὴ νὰ παραδώσουν τὴν ἴδια ἐξουσία καὶ στοὺς διαδόχους τους. Ὅπως γράφει ὁ ἀποστολικὸς πατήρ, ἅγιος Κλήμης, ἀπὸ τοὺς πρώτους ἐπισκόπους τῆς Ρώμης, ποὺ γνώρισε προσωπικὰ τοὺς Ἀποστόλους, *«Οἱ ἀπόστολοί μας γνώριζαν ἀπὸ τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό ὅτι θὰ δημιουργοῦνταν ἔριδες γιὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐπισκόπου. Γι' αὐτὸν τὸν λόγο λοιπόν, ἀφοῦ τὰ πρόβλε-*

ψαν ὅλα αὐτά, διώρισαν ἐκείνους ποὺ ἔχουν ἤδη μνημονευθῆ καὶ ἀμέσως ὥρισαν γιὰ τὸ μακρυνὸ μέλλον ὅτι, ὅταν αὐτοὶ θὰ πέθαιναν, ἄλλοι δόκιμοι ἄνδρες θὰ τοὺς διαδέχονταν στὸ ἀξίωμά τους» (Α΄ Ἐπιστολὴ πρὸς Κορινθίους, 40-44).

Ἡ Ἀποστολικὴ Διαδοχὴ πραγματοποιεῖται μὲ μία φανερὴ ἐξωτερικὴ πράξη, τὴ χειροτονία, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴν προτροπὴ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου πρὸς τὸν Τιμόθεο, *«μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὅ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου»* (Α΄ Τιμ. 4,14). Στὸ ἀρχαιότερο βιβλίο μετὰ τὰ βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης, στὴν Διδαχὴ τῶν Ἀποστόλων, συναντοῦμε τὴν ἑξῆς κατηγορηματικὴ ἐντολὴ τῶν Ἀποστόλων πρὸς τοὺς διαδόχους τους: *«Χειροτονεῖστε λοιπὸν γιὰ τοὺς ἑαυτούς σας ἐπισκόπους καὶ διακόνους ἀξίους τοῦ Κυρίου, ἄνδρες πραεῖς καὶ ἀφιλάργυρους, διότι αὐτοὶ θὰ σᾶς διακονήσουν ὡς προφῆται καὶ διδάσκαλοι. Αὐτοὺς νὰ μὴν τοὺς περιφρονήσετε, διότι εἶναι οἱ τιμημένοι ἄνδρες σας μαζὶ μὲ τοὺς προφῆτες καὶ τοὺς διδασκάλους»* (Διδαχή, 15).

Ἡ παράδοση αὐτὴ τῶν χειροτονιῶν συνεχίζεται ἀδιάκοπα ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῶν Ἀποστόλων μέχρι καὶ τὶς μέρες μας καὶ ἀποτελεῖ ἕνα εἶδος σκυταλοδρομίας. Μὲ τὶς ἀδιάκοπες χειροτονίες ἐπισκόπων ἀπὸ τὸν καιρὸ τῶν Ἀποστόλων μέχρι καὶ τὶς ἡμέρες μας παραδίδεται ἀπὸ χέρι σὲ χέρι ἡ σκυτάλη τῆς ἀληθινῆς Πίστεως, αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὅπως ἀποκαλύφθηκε μὲ τὴν ἐνανθρώπισή Του. Ἔχουμε ἔτσι μία ἀδιάσπαστη ἁλυσίδα, ποὺ μᾶς ἐγγυᾶται ὅτι ἡ Ἐκκλησία, ποὺ ἐμφανίζεται σήμερα ὡς σῶμα τῶν κανονικῶν αὐτῶν ἐπισκόπων, εἶναι ἡ ἴδια ποὺ Ἐκεῖνος παρέδωκε στοὺς Ἀποστόλους, αὐτὸ τὸ θεανθρώπινο Σώμά του.

Ἀκριβῶς στὸ σημεῖο αὐτὸ ἐντοπίζεται μία βασικὴ διαφορὰ ἀνάμεσα στὴν Ὀρθοδοξία καὶ στὴν αἵρεση. Ἐνῶ στὴν Ὀρθοδοξία ἡ κανονικὴ Ἀποστολικὴ Διαδοχὴ φυλάγεται ὡς κόρη ὀφθαλμοῦ, στὴν πλειονότητα τῶν αἱρέσεων αὐτὴ ἔχει καταλυθεῖ ἢ ἔχει διασπασθεῖ. Ἀπὸ τὰ ἀρχαῖα χρόνια οἱ ἅγιοι πατέρες θεωροῦν τὴν ἀδιάκοπη αὐτὴ συνέχεια τῶν ἐπισκόπων στὴν Ἐκκλησία κριτήριο γιὰ τὴ διάκριση τῆς Ὀρθοδοξίας ἀπὸ τὴν αἵρεση καὶ στηρίζουν σ' αὐτὸ τὴν κύρια ἐπιχειρηματολογία γιὰ τὴν γνησιότητα τῆς μιᾶς, ἀληθινῆς Ἐκκλησίας.

Ἰδιαίτερα ἐνδιαφέρουσα στὸ σημεῖο αὐτὸ εἶναι ἡ θέση τοῦ Τερτυλλιανοῦ, ὁ ὁποῖος στὶς ἀρχὲς τοῦ 3ου μ. Χ. αἰῶνα ἀπευθύνεται στοὺς αἱρετικοὺς τῶν ἡμερῶν καὶ ζητεῖ ἀπὸ αὐτοὺς νὰ τοῦ δείξουν τὰ διαπιστευτήριά τους, κατὰ πόσον, δηλαδή, διατηροῦν τὴν κανονικὴ Ἀποστολικὴ Διαδοχή. *«Ἂς μᾶς δείξουν, γράφει, τὴν ἀρχὴ τῶν ἐκκλησιῶν τους, ἂς ξεδιπλώσουν μπροστά μας τοὺς καταλόγους τῶν ἐπισκόπων ποὺ ἀκολουθοῦν διαδοχικὰ ἀπὸ τὴν ἀρχή, ὥστε ὁ πρῶτος τους ἐπίσκοπος νὰ ἔχη ὡς προστάτη καὶ προκάτοχό του κάποιον ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους ἢ τοὺς ἀποστολικοὺς ἄνδρες, οἱ ὁποῖοι συνδέονται σταθερὰ μὲ τοὺς Ἀποστόλους. Αὐτὸς εἶναι ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο οἱ ἀποστολικὲς Ἐκκλησίες μεταβιβάζουν τοὺς ἀποστολικοὺς καταλόγους τους, ὅπως ἡ ἐκκλησία τῶν Σμυρναίων, ἡ ὁποία διατηρεῖ τὴν παράδοση ὅτι ὁ Πολύκαρπος τοποθετήθηκε ἀπὸ τὸν Ἰωάννη»* (Adversus haereticos 32).

Ἀπὸ τὴν πλευρά της ἡ Ὀρθοδοξία μπορεῖ καὶ ἀπαντᾶ στὸ ἴδιο προκλητικὸ ἐρώτημα μὲ τὸ στόμα τοῦ ἁγίου Εἰρηναίου, ἐπισκόπου Λυῶνος κατὰ τὸν 3ο αἰῶνα: *«Ὅλοι λοιπόν, ὅσοι θέλουν νὰ δοῦν τὴν ἀλήθεια, μποροῦν νὰ δοῦν καθαρὰ τὴν Παράδοση τῶν ἀποστόλων, ποὺ ἔγινε γνωστὴ σ' ὅλο τὸν κόσμο... καὶ μποροῦμε νὰ ἀπαριθμήσουμε τοὺς ἐπισκόπους, ποὺ ὥρισαν οἱ ἀπόστολοι καὶ τοὺς διαδόχους τους μέχρι καὶ τὶς μέρες μας: ἄνδρες, στοὺς ὁποίους ἐμπιστεύθηκαν καὶ τὴν ἴδια τὴν Ἐκκλησία.»* (Ἔλεγχος ... 3,3,1).

Κι ἐμεῖς μποροῦμε νὰ ζητοῦμε ἀπὸ τοὺς συγχρόνους μας αἱρετικούς νὰ μᾶς δείξουν τοὺς δικούς τους ἐπισκοπικοὺς καταλόγους! Ἂς τὸ κάνουν! ■

Ο ΑΓΙΟΣ ΣΑΒΒΑΣ Ο ΝΕΟΣ Ο ΕΝ ΚΑΛΥΜΝΩι

τοῦ Κωνσταντίνου Κώττη, θεολόγου

Γεννήθηκε τό 1862 στήν Ἡρακλείτσα τῆς περιφέρειας Ἀβδίμ τῆς ἀνατολικῆς Θράκης, ἀπό φτωχούς καί ἁπλούς γονεῖς, τόν Κωνσταντῖνο -μικροπωλητή καί τή Σμαραγδή. Τό κοσμικό του ὄνομα ἦταν Βασίλειος καί ἀπό μικρός διδάχθηκε τήν πίστη καί τήν εὐσέβεια.

Ἀπό πολύ νωρίς ἔκλινε πρός τή μοναστική πολιτεία. Ζῶντας ἔντονες βιωματικές καταστάσεις, διδάχθηκε τά ἐγκύκλια μαθήματα, φυλάσσοντας τόν ἑαυτό του ἀπό κάθε μολυσμό[1]. Γι' αὐτό καί δέν συμβιβάστηκε μέ τήν ἰδέα τοῦ πατέρα του, νά γίνει ἔμπορος στό κατάστημα πού θά τοῦ ἄνοιγε, σταματῶντας τήν πορεία τῆς μόρφωσής του. Ἤθελε νά σπάσει τά δεσμά, νά ἀσκήσει τό *«ἐπάγγελμα τῆς περισυλλογῆς»*, νά ζήσει γιά τό Χριστό καί μόνο. Τελικά ἡ ἕλξη τοῦ Χριστοῦ ἦταν δυνατότερη ἀπό τήν πεζότητα τοῦ κόσμου. Γεννήθηκε μέσα του τό *«φύγε καί σώζου»*, πού τόν ἔσπρωξε ν' ἀφήσει τό κλειδί τοῦ καταστήματος κάτω ἀπό μιά πέτρα καί νά κατέβει στό λιμάνι μέ σκοπό νά *«ἐκδημήσει»*.

Θεωρεῖται πιθανή ἡ πρίν ἀπό τά Ἱεροσόλυμα μετάβασή του στό Ἅγιο Ὄρος, ἐπειδή γνωρίζουμε ὅτι γεννήθηκε τό 1862 καί μετέβη στά Ἱεροσόλυμα τό 1887. Ὡς τά δώδεκά του χρόνια μένει στήν πατρίδα του, στή συνέχεια καί ὡς τά εἴκοσι πέντε στό Ἅγιο Ὄρος[2].

Στή Σκήτη τῆς Ἁγίας Ἄννης, θά ἀσκηθεῖ γιά δώδεκα χρόνια στήν ἁγιογραφία καί στή βυζαντινή μουσική. Μετά ἀποδημεῖ στά Ἱεροσόλυμα περνῶντας ἀπό τήν πατρίδα του. Στήν πατρική γῆ ὡς γνήσιος ἀναζητητής τῆς ἀφιέρωσης δέν ὑποκύπτει στίς πιέσεις τῆς μητέρας του νά παραμείνει κοντά της. Τό 1887 φθάνει στά Ἱεροσόλυμα καί μέ δέος προσκυνᾶ τόν Πανάγιο Τάφο. Στή συνέχεια τρέπεται πρός τήν ἔρημο. Γίνεται μέλος τῆς μονῆς Χοτζεβᾶ, κοντά στόν Ἰορδάνη ποταμό καί μετά τρία χρόνια δοκιμασίας, κείρεται μοναχός τό 1890 ἀπό τόν καθηγούμενο κ. Καλλίνικο[3]. Ὁπλίζεται καί θωρακίζεται ἡ ἄσκηση καί ἡ ἀρετή του μέ τό ἀγγελικό σχῆμα.

Ἀργότερα μέ δεδομένη τήν πνευματική του πρόοδο ἀποστέλλεται ἀπό τόν καθηγούμενο κ. Καλλίνικο στό Ἅγιο Ὄρος στή Σκήτη τῆς Ἁγίας Ἄννης, γιά νά βελτιωθεῖ στήν τέχνη τῆς ἁγιογραφίας[4].

Μετά ἀπό τρία χρόνια ἁγιορείτικης διαμονῆς ἐπιστρέφει στήν Παλαιστίνη. Τό 1902 προχειρίζεται διάκονος καί τό ἑπόμενο ἔτος πρεσβύτερος. Τό 1906 διατελεῖ ἐφημέριος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Τό 1907 ἐπανέρχεται στή Μονή Χοτζεβᾶ, ὅπου παραμένει ὡς τό 1916, χρονιά ὁριστικῆς ἐπιστροφῆς του στήν Ἑλλάδα. Ἐγκαταλείπει τή Μονή Χοτζεβᾶ, γιατί οἱ Ἄραβες λήστευαν τίς σπηλιές τῆς Μονῆς καί ἀπειλοῦσαν ἀκόμα καί τή ζωή τῶν ἀσκουμένων ἐκεῖ ἀσκητῶν.

Ἐπιστρέφοντας στήν Ἑλλάδα μεταβαίνει στήν Πάτμο, ὅπου ἁγιογραφεῖ δυό εἰκόνες στό καθολικό τῆς Μονῆς τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου. Στό νησί τῆς Ἀποκαλύψεως μένει δυό χρόνια καί πηγαίνει γιά τρίτη φορά στό Ἅγιο Ὄρος. Κατεβαίνοντας στήν Ἀθήνα γιά προμήθεια ὑλικῶν ἁγιογραφίας μαθαίνει ὅτι τόν ἀναζητᾶ ὁ ἐπίσκοπος Πενταπόλεως Νεκτάριος. Ἀναχωρεῖ γιά τήν Αἴγινα, ὅπου διακονεῖ τόν ἅγιο Νεκτάριο μέχρι τή μακάρια κοίμησή του[5].

Ἀπό ἔγγραφο τῆς Μονῆς πιστοποιεῖται ἡ τριετής παραμονή του στήν Αἴγινα, ὅπου δίδαξε τήν ἁγιογραφία καί τή βυζαντινή μουσική[6]. Ἡ συγκαταβίωσή του μέ τόν ἅγιο Νεκτάριο συνέβαλε στή συνέχιση τῆς πνευματικῆς του προκοπῆς. Κοντά του ἔζησε τό πρῶτο μετά τήν κοίμηση τοῦ ἁγίου θαῦμα: τήν κλίση τῆς κεφαλῆς του, προκειμένου νά φορέσει τό πετραχήλι καί τήν ἐπαναφορά της στή φυσική κατάσταση[7]. Ἡ ἐπικοινωνία τῶν δυό ἁγίων

δέν διακόπτεται μέ τήν κοίμηση τοῦ ἁγίου Νεκταρίου, ἀλλά συνεχίζεται καί μετά, ὅπως μαρτυροῦν ἀδελφές τῆς Μονῆς, πού ἄκουσαν συνομιλίες τους πάνω στόν τάφο.

Στή συνέχεια κλείστηκε γιά σαράντα μέρες στό κελλί του καί φιλοτέχνησε τήν πρώτη εἰκόνα τοῦ ἁγίου Νεκταρίου[8].

Ἐπειδή, ὅμως, στήν Αἴγινα ἀρχίζει νά ἔρχεται πολύς κόσμος καί νά ἐνοχλεῖ τήν ἡσυχαστική του διάθεση, φεύγει τό 1926 καί ἔρχεται στήν Ἀθήνα. Ἐκεῖ συναντᾶ τόν κ. Γεράσιμο Ζερβό, πού τόν πείθει νά μεταβεῖ στήν Κάλυμνο.

Ὄντως τό ἴδιο ἔτος μεταβαίνει στήν Κάλυμνο στή μονή τῶν Ἁγίων Πάντων. Ἐκεῖ ἐπιζητᾶ τήν ἡσυχία καί, ἐπειδή δέν τήν βρίσκει, φεύγει[9]. Ὅμως μετά δεκαπενθήμερο ἐπιστρέφει γιά νά βεβαιώσει ὅτι εἶναι θέλημα Θεοῦ νά ζήσει καί νά ἐπισφραγίσει ἐκεῖ τή ζωή του. Κτίζει τά ἐπάνω κελλιά, ἁγιογραφεῖ, τελεῖ τά θεῖα μυστήρια καί τίς ἱερές ἀκολουθίες, ἐξομολογεῖ, διδάσκει μέ τό στόμα καί τό παράδειγμά του καί βοηθᾶ χῆρες, ὀρφανά καί φτωχούς, σέ μία δύσκολη περίοδο γιά τό νησί καί γιά ὁλόκληρη τή Δωδεκάνησο λόγω Ἰταλοκρατίας. Πάντα πρόθυμος νά συνδράμει, ἐπιεικής καί εὔσπλαχνος δέν ἄντεχε τήν βλασφημία καί τήν κατάκριση, ἀφοῦ ἦταν ἀσφαλής καί ἀκριβής ὁδηγός ψυχῶν.

Ἡ σκληρή ἄσκηση τοῦ χάρισε τήν εὐωδία τοῦ σώματος, ἀλλά καί τήν ἀσθένεια. Ἡ εὐωδία ἦταν προειδοποίηση τοῦ Θεοῦ γιά τήν ἁγιότητά του. Τό πέρασμά του ἦταν εὐῶδες, ἐνῶ ὅταν προσευχόταν γέμιζε εὐωδία ὅλος ὁ ναός, τό κελλί καί ἡ γύρω περιοχή. Ἡ ἴδια εὐωδία θά ἐξέλθει καί ἀπό τό μνῆμα του κατά τήν ἔκταφή του[10].

Ἐτρέφετο μέ τό πρόσφορο τῆς θείας Λειτουργίας καί λίγο δενδρολίβανο. Ὁ ὕπνος του διαρκοῦσε περίπου δυό ὧρες. Παράλληλα ἐργαζόταν σκληρά, ἐνῶ ἔπασχε ἀπό προστάτη καί χρόνια κοιλιακή πάθηση. Συνεχῶς ὅμως προσευχόταν στόν Κύριο καί ζητοῦσε τή βοήθειά Του στίς μεγάλες δοκιμασίες τοῦ γένους καί τῆς ἀνθρωπότητας.

Σοβαρός, καθώς ἦταν, δέν ἀνεχόταν τά γέλια. Ἦταν σέ θέση νά ξεχωρίζει ποιές ἀπ' τίς ὑποψήφιες μοναχές θά μπορέσουν νά μονάσουν καί ποιές προορίζονται γιά τόν ἔγγαμο βίο.

Ἀγαποῦσε ὅλους τους ἀνθρώπους καί γι' αὐτό κατέβαλε κάθε προσπάθεια γιά τή μετάνοια καί τήν ἐπιστροφή τους στό Χριστό.

Ὅταν κατέβαινε στήν πόλη γιά πνευματικές ἀνάγκες τοῦ λαοῦ ἤ γιά ἀγορά χρωμάτων ἁγιογραφίας, κρατοῦσε μιά μεγάλη ὀμπρέλα γιά νά μή φαίνεται τό κεφάλι του καί νά ἀποφεύγει τίς πνευματικές διαχύσεις καί τούς πειρασμούς.

Τήν ἐποχή πού πῆγε στήν Ἀθήνα καί ἔκανε ἐγχείρηση προστάτη δέχθηκε κατά συρροή τήν εὐλαβῆ προσκύνηση τῶν γιατρῶν καί τῶν νοσοκόμων, πού διαπίστωσαν τήν ἀγγελική του ἀγνότητα καί ἐπιζητοῦσαν τήν εὐχή του.

Χρήματα δέν κρατοῦσε ποτέ. Ὅταν κτίζονταν τά πάνω κελλιά, ἐπέτρεπε στόν καθένα νά παίρνει μόνος του τήν ἀμοιβή του ἀπ' τό συρτάρι τοῦ μικροῦ γραφείου του, πού ὑπῆρχε στό κελλί του. Ὅσα χρήματα συγκέντρωνε ἀπ' τά μυστήρια καί τίς ἁγιογραφίες, τά μοίραζε στούς φτωχούς, στίς χῆρες καί τά ὀρφανά, μιά πού ἔλεγε κι ὁ ἴδιος ὅτι *«ἄν ὁ καλόγερος ἔχει χρήματα, τότε αὐτός εἶναι σατανᾶς»*[11].

Ἄλλο χαρακτηριστικό τοῦ ἁγίου Σάββα ἦταν ἡ ἁγία ὑπακοή καί ἡ μακάρια ταπείνωσή του.

Στό τέλος τῆς ζωῆς του γιά τρεῖς ἡμέρες βρισκόταν μέσα στό κελλί του σέ ἄκρα περισυλλογή χωρίς νά δέχεται κανέναν. Ἀργότερα ἔδωσε τίς τελευταῖες του συμβουλές. Ζήτησε τήν *«ἐν Χριστῷ ἀγάπη καί ὑπακοή»*. Κατά τόν ἐπιθανάτιο ρόγχο, σύμφωνα μέ τή μαρτυρία τῶν μοναχῶν πού βρίσκονταν κοντά του, ξαφνικά ἄρχισε νά χειροκροτεῖ καί νά λέει: *«Ὁ Κύριος, ὁ Κύριος, ὁ Κύριος, ὁ Κύριος...»*.

Μιά μοναχή, κατά θεία παραχώρηση, εἶδε τόν ἅγιο Σάββα νά ἀνέρχεται στόν οὐρανό μέσα σέ χρυσό σύννεφο, ὡς θριαμβευτής τῆς ζωῆς καί νά ψάλλει μέ τή γλυκύτατη φωνή του τό *«εὐαγγελίζου γῆ χαράν μεγάλην»*.

1. Μητρ. Καλύμνου Ἰσιδώρου, Ἀκολουθία τοῦ ὁσίου καί θεοφόρου πατρός ἡμῶν Σάββα τοῦ Νέου, σ. 26.
2. Β. Παπανικολάου, Ὁ Ἅγιος Σάββας ὁ Νέος ὁ ἐν Καλύμνῳ, σ. 20.
3. Ἀνθούσης μοναχῆς, Ἐρημῖται τῆς Πάτμου καί ἐρημητήρια, σ. 102.
4. Β. Παπανικολάου, ὅ.π., σ. 26.
5. Σ. Χονδρόπουλου. ὁ ἅγιος τοῦ αἰῶνα μας, σ. 108.
6. Μ. Μελινοῦ, Μίλησα μέ τόν ἅγιο Νεκτάριο, τ. β', σ. 104.
7. Β. Παπανικολάου, ὅ.π., σ. 34.
8. Μ. Μελινοῦ, ὅ.π., τ. β'. σ. 106.
9. Β. Παπανικολάου ὅ.π., σ. 36.
10. Μητρ. Καλύμνου Ἰσιδώρου, ὅ.π., σ. 28.
11. Β. Παπανικολάου. ὅ.π., σ. 48.

ΑΓΙΟΣ ΣΙΛΑΣ (ΣΟΥΛΑΣ)
ΣΟΡΩΝΗΣ ΡΟΔΟΥ

τῆς Ἀναστασίας Χατζηαντωνίου, ἐκπαιδευτικοῦ

Νότια τοῦ χωριοῦ Σορωνῆς ὑπάρχει μία πεδιάδα, ἡ ὁποία ἐκτείνεται ἀνάμεσα σέ δυό λοφοσειρές καί φτάνει μέχρι τούς πρόποδες τοῦ ὄρους Περιόλι. Συναντιέται μέ τήν κοιλάδα τῆς Διμυλιᾶς τήν ὁποία διασχίζει κατά μῆκος ἡ κοίτη τοῦ χειμάρρου Πλατῆ.

Μέσα στήν κοιλάδα αὐτή καί σ' ἀπόσταση τεσσάρων χιλιομέτρων τοῦ χωριοῦ Σορωνῆς ὑπάρχει μικρό ἐξωκλήσι τό ὁποῖο ὀνομάζεται Ἅγιος Σουλᾶς. Τό ἐξωκλήσι εἶναι οἰκοδομημένο στό ὄνομα τοῦ Ἁγίου Σίλα τοῦ ἀχώριστου συνοδοιπόρου τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ὁλόγυρά του ἐκτείνεται περιοχή ἀπό κατάφυτα πανύψηλα πεῦκα.

Ὁ ναΐσκος εἶναι ρυθμοῦ Βασιλικῆς, ἔχει μῆκος 7,70 μέτρων, πλάτος 2,70 μέτρων καί ὕψος 3 μέτρων. Εἶναι ἄγνωστο πότε κτίστηκε. Στό ἐπάνω μέρος τῆς εἰσόδου ὑπάρχει ἀνάγλυφος σταυρός μέ ἡμερομηνία 1836. Θεωρεῖται βέβαιο ὅτι οἰκοδομήθηκε κατά τούς πρώτους χριστιανικούς αἰῶνες, πιθανόν κατά τό 100-150 μ.Χ.

Μέσα στό ναό καί ἀπέναντι ἀπό τήν εἴσοδο στή βόρεια πλευρά ὑπάρχει πηγή νεροῦ μέσα σέ σπήλαιο. Τό ἁγίασμα θαυματουργεῖ θεραπεύοντας τά διάφορα δερματικά νοσήματα καί ἰδίως τήν ψώρα.

Σύμφωνα μέ τήν τοπική παράδοση, ὅταν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἦρθε στή Ρόδο πρός διάδοση τοῦ χριστιανισμοῦ, συνοδευόταν ἀπό τό Σίλα.

Ἡ ἱστορία τῆς ἰατρικῆς ἀναφέρει τό Σίλα, ὡς ἰατρό δερματολόγο, ὁ ὁποῖος θεράπευε πολλούς πάσχοντες ἀπό διάφορα νοσήματα λέπρας, κνιδώσεως, ψώρας, ἐκζεμάτων κ.τ.λ.

Ἐνῶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐργαζόταν στή Λίνδο γιά νά ὀργανώσει τή διοίκηση τῆς νεοϊδρυθείσης Ἐκκλησίας, ὁ Σίλας περιόδευε στά διάφορα χωριά τοῦ νησιοῦ γιά νά διδάξει τή νέα θρησκεία.

Ἔφθασε στή σημερινή θέση τοῦ Ἁγίου Σουλᾶ κοντά στήν ὁποία ὑπῆρχε συνοικισμός μέ ἱερό βωμό. Ἄρχισε νά κηρύττει τή θεότητα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ στούς κατοίκους. Ἐπειδή ὅμως ἔβλεπε ὅτι οἱ ἀκροατές του ἦταν πολύ δύσπιστοι, ἄρχισε νά σκέπτεται μέ ποιό τρόπο θά μποροῦσε νά ἀποδείξει τή χριστιανική πίστη κατά τῆς εἰδωλολατρικῆς πλάνης.

Μ' αὐτές τίς σκέψεις ὁ Σίλας παρατήρησε ὅτι ἀπέναντι ἀπό τήν κοινότητα στή θέση Νικολοῦ, πού μέχρι σήμερα ὀνομάζεται *«στοῦ ψωριάρη»*, βρισκόταν ἀσθενής πού ἔπασχε ἀπό ψώρα. Εἶχε ἀπομακρυνθεῖ προνοητικά ἀπό τούς κατοίκους γιά νά μή διαδοθεῖ ἡ ἀρρώστια.

Ὁ Σίλας ἀποφάσισε νά στηρίξει τή θεότητα τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Ἐπανέλαβε τή διδασκαλία του καί εἶπε:

«Ἐπειδή βλέπω ὅτι δέν μπορεῖτε νά καταλάβετε ποιά ἀπό τίς δυό θρησκεῖες εἶναι ἡ ἀληθινή καί ποιά ἡ ψεύτικη, προτείνω νά φέρουμε ἐκεῖνο τόν ἀπομονωμένο ἀσθενῆ, ὁ ὁποῖος πάσχει ἀπό ψώρα καί νά τόν ἀφήσουμε κοντά στό βωμό.

Μετά νά προσευχηθοῦν οἱ ἱερεῖς σας καί νά παρακαλέσουν τούς θεούς σας νά τόν θεραπεύσουν. Ἄν ὁ ἀσθενής θεραπευθεῖ, αὐτό θά σημαίνει ὅτι οἱ θεοί σας εἶναι ἀληθινοί καί θά πιστέψω σ' αὐτούς κι ἐγώ. Ἄν ὅμως ὁ ἀσθενής δέν θεραπευτεῖ, τότε νά προσευχηθῶ κι ἐγώ, νά παρακαλέσω τό Θεό μου γιά τή θεραπεία τοῦ ἀρρώστου. Ἄν αὐτός γίνει καλά, αὐτό θά σημαίνει ὅτι ἡ θεότητα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι βέβαιη καί οἱ θεοί τούς ὁποίους ἐσεῖς λατρεύετε εἶναι ψεύτικοι».

Ἡ πρόταση τοῦ Σίλα ἔγινε δεκτή καί ἔφεραν κοντά στό βωμό τόν ἀσθενῆ. Ἄρχισαν πρῶτα οἱ ἱερεῖς τῶν εἰδωλολατρῶν τίς παρακλήσεις τους ὑπέρ τοῦ ἀσθενῆ, ἀλλά αὐτός δέν ἔγινε καλά.

Μετά ἀπ' αὐτούς προσευχήθηκε καί ὁ Σίλας καί ἀφοῦ ἐπικαλέσθηκε τήν παρά τοῦ Ἰησοῦ θεραπεία τοῦ ἀσθενῆ, πῆρε νερό ἀπό τήν πηγή ἡ ὁποία βρισκόταν κοντά στό βωμό. Ἔλουσε τόν ἀσθενῆ καί ἀμέσως αὐτός ἔγινε ἐντελῶς καλά.

Βλέποντας οἱ κάτοικοι τό θαῦμα πίστεψαν ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶναι ὁ μόνος ἀληθινός Θεός καί τόν παρακάλεσαν νά διδάξει τή χριστιανική θρησκεία.

Ὁ Σίλας ἔμεινε ἐκεῖ μερικές μέρες, τούς δίδαξε τή χριστιανική θρησκεία, τούς βάφτισε ὅλους, διόρισε ἱερεῖς καί διδασκάλους τῆς νέας θρησκείας, θεράπευσε πολλούς ἀσθενεῖς τῶν γύρω συνοικισμῶν καί ἐπέστρεψε στή Λίνδο, ὅπου συναντήθηκε μέ τόν Ἀπόστολο Παῦλο.

Τήν εἴδηση αὐτή, τήν ὁποία μᾶς δίνει ἡ παραπάνω ἐγχώρια παράδοση, ὅτι ὁ χριστιανισμός εἰσήχθη στή Ρόδο ἀπ αὐτούς τούς ἀποστολικούς χρόνους τήν ἐπιβεβαιώνουν καί οἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων (κεφ. 21,1). Σύμφωνα μέ αὐτές, ὅταν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, συμπληρώνοντας τήν τρίτη ἀποστολική πορεία του, ἐπέστρεφε στά

Ἱεροσόλυμα, ἐπισκέφθηκε τούς Φιλίππους, τήν Τρωάδα, τή Μυτιλήνη, τή Σάμο καί τή Μίλητο καί ἀπό κεῖ πῆγε στήν Κῶ, ἐνῶ τήν ἄλλη μέρα ἦρθε στή Ρόδο καί ἀπό δῶ πῆγε στά Πάταρα.

Στό σημεῖο αὐτό οἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων δέν ἀναφέρουν πολυήμερη διαμονή τοῦ Παύλου στή Ρόδο, διότι (κεφ. 20,16) ὁ Παῦλος βιαζόταν νά φτάσει στά Ἱεροσόλυμα πρίν ἀπό τή γιορτή τῆς Πεντηκοστῆς.

Τά θαύματα πού ἀναφέρονται στή θεραπεία δερματικῶν παθήσεων καί ἰδιαίτερα τῆς ψώρας ὅσων πιστῶν - ἀρρώστων χρησιμοποίησαν τό νερό τοῦ Ἁγίου Σουλᾶ γιά νά πλυθοῦν, εἶναι πολλά.

Σύμφωνα μέ μαρτυρία τοῦ Ἠλία Σταματέλλου ἀπό τό χωριό Καλαβάρδα, ὅταν ἦταν μαθητής, περίπου 12 ἐτῶν ἐκανοναρχοῦσε στόν Ἅγιο Σουλᾶ τήν ἡμέρα τοῦ πανηγυριοῦ. Ὅταν οἱ ἱερεῖς ἔβγαλαν τά ἅγια, τό νερό τῆς πηγῆς πού βρισκόταν μέσα στό μοναστήρι φούσκωσε καί βράχηκαν τά παπούτσια του, ὅπως καί ὅλων τῶν ἄλλων προσκυνητῶν πού ἦταν μέσα στό μοναστήρι. Ὕστερα τά νερά στράφηκαν πρός τά πίσω.

Ἕνας Μπέης ἀπό τήν Αἴγυπτο ὁ ὁποῖος ἔπασχε ἀπό κάποιο δερματικό νόσημα ἦρθε στή Ρόδο καί διέμεινε στό ξενοδοχεῖο τοῦ κυρίου Ἀνδρίκου Καλλίγερου στό Νιοχώρι. Ὁ ξενοδόχος εἶδε τά χέρια του γεμᾶτα πληγές καί τόν ρώτησε γι' αὐτό. Ὁ Μπέης τοῦ ἀπάντησε ὅτι πάσχει ἀπό ψώρα καί ὅτι ἐπισκέφτηκε πολλούς γιατρούς, ἀλλά καμιά θεραπευτική συμβουλή δέν τόν ὠφέλησε.

Τότε ὁ ξενοδόχος τοῦ ἔδειξε τόν παπα-Ἰωάννη Οἰκονόμο, ἱερέα ἀπό τή Σορωνή, ὁ ὁποῖος κατά τύχη εἶχε διαμείνει στό ἴδιο ξενοδοχεῖο καί τοῦ εἶπε ὅτι στό χωριό τοῦ παπᾶ ὑπάρχει κάποιος καλός γιατρός γι' αὐτή τήν ἀρρώστια. Στή συνέχεια τοῦ διηγήθηκε διάφορα θαύματα τοῦ Ἁγίου Σουλᾶ πού εἶχε ἀκούσει. Ὁ Μπέης πῆγε στόν Ἅγιο Σουλᾶ, λειτουργήθηκε, λούστηκε μέ τό ἁγίασμα τῆς πηγῆς καί μετά ἀπό μερικές μέρες ἦταν ἐντελῶς ὑγιής. Ὅταν γύρισε στήν Αἴγυπτο ἔστελνε κατά καιρούς διάφορα δῶρα στό μοναστήρι.

Τό θαυματουργό αὐτό νερό βρισκόταν σέ πηγή μέσα σέ σπήλαιο, μέσα στό μοναστήρι, ἀπέναντι ἀπό τήν εἴσοδό του. Οἱ προσκυνητές τό ἔπαιρναν ὡς ἁγίασμα μετά τή θεία Λειτουργία καί θεράπευε τά διάφορα δερματικά νοσήματα.

Ὁ Γενικός Διοικητής Δωδεκανήσου Μάριο Λάγκο ἔστειλε τό 1931 γιά χημική ἐξέταση νερό ἀπό τήν πηγή αὐτή καί ἡ ἀνάλυση ἔδειξε ὅτι τό νερό περιεῖχε συστατικά πού τό ἔκαναν ἄριστο γιά πόση καί ἀκόμα ὅτι εἶχε ἀντισηπτικές ἰδιότητες γιά μερικά μολυσματικά ἐντερικά νοσήματα.

Ἡ *«Ἐπιθεώρηση τῆς νέας θεραπείας καί πρακτικῆς ἰατρικῆς»* δημοσίευσε τόν Ὀκτώβριο τοῦ ἴδιου ἔτους τά ἀποτελέσματα τῆς ἀνάλυσης αὐτῆς «Πηγή Ἁγίου Σουλᾶ. – Ὕδωρ ψυχρό, ὑπότονο, νατροδιοανθρακικομαγνησιακό μετά μονίμου ξηροῦ ὑπολείμματος γρ. 0,584ο/ὀο. Ἄριστο, ὡς ὕδωρ ἐπιτραπέζιο, εἰδικῶς τά νοσήματα τῆς ἀνταλλαγῆς καί ἐνέργειας ἀντιφοραματικῆς καί ἀντισηπτικῆς, διαρκούσης τῆς ἐξέλιξης μερικῶν μολυσματικῶν ἐντερικῶν νοσημάτων (ἐλίτυφος, γαστρεντερίτιδα, δυσεντερία κ.λ.π.).

Ἀφοῦ λοιπόν ὁ Διοικητής εἶδε τά συστατικά καί τίς ἰδιότητες τοῦ νεροῦ τοῦ Ἁγίου Σουλᾶ κατασκεύασε ὑπόγεια δεξαμενή, λίγα μέτρα ἀπό τή νότια πλευρά τοῦ μοναστηριοῦ, γιά τήν ἀποταμίευση τοῦ νεροῦ. Ἀπό τή δεξαμενή αὐτή ὁδήγησε τό νερό σέ βρύση.

Ὅταν ὁ Γενικός Διοικητής τῆς Δωδεκανήσου Μάριο Λάγκο ἐπισκέφτηκε τό πανηγύρι, ἀφοῦ μελέτησε τή γοητευτική θέση τοῦ μοναστηριοῦ καί γενικότερα τήν ὄμορφη δασώδη περιοχή, σκέφτηκε νά λαμπρύνει τό πανηγύρι καί κατασκεύασε Ἱππόδρομο.

Στήν εὐρύτερη περιοχή τοῦ Ἁγίου Σουλᾶ ὑπάρχουν:

Ἕνα γήπεδο – ἱππόδρομος. Εἶναι τό ἴδιο πού ἔχει κατασκευαστεῖ ἐπί Ἰταλοκρατίας καί σήμερα ἔχουν συμπληρωθεῖ μπασκέτες καί μία μεγάλη ἐξέδρα πού χρησιμοποιεῖται γιά διάφορες ἐκδηλώσεις.

Τέλος, πρέπει νά ποῦμε ὅτι ὁ χριστιανισμός διαδόθηκε στή Ρόδο καί στήν ὑπόλοιπη Δωδεκάνησο πολύ νωρίς. Εἶναι φανερό:

Ἀπό μαρμάρινα βαπτιστήρια πού βρίσκονται στόν Ἅγιο Γεώργιο καί στήν Ἁγία Εἰρήνη στή Λαχανιά καί ἀκόμα ἕνα στά ἐρείπια τῆς Ἁγίας Εἰρήνης μεταξύ Ἀρνίθας καί Ἀπολακκιᾶς.

Ἀπό ὀνόματα ναῶν ἀφιερωμένων σέ Ἁγίους τῶν πρώτων Χριστιανῶν, ὅπως ὁ Ἅγιος Λουκᾶς (παλαιό ξωκλήσι) καί ὁ Ἅγιος Σίλας στή Σορωνή, ὁ Ἅγιος Φιλήμονας στήν Ἀρνίθα, ὁ Ἅγιος Ἀββακούμ καί ὁ Ἅγιος Θωμᾶς στή Μονόλιθο καί ὁ Ἅγιος Φωκᾶς στά Σιάννα.

Ἀπό μαρτυρίες διαφόρων διασήμων περιηγητῶν, ἀρχαιολόγων καί φιλολόγων, οἱ ὁποῖες στηρίζονται σέ ἐπιγραφές καί διάφορα ἄλλα χριστιανικά μνημεῖα, ἀναγόμενα στούς πρώτους χριστιανικούς αἰῶνες.

Ἡ μνήμη τοῦ Ἁγίου Σίλα γιορτάζεται τήν 30ή Ἰουλίου καί γίνεται μεγάλο πανηγύρι, κατά τή διάρκεια τοῦ ὁποίου μαζεύονται χιλιάδες προσκυνητές ἀπό ὁλόκληρο τό νησί.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Τρύφωνος Εὐαγγελίδου, «Ροδιακά», τόμος Β΄, σελίδες: 5-7.
- Ἐμμανουήλ Χατζηκυριαζῆ, «Ὁ φάρος», Ρόδος 1934.
- Χ. Παπαχριστοδούλου, «Ἱστορία τῆς Ρόδου», Στέγη γραμμάτων καί τεχνῶν Δωδ/σου, Ἀθήνα 1934.
- «Ἐπιθεώρησις τῆς νέας θεραπείας καί πρακτικῆς ἰατρικῆς» - ἀρ. τεύχους 10, Ὀκτώβριος 1931.

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΩΝ ΑΣΚΗΤΩΝ (6)

τοῦ Τίτο Κολλιάντερ, ὀρθοδόξου Σουηδοῦ συγγραφέως

Γιά τήν προφύλαξη ἀπό τόν κίνδυνο τῆς ὑποτροπῆς

Στήν προσπάθειά σου νά ὑπερνικήσεις τόν ἑαυτό σου, νά ἔχεις ἕνα σύνθημα: Εἶμαι *«ἐν πορείᾳ»*! Μή δίνεις ὅμως θάρρος στόν ἑαυτό σου. Εὐχαρίστησε μόνο τό Θεό, γιατί αὐτός σοῦ δίνει δύναμη. Μή χαίρεσαι ὑπέρμετρα γιά τίς ἐπιτυχίες σου, ἀλλά κοίταξε νά προχωρεῖς γοργά, διαρκῶς πρός τά ἐμπρός. Ἀλλιῶς εἶναι δυνατό τό κακό πού νικήθηκε νά ξαναποκτήσει δύναμη καί νά σέ προσβάλει αἰφνιδιαστικά. Θυμήσου τί διέταξε ὁ Θεός τούς Ἰσραηλῖτες: *«Καί ἀπολεῖτε πάντας τούς κατοικοῦντας ἐν τῇ γῇ (τῆς ἐπαγγελίας) πρό προσώπου ὑμῶν καί ἐξαρεῖτε τάς σκοπιάς αὐτῶν καί πάντα τά εἴδωλα τά χωνευτά αὐτῶν ἀπολεῖτε αὐτά καί πάσας τάς στήλας αὐτῶν ἐξαρεῖτε»* (Ἀριθ. λγ΄ 52 ἑξ.), ὅταν κατακτήσετε τή γῆ Χαναάν. Ὅλα αὐτά ἀποτελοῦν διδάγματα γιά τή δική μας πνευματική ζωή.

Ἔχει πολύ λίγη σημασία σέ ποιό βαθμό ἔχουμε νικήσει τόν ἑαυτό μας. Μπορεῖ νά ξεπεράσαμε μικρές κακές συνήθειες ἤ νά κάναμε φαινομενικά ἀσήμαντα πράγματα π.χ. νά μήν κοιτάξαμε κάτι πού δέν ἔπρεπε ἤ κάτι σχετικό. Τό γεγονός πού φαίνεται σπουδαῖο μπορεῖ νά μήν εἶναι καί ἀποφασιστικό γιά τήν περαιτέρω πορεία μας. Τό φαινομενικά μικρό δυνατό νά εἶναι οὐσιαστικά μεγάλο καί τό φαινομενικά μεγάλο οὐσιαστικά μικρό. Πάντως ἕνα ἄς ἔχουμε ὑπόψη μας. Μᾶς περιμένει ἡ ἐπόμενη φάση τοῦ ἀγῶνα μας. Πρέπει νά εἴμαστε ἀδιάκοπα ἕτοιμοι. Δέν ὑπάρχει καιρός γιά ἀνάπαυση.

Θά τό ξαναπῶ γιά ἄλλη μιά φορά. Μάθε νά σιωπᾶς. Μήν ἀφήνεις νά βλέπουν οἱ ἄλλοι τί κρατᾶς στά χέρια σου. Δουλεύεις γιά τόν Ἀόρατο. Ἄς εἶναι καί τό ἔργο σου ἀόρατο. Ὅταν σκορπίζει κανείς γύρω του ψίχουλα, μαζεύονται τά πουλιά πού στέλνει ὁ διάβολος, λένε οἱ ἅγιοι. Πρόσεξε τήν αὐτοϊκανοποίηση. Καρποί πού τούς πέτυχε κανείς μέ πολύ κόπο μπορεῖ νά γίνουν μονάχα μιά μπουκιά γιά τό διάβολο. Γι' αὐτό οἱ πατέρες δίνουν τή συμβουλή: Νά ἐνεργεῖς μέ διάκριση. Ἀπό δυό κακά διάλεγε τό μικρότερο. Βρίσκεσαι κάπου καί σοῦ προσφέρουν κάτι. Διάλεξε τό μικρότερο κομμάτι, ἄν τίθεται ζήτημα ἐκλογῆς. Ἄν ὅμως κάποιος ἤ κάποιοι βλέπουν τί θά κάνεις, τότε προτίμησε νά ἀκολουθήσεις τή μέση ὁδό, πού θά προκαλοῦσε τήν πιό μικρή αἴσθηση στούς ἄλλους. Προσπάθησε δηλαδή, μέ κάθε τρόπο νά μένεις ἀφανής καί νά περνᾶς ὅσο πιό πολύ μπορεῖς ἀπαρατήρητος. Νά τό ἔχεις αὐτό σάν ἕναν κανόνα πάντοτε. Μή μιλᾶς γιά τόν ἑαυτό σου, πῶς κοιμήθηκες, τί ὀνειρεύτηκες, τί σοῦ συνέβηκε. Μή λές τή γνώμη σου εὐκαίρως-ἀκαίρως καί μάλιστα χωρίς νά ἐρωτηθεῖς. Μήν κάνεις λόγο γιά τίς ἀνάγκες σου καί τίς ὑποθέσεις σου. Ὅταν διαρκῶς γι' αὐτά μιλᾶς τρέφεις ἁπλούστατα τό ναρκισσισμό σου μέ τήν αὐτοαπασχόλησή σου.

Μή ζητᾶς νά ἀλλάζεις διαρκῶς δουλειά, τόπο κατοικίας καί τά παρόμοια. Νά ἔχεις πάντα ὑπόψη σου πώς δέν ὑπάρχει κανένας τόπος, καμιά κοινωνική θέση, καμιά ἐξωτερική κατάσταση πού νά μήν ἐξυπηρετεῖ τόν ἀγῶνα πού διάλεξες. Ἐξαιροῦνται μονάχα οἱ δουλειές πού ἐξυπηρετοῦν τά πάθη καί τίς κακίες μας.

Μή ζητᾶς γι' αὐτό ψηλότερες θέσεις καί μεγαλύτερους τίτλους μέ τή σκέψη πώς ἔτσι θά ἐπιτύχεις πιό καλά στόν ἀγῶνα σου. Ὅσο πιό ταπεινή εἶναι ἡ θέση πού ἔχεις, τόσο πιό ἐλεύθερος εἶσαι. Μή βιάζεσαι νά ἐπιδείξεις τίς γνώσεις σου καί τίς ἱκανότητές σου. Μήν ἀντιλές μέ πεῖσμα καί μήν ἀνακατεύεσαι σέ φιλονεικίες καί μαλώματα. Ἀναγνώριζε τό δίκαιο τῶν ἄλλων. Μέ τόν τρόπο αὐτό θά μάθεις τή δύσκολη τέχνη τῆς ὑποταγῆς καί τῆς ἀνοχῆς καί μαζί μ' αὐτή καί τήν ταπεινοφροσύνη.

Δέξου τίς παρατηρήσεις πού σοῦ κάνουν χωρίς μουρμούρα. Νά αἰσθάνεσαι εὐγνωμοσύνη, ὅταν σέ ὑποδέχονται μέ σκαιότητα, χωρίς ἐκτίμηση ἤ καί χωρίς νά σοῦ δώσουν προσοχή. Ἀλλά μή δημιουργεῖς ὁ ἴδιος ταπεινωτικές καταστάσεις. Παρουσιάζονται κατά τή διάρκεια τῆς ἡμέρας τόσο ἄφθονα, ὅσα ἔχεις ἀνάγκη! Παρατηροῦμε ἐκεῖνον πού διαρκῶς ὑποκλίνεται καί ἐπιδεικτικά ἐξυπηρετεῖ τούς ἄλλους καί ἴσως νά ποῦμε πόσο ταπεινός εἶναι! Ἀλλά ὁ πραγματικός ταπεινός διαφεύγει τήν προσοχή τοῦ περιβάλλοντός του· ὁ κόσμος δέν τόν παρατηρεῖ (Α΄ Ἰωάν. γ΄ 1). Γιά τόν κόσμο συνήθως εἶναι ἕνα μηδενικό.

Ὅταν ὁ Πέτρος καί ὁ Ἀνδρέας, ὁ Ἰάκωβος καί ὁ Ἰωάννης *«ἀφέντες τά δίκτυα ἠκολούθησαν»* τόν Κύριο (Ματθ. δ΄ 18-22), τί νά εἶπαν οἱ συνάδελφοί τους πού ἔμειναν στήν ἀκτή; Γι' αὐτούς τά δυό ζεύγη τῶν ἀδελφῶν ἐξαφανίστηκαν, χάθηκαν. Μήν εἶσαι ἀναποφάσιστος. Μή φοβᾶσαι νά ἐξαφανιστεῖς ὅπως οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι, καί νά ἀπομακρυνθεῖς ἀπό τήν ἁμαρτωλή καί διεστραμμένη γενιά πού μᾶς περιτριγυρίζει. Τί θέλεις νά κερδίσεις; Τόν κόσμο ἤ τήν ψυχή σου; (Μάρκ. η΄ 35-38). *«Οὐαί ὑμῖν ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσι πάντες οἱ ἄνθρωποι»* (Λουκᾶ στ΄ 26). ■

ΧΡΟΝΙΚΟ

ΕΞΟΔΙΟΥ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ, ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΤΡΑΛΛΕΩΝ ΚΥΡΟΥ ΙΣΙΔΩΡΟΥ

Τήν 14η Μαΐου αἰφνιδίως ἐκοιμήθη ὁ Μακαριστός προηγούμενος Ἐπίσκοπος Τράλλεων κυρός Ἰσίδωρος. Ἡ Ἱερά Μονή μέ τήν εἴδηση τῆς ἐκδημίας τοῦ μακαριστοῦ Προηγουμένου ἔστειλε ἀντιπροσωπεία στήν Ἀθήνα, γιά νά φροντίσει μαζί μέ τούς κατά σάρκα συγγενεῖς τοῦ ἐκλιπόντος τήν μεταφορά του.

Ξημερώματα τῆς 17ης Μαΐου ἔφθασε ἀκτοπλοϊκῶς στήν Πάτμο, ἡ σορός τοῦ κοιμηθέντος, ἡ ὁποία ἐξετέθη σέ προσκύνημα στό καθολικό τῆς Ἱερᾶς Μονῆς. Τό πρωί τῆς ἴδιας ἡμέρας ἐτελέσθη λειτουργία προεξάρχοντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ρόδου κ. Κυρίλλου, ἐκπροσώπου τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου.

Στίς 11 π.μ. ξεκίνησε ἡ Ἐξόδιος Ἀκολουθία, σύμφωνα μέ τό τυπικό τῆς γεραρᾶς Μονῆς. Παρευρισκόμενοι ἐπίσης ἦταν οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολῖτες Ζακύνθου Χρυσόστομος, Σάμου Εὐσέβιος, Καλύμνου Παΐσιος, οἱ Θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι Μαραθῶνος Μελίτων καί Ἁλικαρνασσοῦ Ἐμμανουήλ, ὁ κατά σάρκα ἀνεψιός τοῦ ἐκλιπόντος Ἀρχιμανδρίτης Πλάτων Κρικρής, δεκάδες πνευματικά του τέκνα καί οἱ ἐκ Πάτμου συγγενεῖς του.

Ἡ ταφή του ἔγινε στό Νάρθηκα τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου, κατά τήν ἐπιθυμία πού εἶχε ἐκφράσει ὁ ἐκλιπών τόν Φεβρουάριο κατά τήν τελευταία ἐπίσκεψή του στήν Πάτμο. Ἡ Ἱερά Μονή, ὡς εἶχε ἠθική ὑποχρέωση κάλυψε ἅπαντα τά ἔξοδα τοῦ Ἐξοδίου Ἀκολουθίας καί τίμησε τόν ἐκλιπόντα ὡς ἐν ἐνεργείᾳ Ἡγούμενον.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΡΟΔΟΥ κ. ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΞΟΔΙΟΝ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑΝ ΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΤΡΑΛΛΕΩΝ ΚΥΡΟΥ ΙΣΙΔΩΡΟΥ (17 Μαΐου 2007)

Σεβασμιώτατοι καί Θεοφιλέστατοι
Ἅγιοι Ἀρχερεῖς.
Πανοσιολογιώτατε Καθηγούμενε
καί Πατριαρχικέ Ἔξαρχε Πάτμου κ. Ἀντίπα.
Ὁσιώτατοι Πατέρες τῆς Βασιλικῆς καί
Πατριαρχικῆς ταύτης Μονῆς τοῦ Θεολόγου.
Ἀξότιμοι κ. ἐκπρόσωποι τῶν Ἀρχῶν.
Ἀγαπητοί ἀδελφοί.

Θλιβερόν καθῆκον συνήθροισε πάντας ἡμᾶς σήμερον ὑπό τούς θόλους τοῦ Καθολικοῦ καί ἐν ταῖς αὐλαῖς τῆς παλαιφάτου Μονῆς τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἀποστόλου Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου διά νά προπέμψωμεν εἰς τήν ἀχειροποίητον τῶν πρωτοτόκων Μητρόπολιν, εἰς τά σκηνώματα τῆς ἐπουρανίου Ἱερουσαλήμ, τόν ὅλως αἰφνιδίως τῆς προσκαίρου καί ἐπικήρου ζωῆς ἐκδημήσαντα καί πρός τόν Κύριον τῆς ὄντως ζωῆς μεταστάντα, τόν παιδιόθεν ἐνταῦθα πνευματικῶς ἀναστραφέντα καί μοναστικῶς γυμνασθέντα, τόν δεξιῶς τήν νοητήν ταύτην ὁλκάδα ἐπί μακράν σειράν ἐτῶν οἰακοστροφήσαντα καί τήν ποίμνην τῶν Πατμίων μετά ποιμαντικῆς ἐπιστήμης καθοδηγήσαντα,

ἀοίδιμον Ἐπίσκοπον Τράλλεων κυρόν Ἰσίδωρον. Φέρων δέ τήν ἐντολήν τῆς Μητρός ἡμῶν Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας προΐσταμαι τῆς Ἐξοδίου αὐτοῦ ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ ἡμῶν Πατριάρχου κ. κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ καί τῆς περί Αὐτόν Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου.

Ὁ προκείμενος σήμερον ἄπνους ἐνώπιον ἡμῶν μακαριστός Ἐπίσκοπος Τράλλεων κυρός Ἰσίδωρος διά τῶν περικοσμούντων αὐτόν ἐξόχων προτερημάτων καί χαρισμάτων κατέστησεν ἑαυτόν ἄξιον ἐν πᾶσι τῆς κλήσεως αὐτοῦ. Μαθητεύσας ἐνταῦθα παρά τούς πόδας ἐναρέτων μοναστῶν, μάλιστα δέ τοῦ κατά σάρκα θείου του Θεοφάνους Κρικρῆ, ἀπέβη γνήσιος φορεύς τῶν παραδόσεων τῆς τροφοῦ Μονῆς τοῦ Ἠγαπημένου καί αὐθεντικός ἐκφραστής τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πνεύματος τῶν νήσων μας. Ἠγάπησε μετά πάθους τήν Μονήν τῆς μετανοίας του, ἀνταπεκρίθη ἐν ἀπολύτῳ συνεπείᾳ εἰς τά κελεύσματα αὐτῆς, καί προέστη ἐπί μακρόν αὐτῆς, συντελέσας τά μέγιστα εἰς τήν σύγχρονον ὀργάνωσιν καί προβολήν της. Ἐπί τοῖς λεγομένοις προσάγομεν τεκμήρια τοῖς ἀκούουσι τούς γενομένους ἐπιτυχεῖς ἑορτασμούς ἐπί τῇ χιλιοστῇ καί ἐννεακοσιοστῇ ἐπετείῳ συγγραφῆς τοῦ ἱεροῦ Βιβλίου τῆς Ἀποκαλύψεως καί ἐπί τῇ ἐννεακοσιοστῇ τοιαύτῃ ἀπό τῆς ἱδρύσεως τῆς Μονῆς, ὡς καί τήν διαθήκην αὐτοῦ, τῆς ὁποίας αὐτήκοοι ἐγενόμεθα κατά τόν ἑορτασμόν τῆς μνήμης τοῦ Θεολόγου τῇ 8ῃ Μαΐου τοῦ παρελθόντος ἔτους καί κατά τήν ὁποίαν διαθέτει ὡς εὐγνώμων υἱός τῇ μητρί αὐτῷ Μονῇ τά τιμαλφῆ αὐτοῦ.

Ὁ ἀείμνηστος καθ' ὅλην τήν διάρκειαν τῆς μακρᾶς διακονίας του, ὡς Καθηγούμενος καί Πατριαρχικός Ἔξαρχος Πάτμου, ἐπέδειξε ἀπόλυτον σεβασμόν καί ἀνυπόκριτον ἀφοσίωσιν πρός τήν Μητέρα Ἐκκλησίαν, τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον, ἐργασθείς ὑπέρ τῶν δικαίων καί τῆς προβολῆς τοῦ Θεσμοῦ καί τιμήσας τά πρόσωπα, πάντοτε εὐπειθής εἰς τά κελεύσματα τῆς ἐκκλησιαστικῆς του Ἀρχῆς ἀλλά καί ἀνταποκρινόμενος μετ' αὐταπαρνήσεως εἰς τά κατά καιρούς ἀνατεθέντα αὐτῷ. Διό καί ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία ἐτίμησεν αὐτόν ἀναδείξας αὐτόν εἰς Ἐπίσκοπον τῆς πάλαι ποτέ διαλαμψάσης Ἐπισκοπῆς Τράλλεων, γεγονός μοναδικόν εἰς τήν μακραίωνα ζωήν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς καί τῆς Ἐξαρχίας.

Μεγαλοπρεπής καί ἀρχοντικός εἰς τό παράστημα καί τόν τρόπον, ἁπλοῦς καί καταδεκτικός εἰς τήν συμπεριφοράν, φιλόξενος καί εὐχάριστος εἰς τήν συναναστροφήν, κοινωνικός καί φιλάνθρωπος εἰς τήν διάθεσιν, εὐγενής καί μειλίχιος εἰς τήν ἀντίληψιν τοῦ πλησίον, ἐξετιμήθη ὑπό πάντων, γενόμενος πάντοτε ἀποδέκτης βαθυτάτου σεβασμοῦ καί γνησίας ὑπολήψεως. Τοῦτο δέ ἔκδηλον ἐγένετο, ὡς ἐπληροφορήθημεν κατά τήν ἐν Ἀθήναις γενομένην ἐχθές Ἐξόδιον Ἀκολουθίαν, ἐκδηλοῦται δέ κατά τάς ὥρας ταύτας καί ἐνταῦθα τῇ παρουσίᾳ τῶν Ἀδελφῶν Ἁγίων Ἀρχιερέων, τοῦ κλήρου, τῶν Ἀρχῶν καί τοῦ λαοῦ τῆς νήσου.

Σήμερον ὁ ἀοίδιμος, τό ὑπό τοῦ Κυρίου ταχθέν κοινόν τοῦ βίου χρέος ἐκπληρώσας, τοῦ ὅρου πληρωθέντος, προστίθεται τοῖς πατράσιν αὐτοῦ, ἵνα ἀναπαύσηται ἐκ τῶν κόπων αὐτοῦ κατά τήν ἀποκαλυπτικήν ῥῆσιν. Μετ' ὀλίγον, ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ οἰκοδομηθέντι τοῦ Ὁσίου ὁμωνύμου του Ναῷ, τάφῳ καλυφθήσεται, ὑπνῶν καί ἀναμένων τόν σαλπισμόν τῆς Δευτέρας τοῦ Δεσπότου παρουσίας καί τήν δωρεάν τῆς κοινῆς τῶν ἀνθρώπων ἀνάστασεως.

Ἀνταποκρινόμενος εἰς τήν δοθεῖσάν μοι σεπτήν Πατριαρχικήν ἐντολήν μεταφέρω τάς ἐκ καρδίας συλλυπητηρίους προσρήσεις τοῦ Πατριάρχου μας πρός τόν Καθηγούμενον καί τήν Ἀδελφότητα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, πρός τούς συγγενεῖς καί τά πνευματικά τέκνα τοῦ μεταστάντος, ὡς καί τήν εὐχήν καί προσευχήν τῆς Παναγιότητός Του ὑπὲρ ἀναπαύσεως αὐτοῦ ἐν χώρᾳ ζώντων, ἐν τοῖς σκηνώμασι τῶν Ἁγίων καί τῶν Δικαίων.

Τοῦ ἀοιδίμου Ἐπισκόπου Τράλλεων κυροῦ Ἰσιδώρου εἴη αἰωνία ἡ μνήμη.

Ἡ προσευχή μας ὑπέρ αὐτοῦ διηνεκής, ὅπως ὁ Κύριος δώσῃ αὐτῷ «φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὅ ἐστιν ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ Θεοῦ» κατά τόν λόγον τοῦ Πνεύματος πρός τάς ἐκκλησίας. ■

ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΤΟΥ ΠΑΝΟΣΙΟΛΩΓΙΩΤΑΤΟΥ ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΠΑΤΜΟΥ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ κ. ΑΝΤΙΠΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΞΟΔΙΟΝ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑΝ ΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΤΡΑΛΛΕΩΝ ΚΥΡΟΥ ΙΣΙΔΩΡΟΥ

Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Τράλλεων κυρός Ἰσίδωρος, ὁ καί Προηγούμενος τῆς παλαιφάτου ταύτης Μονῆς ὁ μεγαλοπρεπής κεκοίμηται.

Ὁ Θεός θάνατον οὐκ ἐποίησεν, οὐδέ τέρπεται ἐπ' ἀπωλείᾳ ζώντων. Ἔκτισε γάρ εἰς τό εἶναι τά πάντα καί σωτήριαι αἱ γενέσεις τοῦ κόσμου καί οὐκ ἔστιν ἐν αὐταῖς φάρμακον ὀλέθρου, οὐδέ Ἅδου βασίλειον ἐπί τῆς γῆς. (Σοφ. Σολομῶντος). Ὁ Θεός, ὅπως τονίζει καί ὁ Μέγας Βασίλειος, ἐπιβεβαιώνει τά τῆς Σοφίας Σολομῶντος γραφέντα, ὅτι ὁ θάνατος εἶναι ξένος πρός τόν ἄνθρωπον.

Μεγαλώνοντας εἰς τό Ἀναστάσιμον περιβάλλον τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Νήσου, ὁ τότε νεαρός Κωνσταντῖνος Κρικρῆς τοῦ Σταύρου καί τῆς Ἑλένης, γεννηθείς τό σωτήριον ἔτος 1938, ἐθέλχθη ὑπό τοῦ εἰπόντος τό *«Ἐγώ εἰμι ἡ ζωή»* καί εἰς ἡλικίαν 18 ἐτῶν προσέρχεται ὡς δόκιμος μοναχός εἰς τήν Γεραράν ἡμῶν Μονήν τήν 27ην Ἀπριλίου τοῦ 1956, ἐκ παραλλήλου δέ σπουδάζει εἰς τήν Πατμιάδα. Τήν 14ην μηνός Ἀπριλίου τοῦ ἑπομένου ἔτους κείρεται μοναχός μετονομαζόμενος Γερμανός ὑπό τοῦ Καθηγουμένου Πάτμου κυροῦ Μελετίου, ὁ ὁποῖος ἦτο καί Γέροντάς του. Τήν 29ην Νοεμβρίου τοῦ 1959 χειροτονεῖται Διάκονος καί Πρεσβύτερος τήν 1ην Ὀκτωβρίου τοῦ 1962 ὑπό τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Λέρου, Καλύμνου καί Ἀστυπαλαίας κ. Ἰσιδώρου, ὁ ὁποῖος τόν μετονομάζει σέ Ἰσίδωρον. Ἀνήσυχον πνεῦμα, δημιουργικόν, εὔστροφος ὤν, διακονεῖ μέ ἰδιαίτερον μεράκι εἰς τά ἀνατεθέντα αὐτῷ διακονήματα ὡς Διάκονος, Ἐφημέριος, λογιστής, Βιβλιοφύλαξ, Σκευοφύλαξ. Ἐκ παραλλήλου τό 1962 ἀποστέλλεται ἐκ τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μονῆς εἰς τό τότε περίφημον Κέντρον Συντηρήσεως Χειρογράφων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κρυπτοφέρρης εἰς τήν Γκρόττα Φερράτα Ἰταλίας, ὅπου καί ἐξειδικεύεται εἰς τήν συντήρησιν χειρογράφων. Αὐτή ἡ ἐπάφη τόν βοήθησε κατόπιν νά συνεισφέρῃ τά μέγιστα εἰς τήν ὀργάνωσιν καί τακτοποίησιν τῆς Βιβλιοθήκης, τοῦ Μουσείου, τοῦ Μικροῦ Σκευοφυλακίου, τῆς ὀργανώσεως τῆς γραμματείας καί τῆς μεθοδικῆς τακτικῆς εἰς τούς διαφόρους τομεῖς. Ἡ ἐν γένει διακονία του ὡδήγησε μέ τήν Χάριν τοῦ Θεοῦ τήν Ἱεράν Ἀδελφότητα τήν 16ην Αὐγούστου τοῦ 1975 εἰς τήν ἐκλογήν του ὡς Καθηγουμένου καί Πατριαρχικοῦ Ἐξάρχου Πάτμου. Παρατηρεῖται τότε μία ἐμφανῶς σημαντική βελτίωσις εἰς τό Ἡγουμενεῖον, τό ὁποῖον ἀνακαινίζεται καί μέχρι σήμερον τυγχάνει ἕνα ἀληθινόν Βυζαντινόν κόσμημα. Τό μικρόν Σκευοφυλάκιον τοῦ Καθολικοῦ καί πολλά κελλιά ἀνακαινίζονται. Τά ἐργαστήρια συντηρήσεως εἰκόνων καί χειρογράφων ἐδημιουργήθησαν πρωτοβουλίᾳ καί μερίμνῃ αὐτοῦ, ὑπό ἀφοσιωμένων Πατέρων συνεπικουρουμένου. Ἡ πρώτη Ἡγουμενεία αὐτοῦ ἀπό τό 1975 ἕως τήν 6ην Αὐγούστου 1981 ἦτο μία διαρκής διακονία ἀναδιοργανώσεως καί διευθετήσεως τῶν ἐξωτερικῶν θεμάτων τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μονῆς. Παραλλήλως, ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία τοῦ ἀναθέτει τήν διοργάνωσιν πολλῶν καί σημαντικῶν ἐργασιῶν. Μέ ἰδιαιτέραν ἱκανότητα ἐργάζεται καί φέρει εἰς πέρας ἐπιτυχῶς τάς ἀνατεθείσας αὐτῷ ἀποστολάς. Μέ τήν ἀπροσδόκητον ἀπώλειαν τοῦ τότε Καθηγουμένου Πάτμου κ. Θεοδωρήτου ἐν ἔτει 1986 ἡ ἀδελφότητα, ἐν ὄψει καί τῶν ἐπικειμένων διά τά 900 ἔτη ἀπό τῆς ἱδρύσεως τῆς Ἱερᾶς Μονῆς ἑορτασμῶν καί τῆς 1900ετηρίδος ἀπό τῆς συγγραφῆς τοῦ βιβλίου τῆς Ἀποκαλύψεως, ἅπαντες ἔστρεψαν τά βλέμματά εἰς τόν τότε Προηγούμενον π. Ἰσίδωρον. Ἔτσι λοιπόν ἀναδεικνύεται διά δευτέραν φοράν Καθηγούμενος καί Πατριαρχικός Ἔξαρχος Πάτμου ἀπό τήν 10ην Ἀπριλίου 1986 ἕως τήν 15ην Αὐγούστου 1997, ὅτε καί διά λόγους ὑγείας παρῃτήθη. Ἡ πεῖρα, ὁ ζῆλος καί ἡ ἱκανότητά του συνήργησαν εἰς τόν ἑορτασμόν τοῦ Ἰωβηλαίου τῆς Ἱ. Μονῆς μέ μεγάλην ἐπιτυ-

χίαν καί ἀπήχησιν εἰς τόν ἑλλαδικόν, τόν διορθόδοξον καί τόν εὐρωπαϊκόν χῶρον. Ἀκόμη ἀντηχεῖ ἡ προσφώνησίς του εἰς τήν Α.Θ.Π. τόν Οἰκουμενικόν Πατριάρχην κ.κ. Δημήτριον τόν Α′: *«Σκιρτῶν ἐρρίγησεν ὁ Αἰγαῖος Πόντος, δεχθείς ἐπί τῶν νώτων αὐτοῦ τήν θωπείαν τῆς ἀπό Βοσπόρου ἐκχυθείσης αὔρας, φερούσης αὐτῷ αἴσια ἀπό Εὐξείνου ἀκούσματα.*

Μύρα ἐαρινά, ἐν μέσῳ φθινοπώρου, τερπνῶς μιγνύμενα μετά λιβανωτοῦ καπνῶν, τόν ἀέρα ἐπλήρωσαν.

Γλυκύφθογγοι κώδωνες καί ἡδύλαλα σήματρα γηθοσύνως ἤχησαν ἀπό τῆς ἀκρωρείας ταύτης εἰς δοξαστήριον αἶνον καί ἀπόδοσιν εὐχῆς καλοῦντα».

Μετά τήν ἐπιτυχῆ του διακονίαν ἡ Μητέρα Ἐκκλησία τήν 21ην Δεκεμβρίου 1989 τόν ἐξέλεξεν Ἐπίσκοπον τῆς πάλαι ποτέ διαλαμψάσης Ἐπισκοπῆς Τράλλεων, ἡ ὁποία ὑπήγετο εἰς τόν Μητροπολίτην Ἐφέσου. Ἐπινεύσει δέ Πατριαρχικῇ ἐχειροτονήθη εἰς τόν Πάνσεπτον Πατριαρχικόν Ναόν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τήν 7ην Ἰανουαρίου τοῦ 1990 ὑπό τοῦ λογίου Ἱεράρχου τοῦ θρόνου, Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Πέργης κ. Εὐαγγέλου.

Κατά τήν δευτέραν Ἡγουμενείαν του ἠγωνίσθη καί ὠργάνωσε τόν δεύτερον μεγάλον ἑορτασμόν τῶν 1900 ἐτῶν ἀπό τῆς συγγραφῆς τῆς Ἱερᾶς Ἀποκαλύψεως. Ἡ ἔλευσις τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, τῶν Προκαθημένων τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καθώς ἐπίσης καί τῶν πολιτικῶν καί πολιτειακῶν ἀρχῶν μέ ἐπικεφαλῆς τόν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας κ. Κωνσταντῖνον Στεφανόπουλον καί τόν μακαριστόν Πρωθυπουργόν Ἀνδρέαν Παπανδρέου, ἦτο γεγονός μείζονος σημασίας διά τήν Ἐκκλησιαστικήν καί τήν ἐν γένει ἱστορίαν τοῦ τόπου. Ἀποκορύφωσις τοῦ ἑορτασμοῦ ὑπῆρξεν ἡ τελεσθεῖσα εἰς τό Ἱερόν Σπήλαιον τῆς Ἀποκαλύψεως Θεία Λειτουργία καί ἡ σύγκλησις τῶν Προκαθημένων τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν εἰς τήν περίπυστον Βιβλιοθήκην. Δυνάμεθα συνοπτικῶς νά ὁρίσωμεν τό λίαν σπουδαῖον καί μακροσκελές ἔργον του ὡς ἑξῆς:

Πρός τήν Μητέρα Ἐκκλησίαν.

- παροχήν ἰατρικῆς περιθάλψεως καί ἀσφαλίσεως τῶν Πατέρων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς.
- τήν ἐπεξήγησιν καί νομοκανονικήν διασάφησιν τοῦ θεσμοῦ τῆς Πατριαρχικῆς Ἐξαρχίας καί τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἐξάρχου.
- τήν δημιουργίαν ἐνοριῶν.
- τήν ἁγιοκατάταξιν τοῦ Ἁγίου Μακαρίου τοῦ Καλογερᾶ.
- τήν ἵδρυσιν Ἡσυχαστηρίων καί Καθισμάτων.
- τήν ἐν Πάτμῳ ἐπαναφοράν τοῦ Κοινοβιακοῦ συστήματος.
- τήν προβολήν τοῦ ἔργου, τῆς ἀποστολῆς καί τῆς σημασίας τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μέσῳ ἐπιφανῶν προσώπων τῆς δημοσίου ζωῆς.
- τήν διά τῆς ἐπιδεικνυομένης ἐλευθερίας καί ἀνωτερότητός του ἀρωγήν πρός τόν Πατμιακόν Μοναχισμόν.
- τόν ἀγῶνα του διά τήν ἐπάνδρωσιν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς.
- τήν βοήθειαν πρός τήν ἐξωτερικήν ἱεραποστολήν. Χρήζει ἰδιαιτέρας μνείας ἡ συνδρομή εἰς τό ἔργον τοῦ νῦν Μητροπολίτου Ν. Ζηλανδίας κ. Ἀμφιλοχίου.
- τήν ἐξασφάλισιν τῶν δικαιωμάτων καί ἀπόκτησιν ὑπό τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μονῆς τοῦ Ἱ. Μετοχίου Ἁγίου Γεωργίου Μορτεροῦ, κατόπιν ἀποφάσεως τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Συνέβαλε εἰς τήν τόνωσιν τῆς λειτουργικῆς παραδόσεως μέ τό ἄψογον τυπικόν καί τό εὐπρόσωπον τοῦ παραστήματός του. Ἦτο σχεδόν ἀλάνθαστος εἰς τάς ἐκφωνήσεις, τάς εὐχάς καί τάς ἐν γένει λειτουργικάς ἀπαιτήσεις, ἡ δέ παρουσία του ἦτο μεγαλοπρεπής. Εἶχε παράστημα καί τρόπους ἀρχοντικούς, ἦτο εὐγενής, φιλόξενος καί πονόψυχος. Ρέκτης Ἱεράρχης τοῦ ὡραίου καί τοῦ κάλλους. Εἰσήγαγε εἰς τόν μοναχικόν βίον τήν πλειονότητα τῶν ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ καί Ἐξαρχίᾳ νεωτέρων μοναζόντων.

Εἴμεθα εὐγνώμονες διά τήν ὑπ' αὐτοῦ ἀβιάστως προσφερθεῖσαν πνευματικήν ὠφέλειαν καί πολιτιστικήν ἀγωγήν. Διά πάντα τά ἀνεπιτηδεύτως προσεφερθέντα εἰς ἡμᾶς, μακαριστέ Γέροντα Προηγούμενε Ἅγιε Τράλλεων κυρέ Ἰσίδωρε, σέ εὐχαριστοῦμε.

Ἡ μνήμη σου θά παραμένῃ χαραγμένη εἰς τάς καρδίας μας, μνημονευόμενος αἰωνίως εἰς τοῦτο τό Ἡγιασμένον Καθολικόν, τό ὁποῖον διηκόνησες καί εὐλόγησες. ■

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ

ΧΡΟΝΙΚΑ – ΕΙΔΗΣΕΙΣ

τοῦ κ. Ἐλευθερίου Χρυσοχόου, Γραμματέως τοῦ Γραφείου ἐκπροσωπήσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στήν Ἀθήνα

▶ Μέ λαμπρότητα, ἐκκλησιαστική τάξη καί μέ τή συμμετοχή πλήθους πιστῶν ἀπό ὅλο τόν κόσμο ἑορτάσθηκε εἰς τά Πατριαρχεῖα ἡ Λαμπροφόρος Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου μας. Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος προέστη τῆς τελετῆς τῆς Ἀναστάσεως εἰς τόν αὐλόγυρο τῶν Πατριαρχείων, ἀπό ὅπου καί ἀπηύθυνε ἑόρτιον Μήνυμα πρός ὅλον τόν κόσμον καί προεξῆρχε τῆς καθιερωμένης Πατριαρχικῆς καί Συνοδικῆς Θ. Λειτουργίας. Τήν Πατριαρχική Ἀπόδειξη ἐπί τῷ Ἁγίῳ Πάσχᾳ ἀνέγνωσε ἀπ' ἄμβωνος ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Ἐλπιδοφόρος, Ἀρχιγραμματεύς τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου. Τό πρωί τελέσθηκε, προεξάρχοντος τοῦ Πατριάρχου, ὁ Ἑσπερινός τῆς Ἀγάπης, κατά τόν ὁποῖο τό εὐαγγελικό ἀνάγνωσμα διαβάσθηκε ἐκτός τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καί εἰς τά Τουρκικά, Λατινικά, Ἀραβικά, Βουλγαρικά, Σλαβονικά, Ρουμανικά, Ἀρμενικά, Γαλλικά, Ἀγγλικά, Γερμανικά καί σέ ἡρωικό ἑξάμετρο. Στό τέλος τῆς ἀκολουθίας ὁ Πατριάρχης μοίρασε εἰς τούς πιστούς τά πασχαλινά αὐγά.

▶ Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ ἑορτασμοῦ τῶν ὀγδοηκοστῶν γενεθλίων τοῦ Πάπα Ρώμης Βενεδίκτου τοῦ ΙΣΤ΄ μετέβη εἰς Ρώμη, ἀπό 14 ἕως 17 Ἀπριλίου, ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Περγάμου κ. Ἰωάννης, Συμπρόεδρος τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς ἐπί τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν Ὀρθοδόξου καί Ρωμαιοκαθολικῆς. Κατά τήν παραμονή του εἰς τό Βατικανό ὁ Σεβασμιώτατος Πατριαρχικός ἐκπρόσωπος μετεῖχε στίς προγραμματισμένες ἑορταστικές ἐκδηλώσεις, εἶχε κατ' ἰδίαν συνάντηση μέ τόν Πάπα, εἰς τόν ὁποῖον ἐκόμισε τό Μήνυμα τοῦ Πατριάρχου καί τοῦ προσέφερε τό Πατριαρχικό δῶρο, συναντήθηκε μέ τόν συμπρόεδρο, ἀπό Ρ/καθολικῆς πλευρᾶς, καρδινάλιο Kasper καί ἔδωσε συνέντευξη Τύπου διά τήν πορεία τοῦ θεολογικοῦ Διαλόγου μεταξύ Ὀρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν.

▶ Τελέσθηκε καί ἐφέτος, τήν Κυριακή τῶν Μυροφόρων (22 Ἀπριλίου), ἡ καθιερωμένη Πατριαρχική καί Συνοδική Θ. Λειτουργία εἰς τήν Ἱερά Μονή τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Βαλουκλῆ, προεξάρχοντος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Τόν θεῖον λόγον ἐκήρυξε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Φιλαδελφείας κ. Μελίτων. Εἰς τό τέλος τῆς Λειτουργίας ὁ Πατριάρχης ἀνέγνωσε τά καθιερωμένα δύο τρισάγια, τό πρῶτον ἐντός τοῦ περιβόλου τῆς Μονῆς, εἰς τούς τάφους τῶν Πατριαρχῶν, ἱεραρχῶν καί μεγάλων εὐεργετῶν καί τό δευτέρον εἰς τό ἐκτός τῆς Μονῆς Κοιμητήριον ὑπέρ ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν «τῶν ἀειμνήστων πατέρων καί ἀδελφῶν ἡμῶν, ὧν τά ὀνόματα Κύριος γινώσκει».

▶ Μέ λαμπρότητα ἑορτάστηκε ἡ μνήμη τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου εἰς τά Πατριαρχεῖα, ἡμέρα κατά τήν ὁποίαν ἑορτάζει ὁ Πάνσεπτος Πατριαρχικός Ναός. Ἐτελέσθη ἡ καθιερωμένη τρισαρχιερατική Θ. Λειτουργία προεξάρχοντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Αὐστρίας κ. Μιχαήλ, συλλειτουργούντων τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Φιλαδελφείας κ. Μελίτωνος καί πρώην Νέας Ζηλανδίας κ. Ἰωσήφ, τοῦ Πατριάρχου συμπροσευχομένου ἀπό τοῦ Ἱεροῦ Βήματος.

▶ Τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον ἐπεσκέφθη τήν 26ην Ἀπριλίου ὁ Ὑπουργός Ἀγροτικῆς Ἀνάπτυξης καί Τροφίμων κ. Εὐάγγελος Μπασιάκος. Κατά τήν ἐπίσκεψίν του ἐπέδωσε τιμητική πλακέτα εἰς τόν Οἰκουμενικόν Πατριάρχην κ.κ. Βαρθολομαῖον εἰς ἔνδειξιν παγκοσμίου ἀναγνωρίσεως τῆς δράσεως καί τῶν ἀγώνων του ὑπέρ τῆς διασώσεως καί προστασίας τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος.

▶ Ἡ Ἁγία καί Ἱερά Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου κατά τήν συνεδρίασίν της τήν 30ην Ἀπριλίου ἀποδέχθηκε τήν, διά λόγους ὑγείας, παραίτησιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἱσπανίας καί Πορτογαλίας κ. Ἐπι-

φανίου καί τόν μετέθεσε εἰς τήν Ἱεράν Μητρόπολιν Βρυούλων. Εἰς τήν συνέχειαν ἐξέλεξε ὡς νέον Μητροπολίτην Ἱσπανίας καί Πορτογαλίας τόν Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτην κ. Πολύκαρπο Σταυρόπουλο, Πρωτοσύγκελο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἰταλίας καί Μελίτης. Ἡ χειροτονία τοῦ νέου Μητροπολίτου πραγματοποιήθηκε ἀπό τόν Οἰκουμενικόν Πατριάρχην κ.κ. Βαρθολομαῖον κατά τήν Πατριαρχικήν καί Συνοδικήν Θείαν Λειτουργίαν τῆς Κυριακῆς τῆς Σαμαρείτιδος, τήν 6ην Μαΐου, εἰς τόν πάνσεπτον Πατριαρχικόν Ναόν. Διά τό χαρμόσυνο αὐτό γεγονός ἔφθασαν εἰς τό Φανάρι ἀρχιερεῖς, κληρικοί καί λαϊκοί ἀπό τήν Ἑλλάδα καί τό ἐξωτερικό.

▶ Τό Σαββατοκύριακο 5-6 Μαΐου πραγματοποιήθηκε τό ἐτήσιο προσκύνημα εἰς τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο τῶν ὀφφικιάλων τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας - μελῶν τῆς Ἀδελφότητος «Παναγία ἡ Παμμακάριστος», ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἑορτῆς τῶν Ἁγίων Ἀρχιεπισκόπων καί Πατριαρχῶν Κ/πόλεως. Ὁ Πατριάρχης ἐχειροθέτησε εἰς τό ὀφφίκιον τοῦ Ἄρχοντος Πρωτονοταρίου τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας τόν κ. Νικόλαον Τερζῆν, Καθηγητήν τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Ἀκολούθησε δεξίωσις εἰς τήν Αἴθουσαν τοῦ Θρόνου κατά τήν ὁποία ὁμίλησε ὁ Ἐντιμολ. κ. Ἰωάννης Ν. Παπαμιχαλάκης, Ἄρχων Μ. Ὑπομνηματογράφος, Πρόεδρος τῆς Ἀδελφότητος, ἐκθέσας τά πεπραγμένα αὐτῆς.

▶ Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος ἐπισκέφθηκε, ἀπό 22 ἕως 24 Μαΐου, τήν γενέτειράν του νῆσον Ἴμβρον.

▶ Τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαῖο ἐπισκέφθηκε τήν 30ήν Μαΐου ὁ Μακ. Πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ. Θεόφιλος ὁ Γ΄, συνοδευόμενος ἀπό ἀρχιερεῖς καί κληρικούς τῆς Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας. Οἱ δύο Προκαθήμενοι συσκέφθηκαν διά τά ἐκκλησιαστικά ζητήματα πού πρόσφατα ἀνέκυψαν εἰς τό Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων.

▶ Μέ τήν συμμετοχήν πλήθους κόσμου, κληρικῶν καί λαϊκῶν, ἑορτάσθηκαν, τήν 11ην Ἰουνίου, τά σεπτά ὀνομαστήρια τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου. Ὁ Πατριάρχης ἐχοροστάτησε εἰς τόν Ἑσπερινόν καί τήν Θ. Λειτουργίαν τῆς ἑορτῆς σέ συγχοροστασία μέ ἄλλους ἀρχιερεῖς. Μετά τό πέρας τῆς Θ. Λειτουργίας τόν ἑορτάζοντα σεπτό Προκαθήμενο προσεφώνησε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πέργης κ. Εὐάγγελος, ἀντιφώνησε ὁ Πατριάρχης καί ἀκολούθησε δεξίωσις εἰς τήν Αἴθουσαν τοῦ Θρόνου. Εἰς τήν συνέχεια ὁ Πατριάρχης δέχθηκε εἰς τό Γραφεῖον του τήν σεβασμία Ἱεραρχία τοῦ Θρόνου καί τούς κληρικούς καί λαϊκούς ὑπαλλήλους τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς, οἱ ὁποῖοι ὑπέβαλαν τά ἑόρτια σέβη τους.

▶ Τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον ἐπισκέφθηκε, τήν Τρίτη 12η Ἰουνίου, ὁ πρώην Ἀντιπρόεδρος τῶν Η.Π.Α. κ. Al Gore, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἡμερίδος πού ὀργανώθηκε εἰς τήν Πόλιν διά τήν συμπληρώσιν 30 ἐτῶν ἀπό τῆς ἱδρύσεως τοῦ Παγκοσμίου Ταμείου διά τήν φύσιν («WWF»), εἰς τήν ὁποία ὁ πρώην Ἀντιπρόεδρος ἦταν ὁμιλητής. Κατά τήν συνάντησίν του μέ τόν Πατριάρχην συνεζήτησαν διά ἐπίκαιρα θέματα καί διά τάς οἰκολογικάς πρωτοβουλίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἀκολούθησε συνέντευξις τοῦ κ. Gore πρός τά Μέσα Ἐνημερώσεως, κατά τήν ὁποίαν ἐξῆρε τήν σημασίαν καί τόν ρόλον τοῦ θεσμοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐν γένει, καθώς καί τήν συμβολήν τοῦ Πατριάρχου εἰς τάς προσπαθείας διά τήν προστασίαν τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος.

▶ Τήν 14ην Ἰουνίου ὁ Πατριάρχης μετέβη εἰς τήν νῆσον Ἀντιγόνη καί ἐχοροστάτησε εἰς τήν Θείαν Λειτουργίαν πού τελέσθηκε εἰς τόν Ἱερόν Ναόν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἀποπερατώσεως τῶν ἀνακαινιστικῶν ἔργων πού τελέσθηκαν εἰς τόν Ναόν. Τήν συγκεκριμένη ἡμέρα ἑορτάζεται ἡ μνήμη τοῦ Ἁγίου Μεθοδίου τοῦ Ὁμολογητοῦ, Ἀρχιεπισκόπου Κ/πόλεως, τοῦ ὁποίου ἡ φυλακή εὑρίσκεται εἰς τό ἀριστερό κλίτος τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ.

▶ Τήν Ἀθήνα ἐπισκέφθηκε, τήν 16ην Ἰουνίου, αὐθημερόν ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος προκειμένου νά ἐπισκεφθῇ τόν νοσηλευόμενον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλον. Ὁ Παναγιώτατος ἐπισκέφθηκε τόν Μακαριώτατο, στήν ἐντατική μονάδα τοῦ Ἀρεταίειου Νοσοκομείου, μέ τόν ὁποῖον εἶχε ἐγκάρδια συνομιλία καί κατ' ἰδίαν συνάντηση γιά μισή ὥρα, ἐνῶ ἐνημερώθηκε ἀπό τούς θεράποντας ἰατρούς διά τήν πορείαν τῆς ὑγείας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. Ἐξερχόμενος τοῦ Νοσοκομείου ὁ Πατριάρχης ὁμίλησε εἰς τά Μέσα Γενικῆς Ἐπικοινωνίας.

▶ Τήν 16ην Ἰουνίου πραγματοποιήθηκε εἰς τήν Μαδρίτη ἡ ἐνθρόνισις τοῦ νέου Μητροπολίτου Ἱσπανίας καί Πορτογαλίας κ. Πολυκάρπου. Τήν Μητέρα Ἐκκλησία καί τόν Προκαθήμενον Αὐτῆς ἐκπροσώπησε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Αὐστρίας κ. Μιχαήλ.

▶ Ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ, εἰς τάς 23 Ἰουνίου, ὁ πρῶτος τῇ τάξει Ἱεράρχης τῆς Μητρός Ἐκκλησίας Μητροπολίτης Γέρων Ἡρακλείας κυρός Φώτιος. Ἡ ἐξόδιος ἀκολουθία τοῦ σοφοῦ καί πράου Μητροπολίτου τελέσθηκε στίς 27 Ἰουνίου εἰς τόν Πάνσεπτον Πατριαρχικόν Ναόν, προεξάρχοντος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου. Ἡ ταφή τοῦ ἀειμνήστου ἱεράρχου πραγματοποιήθηκε εἰς τό Κοιμητήριον τῆς Χαλκηδόνος. ■

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ – ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Μακαριότης, ὁ Πάπας καί Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. κ. Θεόδωρος ἐπισκέφτηκε ἰδιωτικῶς τήν Ρόδο ἀπό 4ης μέχρι 6ης Μαΐου.

Τόν Μακαριώτατο, συνοδευόμενο ἀπό τόν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Ἀξώμης κ. Πέτρο καί τόν Ἀρχιμ. Σάββα Χειμωνέττο ὑποδέχθηκε στόν Ἀερολιμένα Ρόδου, τό πρωΐ τῆς Παρασκευῆς 4 Μαΐου, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας καί τόν συνόδευσε σέ ξενοδοχεῖο τῆς πόλεως, ὅπου καί κατέλυσε μέ τήν συνοδεία του. Τό βράδυ παρετέθη πρός τιμήν τοῦ Μακαριωτάτου δεῖπνον στό Ἐπισκοπεῖο, στό ὁποῖο παρεκάθισαν ἐκπρόσωποι τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν.

Τήν Κυριακή 6 Μαΐου ὁ Μακαριώτατος ἐκκλησιάστηκε στόν ἱερό Ναό Ἁγίας Εἰρήνης τοῦ Κέντρου Παιδικῆς Μερίμνης Θηλέων Ρόδου καί ὡμίλησε πρός τό ἐκκλησίασμα. Κατόπιν μετέβη στήν Μαλώνα, χωριό καταγωγῆς τοῦ μακαριστοῦ Ἐπισκόπου Μαδαγασκάρης κυροῦ Νεκταρίου, ὅπου ἐτέλεσε Τρισάγιο ὑπέρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς του, παρουσίᾳ τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν καί πλήθους κόσμου. Στήν συγκινητική ὁμιλία του ἐτόνισε τήν προσωπικότητα τοῦ ἐκλιπόντος Ἱεράρχου. Μετά τό παρατεθέν γεῦμα πρός τιμήν του ἀπό τόν Δήμαρχο Ἀρχαγγέλου ἀνεχώρησε γιά τήν Ἀθήνα.

Ἡ παρουσία τοῦ Μακαριωτάτου στή Ρόδο ἀπετέλεσε αἰτία χαρᾶς γιά τό πλήρωμα τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας, ἰδιαιτέρως δέ γιά τούς κατοίκους τῆς Μαλώνας.

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΙΕΡΩΝ ΝΑΩΝ

Τήν Δευτέρα 14 Μαΐου ὁ Σεβασμιώτατος ἐτέλεσε τά Ἐγκαίνια τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἱερομάρτυρος Θεράποντος, τῆς Ἐνορίας Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Κοσκινοῦ. Ὁ Ναός κτίστηκε καί ἐξοπλίστηκε ἀπό τόν ἱεροψάλτη καί ἐπί χρόνια συνεργάτη τῆς Ἐνορίας κ. Νικόλαο Σκουμιό.

Ἐπίσης τήν 30 Ἰουνίου ἐτέλεσε τά Ἐγκαίνια τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ τῶν Ἁγίων Δώδεκα Ἀποστόλων τῆς Ἐνορίας Ἁγίου Νεκταρίου Φαληρακίου. Ὁ Ναός οἰκοδομήθηκε μέ πρωτοβουλία τοῦ ἀειμνήστου Πρωτοπρεσβυτέρου Βαγιανοῦ Κακιοῦ, στόν λιμενοβραχίονα τῆς μαρίνας Φαληρακίου, μέ δαπάνη τῆς οἰκογενείας τοῦ κ. Στέργου Νικολοῦ.

Ὁ Σεβασμιώτατος στίς προσφωνήσεις του εὐχαρίστησε καί συνεχάρη τούς εὐσεβεῖς κτίτορες για τήν εὐγενῆ προσφορά τους πρός τήν Ἐκκλησία, ἐξῆρε τό ἐκκλησιαστικό ἦθος τους, διότι παρεχώρησαν τούς ἀνεγερθέντας Ναούς στήν Ἐνορία τους, καί ἐτόνισε ὅτι εἶναι εὐοίωνο γιά τό μέλλον τοῦ τόπου μας τό γε-

γονός τῆς ἀνεγέρσεως νέων ἱερῶν Ναῶν καί μάλιστα σέ μιά ἐποχή ἀμφισβητήσεως τῆς πίστεως καί τῶν παραδόσεων τοῦ Γένους μας.

ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΕΣ ΝΕΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ

Μέ τήν χάρη τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ ἡ ἱερατική οἰκογένεια τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας ἀπέκτησε δύο νέα μέλη.

Ὁ πρῶτος εἶναι ὁ π. Ἰάκωβος Λεντάκης, ὁ ὁποῖος χειροτονήθηκε Διάκονος τήν Κυριακή 22 Ἀπριλίου στόν ἱερό ἐνοριακό Ναό Ἁγίου Γεωργίου Κάτω τῆς πόλεως καὶ Πρεσβύτερος τήν Τετάρτη 25 Ἀπριλίου στό Καθολικό τῆς ἱερᾶς Μονῆς Ὑψενῆς.

Ὁ δεύτερος εἶναι ὁ π. Εὐθύμιος Γιαννακλῆς. Ἡ Χειροτονία του εἰς Διάκονον τελέστηκε τό Σάββατο 5 Μαΐου στόν ἱερό Ναό Ἁγίας Μεγαλομάρτυρος Εἰρήνης τοῦ Κέντρου Παιδικῆς Μερίμνης Θηλέων Ρόδου.

Ὁ Σεβασμιώτατος στίς προσφωνήσεις του ἀναφέρθηκε ἐκτενῶς στό ἦθος καί τό ἔργο τοῦ Ἱερέως καί εὐχήθηκε στούς νέους κληρικούς νά ἀναδειχθοῦν ἄξιοι λειτουργοί τοῦ ἁγίου Θυσιαστηρίου.

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΣΤΗΝ ΡΟΔΟ ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Κατόπιν προσκλήσεως τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ, πραγματοποιήθηκε στή Ρόδο μεταξύ 25 Μαΐου καί 2 Ἰουνίου ἡ ἄτυπος προπαρασκευαστική Συνάντησις τῶν ἐκπροσώπων Πατριαρχείων καί Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ἐν ὄψει τῆς Γ΄ Εὐρωπαϊκῆς Οἰκουμενικῆς συνελεύσεως, ἡ ὁποία διοργανώνεται ἀπό τό Συμβούλιο Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν (ΚΕΚ) καί τό Συμβούλιο τῶν Ἐπισκοπικῶν Συνόδων τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας στήν Εὐρώπη, στήν πόλη τοῦ Σιμπίου τῆς Ρουμανίας, 4-9 Σεπτεμβρίου 2007, καί ἡ ὁποία ἔχει ὡς γενικό θέμα: *«Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσι. Ἐλπίς διά ἀνανέωσιν καί ἑνότης εἰς τήν Εὐρώπη»*. Τῶν ἐργασιῶν προήδρευσε ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σασίμων κ. Γεννάδιος.

Σκοπός τῆς Συναντήσεως ἦταν ἡ κατάλληλος ἐνημέρωση καί ἡ ἔγκαιρος προετοιμασία τῶν Ὀρθοδόξων ἐκπροσώπων γιά τήν Γ΄ Εὐρωπαϊκή Οἰκουμενική Συνέλευση, ὅπως ἐπίσης ἡ μελέτη καί ἀνάλυση τοῦ γενικοῦ θέματος τῆς Συνελεύσεως. ■

ΕΚΔΗΜΙΑ ΙΕΡΕΩΣ

Τό Σάββατο 19 Μαΐου ἐξεδήμησε πρός Κύριον ὁ Ἱερεύς Ἠλίας Σκαρπέτης. Ὁ μακαριστός γεννήθηκε στήν Πάτμο τό ἔτος 1924. Σέ νεαρή ἡλικία ἦλθε στήν Ρόδο καί ἐγκαταστάθηκε στό χωριό Φάνες, ὅπου ὑπηρέτησε τήν Ἐκκλησία ὡς ἱεροψάλτης. Ὡς ἱεροψάλτης ὑπηρέτησε ἐπί 15 χρόνια στήν Ἐνορία Ἁγίου Νικολάου Χάλκης. Χειροτονήθηκε ἀπό τόν ἀοίδιμο Μητροπολίτη Ρόδου κυρό Σπυρίδωνα Διάκονος καί Πρεσβύτερος τό ἔτος 1979. Ὑπηρέτησε ὡς Ἐφημέριος στίς Ἐνορίες Ἁγίας Παρασκευῆς Κατταβιᾶς, Ἁγίου Νικολάου Χάλκης καί Ἁγίων Τεσσαράκοντα Μαρτύρων Διμυλιᾶς. Τά τελευταῖα χρόνια πρίν τήν συνταξιοδότησή του ὑπηρέτησε στόν ἱερό Ναό Ἁγίου Τρύφωνος Κολυμπίων. Ἡ ἐξόδιος Ἀκολουθία ἐψάλη στόν ἱερό Κοιμητηριακό Ναό τῶν Ταξιαρχῶν.

Εὐχόμαστε ὁ Κύριος νά ἀναπαύσει τήν ψυχή του μετά τῶν Δικαίων.

ΑΠΟΨΕΙΣ & ΣΧΟΛΙΑ

Ο ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κάθε ἄνοιξη, καθώς ἀνοίγει ἡ τουριστική περίοδος, οἱ ἐκκλησιαζόμενοι τῆς Κυριακῆς ἐλαττώνονται. Τό ποσοστό τῶν ἐκκλησιαζομένων χριστιανῶν βέβαια καί τόν Χειμῶνα εἶναι μικρό. Ἄλλος θά κοιμᾶται, ἄλλος θά πάει ἐκδρομή, ἄλλος θά πάει γιά ψάρεμα ἤ γιά κυνήγι, ἄλλος θά ἔχει ξενυχτήσει στή διασκέδαση. Ὅλοι αὐτοί βρίσκουν διάφορες δικαιολογίες, πού δύσκολα θά γίνουν δεκτές ἀπό τόν Θεό. Μέ τή στάση τους αὐτή δείχνουν ὅτι ὁ Θεός γι' αὐτούς δέν εἶναι τό κέντρο τῆς ζωῆς τους. Ἐπίσης φανερώνουν ὅτι δέν ἔχουν γευθεῖ τή χάρη τῆς θείας λατρείας.

Ἱερό χρέος ἔχουν οἱ γιαγιάδες τώρα τό καλοκαίρι νά ὁδηγοῦν τίς Κυριακές τά ἐγγόνια τους στίς Ἐκκλησίες. Ἄν δέν χαροῦν ἀπό μικρά τήν πνευματική ἀτμόσφαιρα τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ, δύσκολα θά προσεγγίσουν ἀργότερα τόν χῶρο αὐτό. Αὐτή ἡ ἔλλειψη λατρευτικῆς ἀγωγῆς στά παιδιά φαίνεται καί ἀπό τό ὅτι πολλά παιδιά δυσκολεύονται νά κοινωνοῦν. Ἡ καλύτερη ἀγωγή βέβαια εἶναι τό παράδειγμα. Ἕνα παιδί ἐκκλησιαζόμενο δέν θά ἔχει ἐκρήξεις νευρικότητας καί ἐγωισμοῦ. Οἱ ἐκκλησιαζόμενοι σύμφωνα μέ ψυχολογικές καί ἰατρικές μελέτες ἔχουν καλή ψυχική καί σωματική ὑγεία. Ἡ ἐναπόθεση τῆς ζωῆς στή θεία Πρόνοια καί ἡ ψυχική ἠρεμία, πού καλλιεργεῖ ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ, ἀποτρέπουν ἀπό ψυχικές καί πολλές σωματικές ἀσθένειες μέ κορυφαῖες τίς καρδιοπάθειες.

DOLCE VITA

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, ἐπειδή δέν πίστευαν στή μεταθανάτια ζωή, ἔλεγαν: *«ἄς φᾶμε κι ἄς πιοῦμε, γιατί αὔριο θά πεθάνουμε»*. Αὐτό εἶχε σάν συνέπεια νά ζοῦν ἔκφυλα καί ἀνήθικα. Αὐτό, δυστυχῶς, εἶναι καί τό σύνθημα πολλῶν σύγχρονων συνανθρώπων μας. Ἡ ζωή γι' αὐτούς περιφέρεται γύρω ἀπό τίς ἀνέσεις, τό φαγοπότι καί τίς ἀνηθικότητες.

Ὁ Βολταίρος, ὁ μεγάλος ἄθεος τῆς Γαλλικῆς Ἐπανάστασης συνάντησε σέ μία ἐπίσημη τράπεζα στά ἀνάκτορα τῆς ρωσίδας βασίλισσας Αἰκατερίνης Β΄ τόν Ἕλληνα Ἀρχιεπίσκοπο Χερσώνας, τόν Εὐγένιο Βούλγαρη. Ἐκεῖ λόγω νηστείας ὁ ἐπίσκοπος δέν ἔτρωγε ἀρτύσιμα φαγητά καί ὁ ἄθεος τόν χλεύασε καί τοῦ εἶπε πώς δέν ὑπάρχει ἄλλη ζωή καί πώς ἀξία ἔχουν οἱ ἀπολαύσεις καί οἱ χαρές αὐτῆς τῆς ζωῆς. Ὁ ἐπίσκοπος τοῦ ἀπάντησε: *«Ἄς ὑποθέσουμε ὅτι ἔχεις δίκαιο καί δέν ὑπάρχει ἄλλη ζωή, τότε ἐγώ μέ τήν προσεκτική χριστιανική ζωή ἔχω ἥσυχη τή συνείδηση καί δέν χάνω τίποτε τό σπουδαῖο ἐκτός ἀπό κάποιες ὑλικές παροδικές χαρές, ἀλλά, ἄν ὑποθέσουμε ὅτι ἐγώ ἔχω δίκαιο, τότε ἐσύ ἀναλογίστηκες ὅτι χάνεις τό πᾶν»;*

Αὐτοί πού λένε *«ἐδῶ εἶναι ὁ Παράδεισος κι ἐδῶ ἡ κόλαση»*, θέλουν νά κάνουν τή ζωή αὐτή παράδεισο, ἀλλά αὐτό εἶναι ἀδύνατο. Διαπιστώνουν συνεχῶς πώς πολλοί δίπλα τους τούς ἀντιπαθοῦν καί τούς ἐχθρεύονται. Ζοῦν μέσα σέ ἕναν κόσμο μέ πολλή κακία. Χωρίς Θεό ὁ ἄλλος εἶναι ἡ κόλαση, κατά τούς λόγους τοῦ ἄθεου ὑπαρξιστῆ φιλοσόφου Σάρτρ. Βέβαια κάποια στιγμή ἔρχεται ἡ ὥρα καί βλέπουν πώς ἡ ζωή φεύγει γρήγορα καί μελαγχολοῦν. Τά γηρατειά μέ τίς σωματικές ἀδυναμίες καί τίς ἀσθένειες ἀχρηστεύουν τό σῶμα καί προειδοποιοῦν γιά τό σίγουρο τέλος.

Ο ΥΠΕΡΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΣΜΟΣ

Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ταυτόχρονα παραγωγός καί καταναλωτής. Κάθε ἐργαζόμενος παράγει προϊόντα πρός κατανάλωση ἤ προσφέρει κοινωνικές ὑπηρεσίες. Ἐπίσης μέ τά χρήματα, πού κερδίζει, ἀγοράζει προϊόντα πού παράγουν ἄλλοι, ἤ πληρώνει ὑπηρεσίες πού προσφέρουν ἄλλοι.

Οἱ προβαλλόμενες ἀνέσεις τῆς ἐποχῆς μας ὠθοῦν τούς περισσότερους ἀνθρώπους στό νά ἐργάζονται γιά νά καλύψουν ὄχι τίς πραγματικές τους ἀνάγκες, ἀλλά τίς τεχνητές καί πολλές φορές ψεύτικες. Πόσοι ἄνθρωποι δέν ἔχουν ροῦχα, παπούτσια καί ἄλλα εἴδη δεύτερης καί τρίτης ἀνάγκης σέ μεγάλη ποσότητα καί πολλές φορές ἀχρησιμοποίητα; Πόσα νοικοκυριά δέν εἶναι χρεωμένα μέ δάνεια γιά τεχνολογικά προϊόντα στήν οὐσία περιττά; Πόσοι δέν κάνουν διακοπές μέ δανεικά χρήματα σέ πανάκριβους προορισμούς;

Σήμερα θεωρεῖται εὐτυχισμένος ἐκεῖνος πού μπορεῖ νά ἀγοράζει ὅ,τι θέλει καί νά καταναλώνει ὅ,τι τόν εὐχαριστεῖ.

Ἡ διδασκαλία τοῦ Εὐαγγελίου μᾶς παροτρύνει νά ἐπιδιώκουμε μόνο τά ἀναγκαία. Ὅταν στό *«Πάτερ ἡμῶν...»* ζητοῦμε *«τόν ἄρτον ἡμῶν τόν ἐπιούσιον»*, προσευχόμαστε ὁ Θεός νά μᾶς δωρίζει τά ἀναγκαῖα γιά τήν ἀξιοπρεπῆ ἐπιβίωσή μας. Ὅταν ὁ Χριστός ἔλεγε *«ζητεῖτε πρῶτον τήν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καί τήν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καί ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν»* (Ματθ.6,33), ἐννοοῦσε ὅτι, ἄν ἀναζητοῦμε πρωταρχικά τήν αἰώνια σωτηρία μας, ὁ Θεός θά καλύπτει τίς ἀπαραίτητες ὑλικές μας ἀνάγκες.

ΤΣΟΥΝΑΜΙ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ

Ὁ καθένας πού πηγαίνει νά ψωνίσει στό μικρό κατάστημα τῆς γειτονιᾶς ἤ στό περίπτερο βρίσκεται μπροστά στήν ἀναίσχυντη προβολή τῆς πορνογραφίας. Προσπαθεῖς νά βρεῖς τήν ἐφημερίδα σου στόν πάγκο τῶν ἐφημερίδων καί μέσα στό νάιλον περιτυλίγματος πολλῶν ἐφημερίδων διακρίνεις πολλά DVD μέ ἄσεμνο περιεχόμενο. Γυρίζεις στό ράφι τῶν περιοδικῶν καί μέχρι νά βρεῖς τό περιοδικό σου ἀναγκαστικά βλέπεις στά ἐξώφυλλα πολλῶν χαμηλοῦ ἐπιπέδου περιοδικῶν ὁλόγυμνες γυναῖκες.

Ὅταν ρώτησα ἕνα καταστηματάρχη μικροῦ Super-Market, γιατί βάζει αὐτά τά ἔντυπα σέ τόσο φανερό σημεῖο, μοῦ εἶπε, ὅτι τόν ἀναγκάζουν οἱ διανομεῖς τῶν ἐντύπων. Πολλά παιδιά, ἐπίσης μοῦ εἶπε, ἀφοῦ ἀγοράσουν τήν ἐφημερίδα, τήν πετᾶνε καί κρατοῦν μόνο τό πορνογραφικό DVD. Δυστυχῶς, σήμερα μέ τήν ἀχαλίνωτη ἐλευθερία ἡ πορνογραφία τοῦ περιπτέρου, ἡ γύμνια τῆς τηλεόρασης καί ἡ ἀσυδοσία τοῦ Internet ὠθοῦν τή νεολαία μας στήν ἀνηθικότητα. Ἐπειδή τό κράτος δέ λαμβάνει καμία οὐσιαστική ἐνέργεια γιά τό φαινόμενο αὐτό, χρειάζεται νά ἀντιδράσουν οἱ ὑγιεῖς φορεῖς τῆς κοινωνίας καί οἱ γονεῖς νά προστατεύσουν τά παιδιά τους.

Ἀρχιμ. Μ.Π.

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ ΤΕΛΟΣ
ΡΟΔΟΣ
8017
ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1926/04 ΚΕΜΠ. ΑΘ.